

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Приета с Решение №528 от Протокол №22/15.12.2021 г. на Общински съвет - Несебър

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ	2
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТАБЛИЦИ	3
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФИГУРИ.....	3
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ КАРТИ	4
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ	5
I. ВЪВЕДЕНИЕ.....	7
1. Обхват на програмата	7
2. Правно основание за разработване на програмата.....	8
3. Принципи на програмата.....	10
4. Цели на програмата.....	12
II. ОПРЕДЕЛЯНЕ И ВЪВЛИЧАНЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ	14
III. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА.....	15
1. Географско положение, териториално-административни характеристики.....	15
2. Природо-географски характеристики	16
2.1. Релеф.....	16
2.2. Климат	17
2.3. Водни ресурси.....	17
2.4. Почви	17
3. Социално-демографски характеристики.....	17
3.1. Демографски характеристики	17
3.2. Доходи, заетост и безработица в община Несебър.....	23
4. Икономически характеристики.....	26
4.1 Основни показатели на нефинансовите предприятия	26
4.2 Секторна икономическа характеристика на община Несебър.....	29
4.3 Състояние на основните икономически сектори	33
5. Състояние на инфраструктурата.....	41
5.1 Водоснабдяване и канализация.....	41
5.2 Електроенергийна инфраструктура	42
5.3 Транспортна инфраструктура и комуникации	46
6. Анализ на компонентите на околната среда.....	48
6.1. Въздух.....	48
6.2. Води	49
6.3. Земи и почви	54
6.4. Биоразнообразие и защитени територии	55
7. Анализ по фактори на въздействие	58
7.1. Отпадъци	58
7.2. Шум.....	60
7.3. Радиационен контрол.....	61
7.4. Ландшафтно устройство и зелена система.....	61
8. Администриране и публичност на дейностите по опазване на околната среда.....	62
9. Финансиране на дейностите по опазване на околната среда	64
IV. SWOT АНАЛИЗ	65

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

V. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА.....	69
VI. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА.....	69
1. Генерална стратегическа цел на програмата.....	69
2. Приоритети, специфични стратегически цели на програмата и алтернативи за постигането им.....	69
VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ.....	71
VIII. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	77
IX. ПРИЛОЖЕНИЯ.....	78

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТАБЛИЦИ

Таблица 1. Население на територията на община Несебър.....	18
Таблица 2. Динамика и разпределение на предприятия по икономически сектори в община Несебър за периода 2016-2018 г.	31
Таблица 3. Основни отглеждани земеделски култури в община Несебър за периода 2016-2019 г.	35
Таблица 4. Брой основни видове отглеждани животни в община Несебър за периода 2015-2019 г.	36
Таблица 5. Разпределение на общата площ на горските територии по собственост и вид на горите (ха)	37
Таблица 6. Брой легла, легладенонощия, реализирани нощувки, пренощували лица и приходи от нощувки в местата за настаняване в община Несебър за периода 2014-2019 г.	40
Таблица 7. Дължина и състояние на пътната настилка на общинските пътища.....	46
Таблица 8. Регистрирани наводнения, случили се в периода 2011-2019 г. на територията на община Несебър	53
Таблица 9. Управление на отпадъците в община Несебър.....	59
Таблица 10. Събирани и третирани битови отпадъци в община Несебър (тон).....	60
Таблица 11. Финансова информация за дейностите по опазване на околната среда на община Несебър за периода 2015-2019 г.	64
Таблица 12. План за действие на ПООС Несебър 2021-2027 г.	71

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФИГУРИ

Фигура 1. Разпределение на групите заинтересовани страни, взели участие в анкетното проучване, проведено през м. октомври-декември 2020 г. по групи	14
Фигура 2. Раждаемост на 1000 души от населението в община Несебър, област Бургас и България (2011-2019 г.)	19
Фигура 3. Смъртност на 1000 души от населението в община Несебър, област Бургас и България (2011-2019 г.)	19
Фигура 4. Естествен прираст на 1000 души от населението община Несебър, област Бургас и България (2011-2019 г.).....	20
Фигура 5. Заселени на 1000 души от населението в община Несебър, област Бургас и България (2011-2019 г.)	20
Фигура 6. Изселени на 1000 души от населението в община Несебър, област Бургас и България (2011-2019 г.)	21
Фигура 7. Брой на населението по пол в община Несебър за периода 2011-2019 г. (%)	21
Фигура 8. Населението към 31.12.2019 г. по възрастови групи и пол в община Несебър (брой)	22
Фигура 9. Население в под, над и в трудоспособна възраст в община Несебър за периода 2014-2019 г.	23
Фигура 10. Заети лица по сектори на икономиката за 2018 г. в община Несебър.....	23
Фигура 11. Равнище на безработица в община Несебър за периода 2012-2018 г.	24

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Фигура 12.	Произведена продукция (хил. лв.) на 1 зает по икономически сектори и общо за общината в периода 2016-2018 г.....	25
Фигура 13.	Средна годишна заплата на наетите в община Несебър и по административни нива за периода 2015-2018 г. (лв.).....	25
Фигура 14.	Средна годишна заплата на наетите лица по икономически сектори в община Несебър за периода 2015-2018 г. (лв.)	26
Фигура 15.	Брой на предприятията в област Бургас и община Несебър за периода 2015-2018 г.	27
Фигура 16.	Заети лица в област Бургас и община Несебър за периода 2015-2018 г.	27
Фигура 17.	Произведена продукция в област Бургас и община Несебър за периода 2015-2018 г.	28
Фигура 18.	Разходи за придобиване на ДМА в област Бургас и община Несебър за периода 2015-2018 г.	28
Фигура 19.	Чуждестранни преки инвестиции в нефинансовите предприятия в област Бургас и община Несебър за периода 2015-2018 г. (хил. евро).....	29
Фигура 20.	Брой на предприятия на 1 000 д. на различните административни нива (%)	30
Фигура 21.	Произведената продукция на 1 000 д. на различните административни нива (%).....	30
Фигура 22.	РДМА на 1 000 д. на различните административни нива, в хил. лв. (%).....	31
Фигура 23.	Разпределение на предприятията по броя за заетите в тях за 2018 г.	32
Фигура 24.	Разпределение на заетите в предприятията според броя на заетите в тях за 2018 г.	32
Фигура 25.	Произведена продукция в хил. лв. в предприятията според броя на заетите в тях за 2018 г.	33
Фигура 26.	Динамика на първичния сектор в периода 2016-2018 г.....	34
Фигура 27.	Обработваеми земеделски земи в периода 2015-2019 г.	34
Фигура 28.	Брой земеделски производители и животновъди в община Несебър за периода 2015-2019 г. (брой)	36
Фигура 29.	Динамика на сектор „Индустрия“ в периода 2016-2018 г.....	38
Фигура 30.	Разпределение на предприятията във Вторичния сектор.....	38
Фигура 31.	Динамика на сектор „Услуги“ в периода 2016-2018 г.	39
Фигура 32.	Загуби на вода по водопроводната мрежа в община Несебър (%)	41
Фигура 33.	Карти на заплахата и риска от наводнение BG2_APSFR_BS_06 „Черно море – Несебър“	51
Фигура 34.	Карти на заплахата и риска от наводнение BG2_APSFR_BS_05 „Черно море – Обзор“	52
Фигура 35.	Карти на заплахата и риска от наводнение BG2_APSFR_SE_01 „Бяла – Оризар“	52
Фигура 36.	Защитени територии в община Несебър	57
Фигура 37.	Визуализация на финансовата тежест по приоритети	76

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ КАРТИ

Карта 1. Географско положение на община Несебър	15
Карта 2. Релеф на България (надморска височина в м)	16
Карта 3. Електропреносна система на България	43

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АИС	Автоматична измервателна станция
БО	Битови отпадъци
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ДФЗ	Държавен фонд „Земеделие“
ЕГО	Едрогабаритен отпадък
ЕО	Екологична оценка
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗ	Защитена зона
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗМ	Защитена местност
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗТ	Защитена територия
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
ИУГ	Излезли от употреба гуми
КАВ	Качество на атмосферния въздух
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
НАСЕМ	Национална автоматизирана система за екологичен мониторинг
НЕМ	Национална екологична мрежа
НДЕФ	Национален доверителен еко фонд
НПРБ	Национална програма за развитие: България 2020
НПУДО	Национална програма за управление на дейностите по отпадъците 2009-2013 г.
НПУО	Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г.
НППОУ	Национална програма за предотвратяване образуването на отпадъци
НСИ	Национален статистически институт
НСМОС	Национална система за мониторинг на околната среда
НСОБС	Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие
НСОС	Национална стратегия за околна среда 2009-2018 г.
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

НУАБА	Негодни за употреба автомобилни батерии и акумулатори
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИЕО	Индивидуални емисионни ограничения
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излязло от употреба моторно превозно средство
ОБ	Общински бюджет
ОГТ	Общинска горска територия
ООп	Организация по оползотворяване
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 г.
ОСР	Отпадъците от строителство и разрушаване
ОУП	Общ устройствен план
ПВТ	Подземно водно тяло
ПДК	Пределно допустима концентрация
ПИП	Прединвестиционни проучвания
ПО	Предотвратяването на отпадъците
ПОС	Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците
ПУП	Подробен устройствен план
ПУРБ	План за управление на речни басейни
РДВР	Регионална дирекция на вътрешните работи
РДО	Рамкова директива за отпадъците
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и води
РОП	Разширена отговорност на производителя
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
СО	Строителен отпадък
СООРС	Строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради
ТБО	Такса „битови отпадъци“ / Твърди битови отпадъци
ТСБ	Териториално статистическо бюро
УОЗ	Устойчиви органични замърсители
ФЕС	Фондове на Европейския съюз
ФПЧ	Фини прахови частици

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. Обхват на програмата

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) на община Несебър обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общините в съответствие с нормативните документи по опазване на околната среда.

Околната среда е от изключително важно значение за качеството на живот на дадена територия и населението, което я обитава. Състоянието на околната среда, зависи от много фактори, като туризъм, транспорт, земеделие, индустрия, промишленост, енергетика и др.

До средата на миналия век човечеството не си дава сметка за щетите, които нанася на природата от дейността, която упражнява. Едва през 60-те год. на XX-ти век, започват да се поставят основите на понятието „околна среда“ и „устойчиво развитие“, което основно е продиктувано от развитието и усъвършенстването на различни количествени методи, които правят възможно да се оценят ресурсите, с които разполага Земята, темпа, с който ги изразходва човечеството и времето, за което ще се изчерпят.

В тази връзка през 1983 г. Общото събрание на ООН признава, че екологичните проблеми имат глобален характер и по тази причина свиква Световната комисия по околна среда, начело с министър-председателят на Норвегия – Гру Харлем Брунтланд, която комисия през 1987 г. изнася доклада „Нашето общо бъдеще“, с който се въвежда и понятието „устойчиво развитие“, фундаменталната основа, на което е „днешните поколения да живеят и да изразходват по такъв начин ресурсите, че да не нарушават естествения баланс и да не отнемат възможностите на бъдещите поколения да задоволяват собствените си потребности“.

На проведената Конференция по околна среда през 1992 г. в Рио де Жанейро се приема т. нар. Конвенция за биологично разнообразие, в която в чл. 6 е записано следното:

Всяка договаряща страна съобразно собствените си условия и възможности:

а) разработва национални стратегии, планове или програми за опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие или адаптира за целта съществуващи стратегии, планове или програми, които отразяват мерките, постановени от тази конвенция и отнасящи се за всяка договаряща страна;

б) интегрира, доколкото е възможно и подходящо, опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие в съответните секторни или междусекторни планове, програми и политика.

На Конференцията на ООН е приет Дневен ред за XXI век (Agenda 21), който дава на местните власти по-широки правомощия, тъй като те са най-близо до хората и проблемите, и следователно до намиране на решения.

Първата Програма за опазване на околната среда е разработена през 1992/1993 г. и е за страните от Централна и Източна Европа, която след това служи като модел за разработването на Националните екологични програми.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Процесът на присъединяване на страната ни към ЕС наложи да хармонизираме националното си законодателство със законодателството на ЕС. Като страна членка на ЕС, ние разработваме на национално и местно ниво общински планове и стратегии във всяка една област, вкл. и в областта на околната среда.

ПООС е разработена за период, който съвпада с периода на действие на Плана за интегрирано развитие на община Несебър 2021-2027 г. и подлежи на евентуална актуализация при всяка значима промяна на екологичното законодателство или в приоритетите на региона/общината.

Основните задачи, които стоят пред настоящата програма, са да се идентифицират текущите проблеми, свързани с околната среда и бъдещи дейности за намаляване и ограничаване на вредните последици от човешката дейност.

ПООС отговоря на нарастващата необходимост опазването и подобряването на качеството на околната среда да се разглежда като един от стълбовете на устойчивото развитие, съвместно с икономическото и социалното развитие. Програмата очертава цели и действия, насочени към опазването, възстановяването и възпроизводството на естествената околна среда, поддържането на разнообразието на живата природа, разумното използване на природните богатства и ресурсите на страната в контекста на устойчивото развитие.

Програмата за опазване на околната среда се основава на концепцията, че **предотвратяването на отрицателните изменения на екосистемите и нарушаването на техните функции вследствие на антропогенни въздействия е ключов фактор за постигане на глобалната цел на политиката по устойчиво развитие** – подобряване на качеството на живот и благосъстоянието на настоящото и бъдещите поколения, посредством създаването на устойчиви общности, способни да управляват и използват ефективно ресурсите и да развиват екологичния и социалния потенциал на икономиката, както и да осигуряват просперитет, опазване на околната среда и социално сближаване. В този смисъл ПООС цели не само по-устойчива околна среда, но и по-добро качество на живот.

2. Правно основание за разработване на програмата

Програмата за опазване на околната среда на община Несебър е изготвена в съответствие с чл. 79, т. 1 от Закона за опазване на околната среда и Указанията на Министерство на околната среда и водите относно структурата и съдържанието на общинските програми за опазване на околната среда.

При разработване на ПООС органите на местното самоуправление се ръководят и от други указания на министъра на околната среда и водите. Териториалните административни звена към съответните министерства и държавни агенции, които събират и разполагат с информация за околната среда, подпомагат разработването на програмата чрез участие на свои експерти и предоставяне на информация. При разработването, допълването и актуализирането на програмата се привличат и представители на неправителствени организации, на фирми и на браншови организации.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

ПООС е изготвена в тясно съответствие с принципите на Националната стратегия за околна среда (НСОС), която се разработва за период от 10 години и се приема от Народното събрание по предложение на Министерския съвет (чл. 76, ЗООС). В допълнение на основния национален стратегически документ в областта на околната среда, се разработват и приемат и други национални планове и програми по компоненти на околната среда и фактори, които им въздействат. Те се основават на принципите, целите и приоритетите на Националната стратегия за околна среда и са в съответствие с изискванията на специалните закони за околната среда. При разработката на програмата са използвани и следните стратегически **документи с международен и национален характер:**

- Цели за устойчиво развитие (Дневен ред 2030 г) на ЕС;
 - Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г.;
 - Пътна карта за план за действие, целящ нулево замърсяване на водите, въздуха и почвата;
 - План за действие относно кръговата икономика;
 - Национална програма за развитие: България 2030 - визия, цели и приоритети;
 - Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г.
 - Национална стратегия за околна среда (НСОС) 2009-2018 г.;
 - Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г. (проект);
 - Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България, за периода 2021-2027 г.;
 - Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие (1998 г.);
 - Актуализиран Национален план за действие по управление на устойчивите органични замърсители (УОЗ) в България 2012-2020 г.;
 - Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020-2030 г.;
 - Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018-2024 г.;
 - Национална стратегия за развитие на водния сектор 2022-2037 г.;
 - Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите 2020-2030 г.;
 - План за интегрирано развитие на община Nessebar за периода 2021-2027 г.
- Други използвани източници на информация са както следва:
- Официални данни и статистическа информация от РИОСВ – Бургас, ТП ДГС - Nessebar и други;
 - Информация, предоставена от дирекциите и отделите на общинска администрация - Nessebar;
 - Интернет сайтове и портали: Официален сайт на Община Nessebar, НСИ, МОСВ, ИАОС и други;
 - План за управление на речните басейни (ПУРБ 2016-2021 г.) за Черноморски район;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

- План за управление на риска от наводнения (Пурн 2016-2021 г.);
- Морска стратегия на Р. България (2016-2021 г.).

3. Принципи на програмата

Националната стратегия за околна среда и общинските програми за околна среда са средство за постигане целите на закона и се разработват в съответствие с принципите за опазване на околната среда, регламентирани в Закона за опазване на околната среда, а именно:

1. Устойчиво развитие

Устойчивото развитие се дефинира като развитие, което „посреща потребностите на настоящото поколение, без да е в ущърб на възможността бъдещите поколения да посрещнат собствените си нужди“. То се постига посредством осъществяването на политики, при които се хармонизират и интегрират икономическото, социалното развитие и опазването на околната среда. Тази концепция предполага устойчив икономически ръст, намаляване на бедността, справедливо разпределение на националното богатство, подобряване на общественото здраве и качеството на живот, като същевременно се намалява замърсяването на околната среда, предотвратяват се бъдещи замърсявания и се съхранява биологичното разнообразие.

2. Опазване на природните ресурси

Постигането на целите на устойчивото развитие изисква съблюдаването на принципа за устойчиво използване на природните ресурси и принципа на заменяемост. Природните ресурси следва да се използват при условия и по начини, при които да се съхраняват екосистемите и присъщото им минерално, биологично и ландшафтно разнообразие.

Моделите на потребление на възобновяеми ресурси следва да гарантират тяхното непрекъснато и ефективно обновяване, както и запазване и подобряване на качеството им.

Невъзобновяемите ресурси следва да се използват рационално и разумно, включително и като бъдат налагани ограничения върху използването на стратегически и редки природни ресурси и тяхната замяна в потреблението с алтернативни ресурси и синтетични материали.

3. Принцип на превенцията и предпазливостта

Необходимо е да се даде предимство на предотвратяването на замърсяванията за сметка на отстраняването на екологичните щети, причинени от тях. Дейности, които съгласно принципа на предпазливостта представляват потенциална заплаха за околната среда и човешкото здраве, следва да се избягват.

Всяка една дейност трябва да се планира и осъществява така, че:

- да причинява минимални изменения на околната среда;
- да създава най-малък риск за околната среда и човешкото здраве;
- да се редуцира до възможния минимум използването на суровини и енергия при производството, дистрибуцията и потреблението на стоки и материали;
- да осигурява възможности за рециклиране, повторно използване и/или извличане на вторични суровини и енергия от отпадъците, генерирани от потреблението на продуктите;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

- да се предотвратяват и ограничават отрицателните ефекти върху околната среда още при източника на замърсяване.

Принципът на предпазливостта се прилага посредством оценка на въздействието върху околната среда и използване на най-добрите налични технологии. Липсата на сигурни научни данни не следва да бъде възприемана като основание за непредприемане на мерки за предотвратяване на деградацията на околната среда в случаи на потенциални или съществуващи въздействия върху нея.

4. Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики

Според този принцип е необходимо изискванията за опазване на околната среда да бъдат интегрирани в секторните политики и в политиките на национално, регионално и местно равнище. На ниво община спазването и прилагането на този принцип изисква разработването, приемането и прилагането на различни концепции, стратегии, планове и програми за регионално развитие, за развитие на икономиката или на отделни нейни отрасли и сектори (транспорт, енергетика, строителство, селско стопанство, туризъм, промишленост, образование и други) на местно равнище (но съобразени с предвижданията на национално и регионално равнище) да осигуряват интегрирано опазване на околната среда в съответствие с принципите и целите на закона и Националната стратегия за околна среда.

5. Субсидиарност на политиките

Този принцип се основава на децентрализиране на процеса на вземане на решения. Необходимо е все повече компетенции и отговорности да бъдат трансферирани в посока от централно към регионално и местно равнище. Органите на регионалното и местното управление са по-близо до проблемите и в някои случаи до правилните решения за справянето с тях.

6. Замърсителят плаща за причинените вреди

Замърсителят заплаща глоби и такси, ако извършваните от него дейности причиняват или могат да причинят натиск върху околната среда, или ако произвежда, използва или търгува със суровини, полуфабрикати и готови продукти, съдържащи материали, увреждащи околната среда. Замърсителят трябва да поеме екологичните разходи за предприемане на превантивни мерки, ако в резултат на дейността му е възникнала непосредствена заплаха за екологични щети, както и за оздравителни мерки при настъпване на екологични щети.

7. Прилагане на чисти технологии

Необходимо е да се насърчава въвеждането на „чисти технологии“ и постепенно да се преустановява използването на технологии, които причиняват вредни въздействия върху околната среда. Следва да се прилагат „най-добри налични техники“ в индустрията и енергетиката по смисъла на Директива 96/61/ЕС за комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването, както и „добри земеделски практики“ в селското стопанство, съгласно дефиницията на Организацията за прехрана и земеделие на ООН (FAO).

8. Използване на икономически инструменти за опазване и подобряване състоянието на околната среда

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Икономическите инструменти, които се използват за целите на екологичната политика е необходимо да включват стимули за въвеждане на съобразени с опазването на околната среда технологии, иновации, дейности и практики, и да предвиждат постепенно премахване на субсидии, които подкрепят дейности, причиняващи вредни въздействия върху околната среда.

9. Потребителят плаща

Всеки, който ползва природни ресурси и услуги, следва да заплаща реалната цена за тях и да покрие разходите за възстановяването им.

10. Споделена отговорност

Всички страни, които носят отговорност за замърсяване на околната среда, трябва да участват в разрешаването на възникналите екологични проблеми.

11. Достъп до информация за околната среда

Компетентните органи следва да предоставят на обществеността информация за околната среда. Всеки има право на достъп до наличната информация за околната среда, без да е необходимо да доказва конкретен интерес.

12. Участие на обществеността във вземането на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда

На обществеността следва да бъде осигурена възможност да участва в процеса на вземането на решения за околната среда, както и да ѝ бъде осигурен ефективен достъп до правосъдие по въпроси на околната среда.

Всички споменати принципи се отнасят за всички нива – международно, национално, регионално и местно.

4. Цели на програмата

Програмата за опазване на околната среда си поставя няколко основни цели:

- да идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на община Несебър, като установи причините и предложи решения и действия за тяхното преодоляване;
- да насърчи и обезпечи разумното използване на територията на общината за развитие на икономическия потенциал;
- да открие приоритетите в разглежданата област;
- да обедини усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и бизнеса на територията на общината за решаване на съществуващите проблеми;
- да аргументира мерките и проектите на общината, които тя ще предложи за финансиране;
- да използва оптимално ограничените финансови и човешки ресурси, като ги съсредоточи за решаване на най-приоритетните проблеми;
- да формулира адекватна екологична политика на Община Несебър, в съответствие с наличните ресурси и проблеми.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Програмата се приема от общинския съвет, който контролира и изпълнението ѝ. По предложение на кмета на общината ежегодно с приемането на общинския бюджет се определят средства за изпълнение на приоритетни екологични проекти и дейности, включени в общинската програма за опазване на околната среда. Кметът на общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на Програмата за околна среда, а при необходимост - и предложения за нейното допълване и актуализиране. Отчетът за изпълнението на програмата се представя за информация в РИОСВ.

ПООС е динамичен и отворен документ. Тя ще бъде периодично допълвана и/или променяна съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други фактори със стратегическо значение. Основният използван апарат в разработката е стратегическо планиране, почиващо на SWOT анализ.

Програмата за опазване на околната среда прилага комплексна система от административни и икономически мерки за регулиране екологичното поведение на стопанските субекти и населението в общината. Програмата цели да формира правилно екологично поведение на населението, селскостопанските производители и стопанските субекти, да осигури разумен баланс между административните и пазарно-ориентираните икономически регулатори, като в максимална степен използва представения интегриран подход за координация и взаимодействие на структури, ресурси и усилия.

При разработването на Програмата за опазване на околната среда на община Несебър са следвани следните стъпки:

1. Определяне и въвеждане на заинтересованите страни;
2. Анализ на средата;
3. Анализ на силните и слабите страни, на възможностите и заплахите;
4. Изработване на визия на общината;
5. Определяне на цели на програмата;
6. Изработване на план за действие;
7. Мониторинг, контрол, оценка и актуализация на програмата.

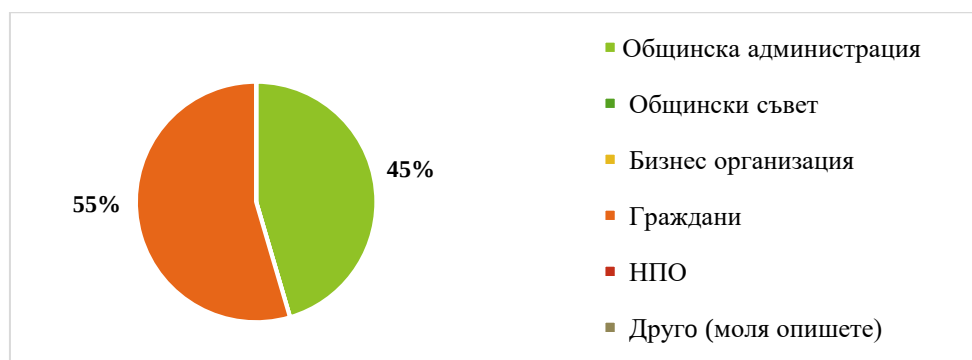

II. ОПРЕДЕЛЯНЕ И ВЪВЛИЧАНЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ

Процесът на определяне и въвличане на заинтересованите страни при разработване на ПООС преминава през няколко стъпки. Първоначално бе **проведено анкетно проучване** сред представители на общинска администрация Несебър и граждани, неправителствени организации и други заинтересовани страни. В резултат на анкетното проучване бяха отчетени основни проблеми в състоянието на общината. Поставени са цели за развитие и са набелязани мерки, които отчитат проблемите на общината и на основата на силните характеристики и възможностите ограничават слабите страни.

Проучването бе осъществено в средата на 2020 г. и бе публично обявено на сайта на Община Несебър и разпространено сред наличните контакти на заинтересованите страни. На фигура 1 са представени съотношенията по групи респонденти:

Фигура 1. Разпределение на групите заинтересовани страни, взели участие в анкетното проучване, проведено през м. октомври-декември 2020 г. по групи¹

Източник: Анкетно проучване

Представените данни от фигурата показват, че ядрото на изследването е базирано на мненията на самоопределилите се като граждани респонденти.

Резултатите от проведеното анкетно проучване са представени в *Приложение 1. Резултати от проведено анкетно проучване относно разработване на ПООС на община Несебър 2021-2027 г.*

В изпълнение на втора стъпка от процеса на въвличане на заинтересованите страни, ПООС се **съгласува с представители на общинска администрация - Несебър.**

Третата стъпка е **предаване на документа в РИОСВ за съгласуване с компетентния орган.**

В изпълнение на четвърта стъпка Програмата за опазване на околната среда на община Несебър ще бъде публикувана на официалния сайт на общината за **съгласуване със заинтересованите страни.**

Накрая документът се одобрява с Решение на Общински съвет.

¹Източник: Собствено анкетно проучване сред жителите и заинтересованите страни на община Несебър, проведено през средата на 2020 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

III. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1. Географско положение, териториално-административни характеристики

Община Несебър се намира в Югоизточна България, област Бургас. Общината заема най-североизточната част на областта и е разположена на около 35 км от областния център.

С площта си от 420,433 км² заема 9-то място сред 13-те общини на областта, което съставлява 5,4% от територията на областта.

Община Несебър граничи с:

- на север с общините Бяла и Долни чифлик (област Варна);
- на запад с община Поморие (област Бургас);
- на югоизток с Черно море.

Община Несебър се отличава с благоприятно туристико-географско положение и добра транспортна достъпност. През територията на общината преминава Републикански път I-9, пресичащ 3 области – Добрич, Варна и Бургас, част от Европейската пътна мрежа, категоризиран под № Е-87.

Карта 1. Географско положение на община Несебър

Източник: БГ Уикипедия (<https://bg.wikipedia.org/>)

Община Несебър има голям излаз на Черно море, което е предпоставка за развитие на икономически отношения с всички морски и океански държави, както и на отраслите на синята икономика.

2. Природо-географски характеристики

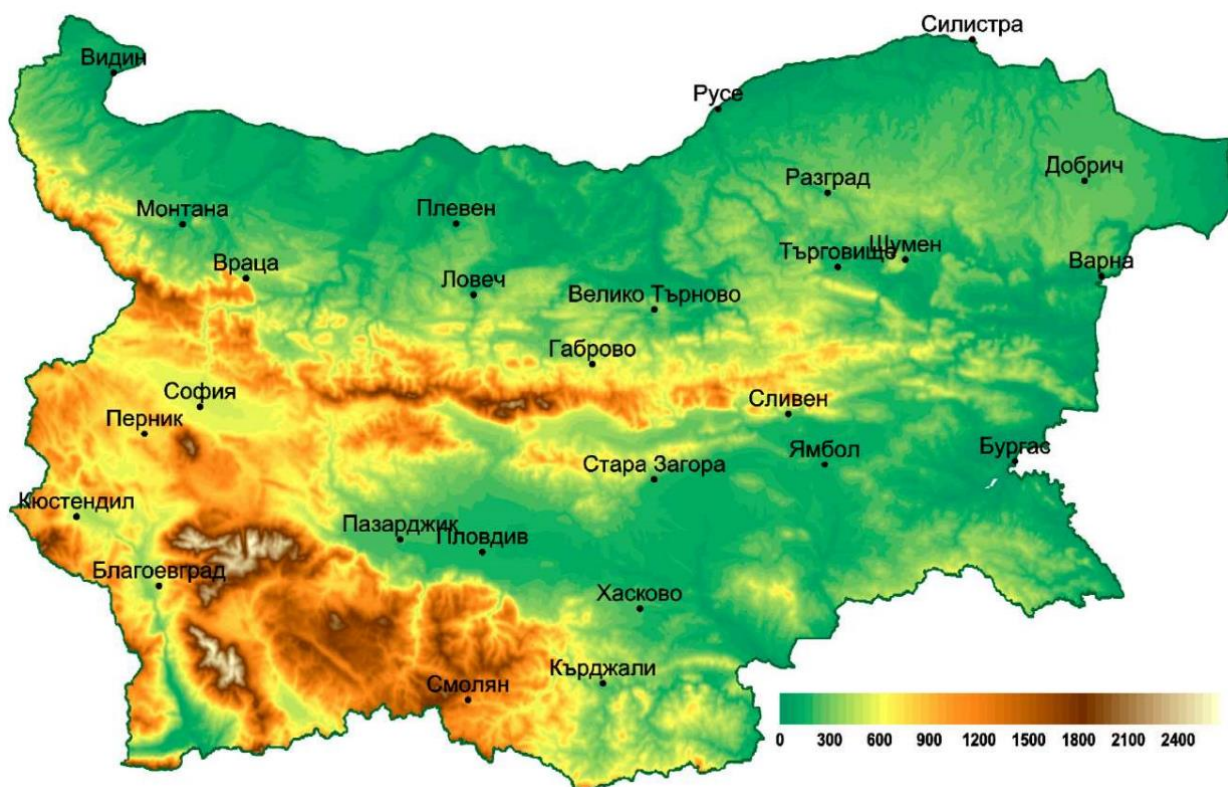
2.1. Релеф

На територията на община Несебър се разграничават три зони: крайбрежна, равнинна и планинска. Общината обхваща части от старопланинското и бургаското черноморско крайбрежие.

Близо 3/4 от територията на общината се заема от най-източните части на Източна Стара планина, съответно Еминска планина с най-висока точка връх Гьозтепе, разположен на около 5-6 км на север-северозапад от село Кошарица. Останалата, южна и югозападна част на общината, е равнинна и се заема от широката и плоска долина на Хаджийска река и притокът ѝ Бяла река.

Община Несебър е бедна на минерално суровинни ресурси. Разкрити са находища от локално значение за пясъци – „Инджейско блато“. Под това име е заведено в националния баланс на запасите с площ от 5.52 ха. Находището се експлоатира по открит кариерен начин. В него се осъществява открита експлоатация – добив на пясъци след промиване в миячно сортировъчна инсталация.

Карта 2. Релеф на България (надморска височина в м)

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

2.2. Климат

Българското Черноморие и в частност районът на община Несебър притежава своеобразен климат. Климатът е умерено-континентален, силно повлиян от Черно море и макар и незначително, от Средиземноморските въздушни потоци. Непосредственото климатично влияние на морето навътре в сушата достига до около 40-60 км.

2.3. Водни ресурси

Цялата територия на общината попада към Черноморския водосборен басейн. Основните реки са две: на юг Хаджийска река с левия си приток Бяла река и на север, по границата с област Варна – река Двойница с десния си приток Курудере. На Хаджийска река, северозападно от село Тънково е изграден големият язовир „Порой“, водите на който се използват предимно за напояване.

2.4. Почви

Площта на община Несебър е много разнообразна както в литостратиграфско, така и в морфоложко и структурно отношение. Това предполага и голямо почвено разнообразие. Северно от долината на р. Хаджийска са разпространени канелени горски почви в района на Еминска планина, черноземни, алувиални, алувиално-делувиални и алувиално-ливадни в долината на р. Хаджийска и долините на р. Двойница, р. Вая, Кошаревска и притоците им.

3. Социално-демографски характеристики

3.1. Демографски характеристики

Брой и динамика на населението на община Несебър

Динамиката на населението на община Несебър се отличава от тази на национално ниво. След 1975 година се наблюдава устойчиво увеличение на населението. Според последните официални данни на Националния статистически институт (НСИ) за 2019 г. на територията на общината живеят 28 968 души. Сравнявайки данните от последното преброявания в България – през 2011 г. – се отчита увеличаване с 22,9% на населението, живеещо в общината. Това са 6 620 д.

Естественят прираст е с по-благоприятни стойности от тези на областно и национално ниво. През по-голямата част от разглеждания период, стойностите са положителни за община Несебър. Минимални отрицателни стойности се наблюдават единствено през 2017 г. и 2019 г.

Община Несебър се състои от 3 града и 11 села. Около 46,9% от населението живее в общинския център. На територията на общината има 1 курортен комплекс и 1 ваканционно селище.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Таблица 1. Население на територията на община Несебър

Населени места*	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	Ръст 19/15 г.
Община Несебър	26 920	27 273	27 392	27 879	28 968	7,6%
с. Баня	192	188	182	172	167	-13,0%
с. Гюльовца	1 087	1 093	1 074	1 051	1 049	-3,5%
с. Емона	31	32	30	29	25	-19,4%
с. Козница	8	8	8	8	9	12,5%
с. Кошарица	1 372	1 381	1 385	1 404	1 448	5,5%
гр. Несебър	12 275	12 548	12 749	13 083	13 600	10,8%
гр. Обзор	2 501	2 442	2 372	2 367	2 423	-3,1%
с. Оризаре	1 604	1 579	1 571	1 553	1 542	-3,9%
с. Паницово	73	75	73	74	83	13,7%
с. Приселци	76	79	77	72	69	-9,2%
с. Равда	2 675	2 722	2 754	2 849	2 985	11,6%
с. Раковсково	100	101	96	91	83	-17,0%
гр. Свети Влас	3 638	3 714	3 693	3 767	4 097	12,6%
с. Тънково	1 288	1 311	1 328	1 359	1 388	7,8%

*Данните са за населението към 31.12. на съответната година.

Източник: Национален статистически институт, 2020 г. www.nsi.bg

За периода 2015-2019 г. в гр. Несебър е регистрирано увеличение с 1325 души, в гр. Свети Влас с 459 д. и в с. Равда – 310 д. Най-много население е загубил гр. Обзор – 78 д. Общото население на селата намалява в разглеждания период с 233 души.

По данни на НСИ, към 31.12.2019 г. община Несебър заема второ място по брой на населението в област Бургас. Общият брой на средногодишното население в общината за 2019 г. възлиза на 28 424 д. (6,9% от населението в област Бургас, което е 409 798 д. за 2019г.)

По населени места, териториалното разпределение на населението показва, че от общия му брой към 2019 г. в общинския център – **гр. Несебър** и останалите два града – Свети влас и Обзор **е съсредоточено 70% от населението.** Тази териториална структура показва типична градска община.

Гъстота на населението на община Несебър

Гъстотата на населението на община Несебър към 31.12.2019 г. е 69,2 души на кв. км, което е над средното за областта (53,5 души на кв. км.) и над това за страната – от 63 души на кв. км.

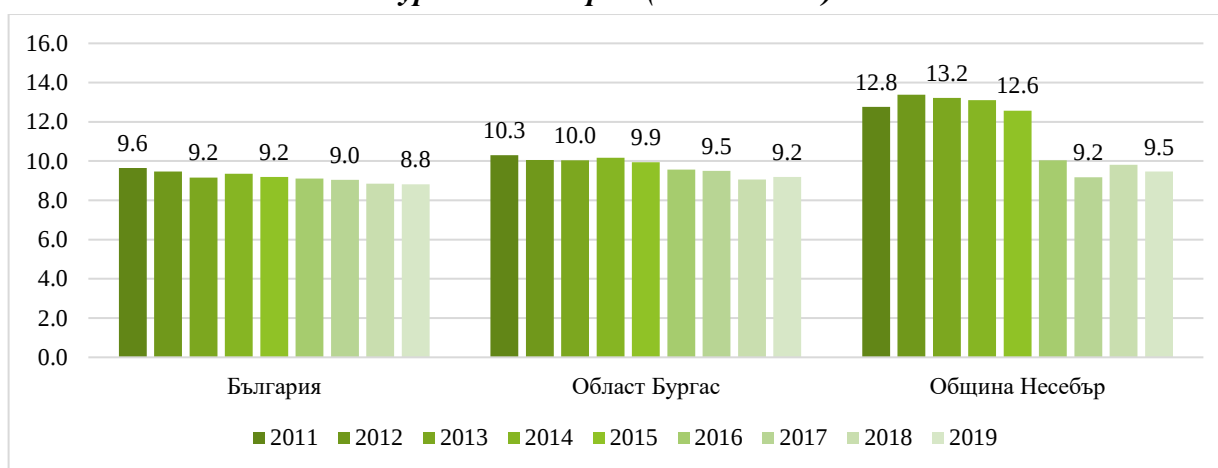
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Основни демографски процеси в община Несебър

За последните четири години се наблюдава спад в раждаемостта в община Несебър. Стойностите на коефициента на раждаемост за общината надвишават стойностите както на областно ниво, така и за България. През целия разглеждан период показателят е бил по-висок от този на по-високите административни нива. Въпреки тези стойности, раждаемостта в абсолютни стойности плавно намалява. През 2011 година са родени 290 деца, докато техният брой през 2019 г. е 269, или намаление с 21 деца.

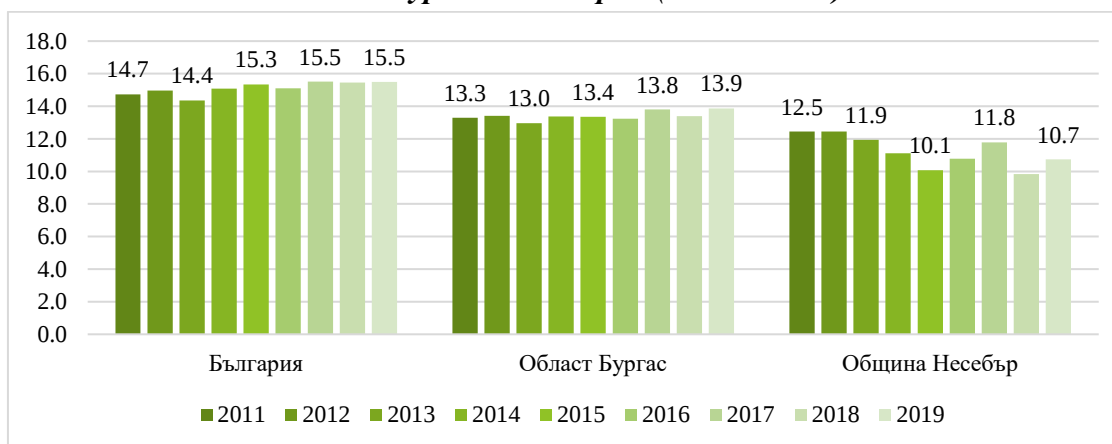
Фигура 2. Раждаемост на 1000 души от населението в община Несебър, област Бургас и България (2011-2019 г.)

Източник: НСИ

Коефициентът на смъртност в община Несебър е по-нисък, отколкото на областно и национално ниво. Въпреки че от наличните данни не може да бъде отчетена тенденция, постоянното задържане на стойности по-ниски от другите административни нива показва, че населението в общината се увеличава, спрямо областта и страната.

Фигура 3. Смъртност на 1000 души от населението в община Несебър, област Бургас и България (2011-2019 г.)

Източник: НСИ

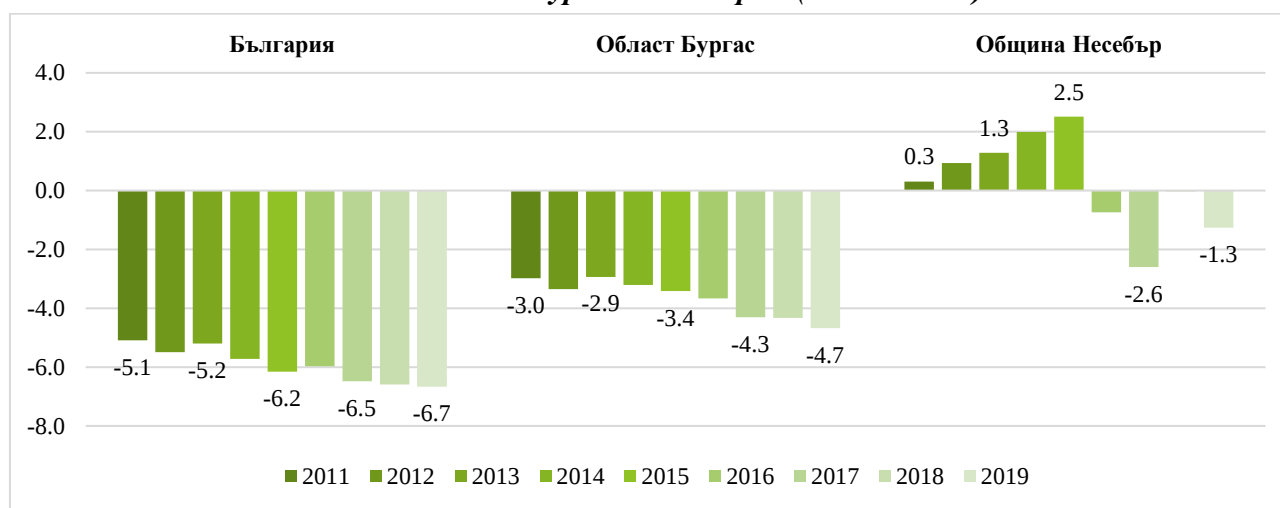
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Разликата между живородените деца и умрелите за една година на 1000 души от средногодишното население представлява **естествения прираст на населението**. При положителни стойности се приема, че са налице благоприятни демографски тенденции.

От 2011 г. до 2015 г. в община Несебър се наблюдава положителен прираст на населението. След 2016 г. има отрицателен прираст, който е с много малки стойности. Естественият прираст в общината е с много по-благоприятна характеристика, отколкото този на областно и национално ниво.

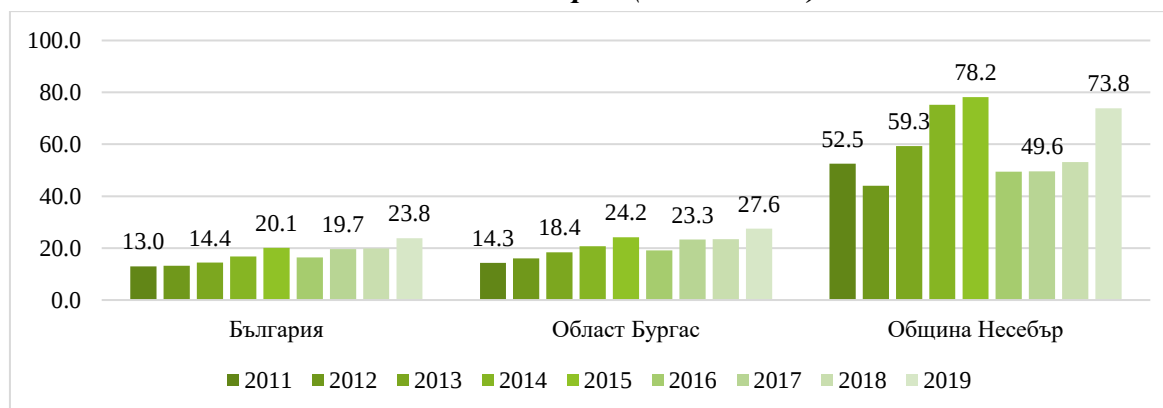
Фигура 4. Естествен прираст на 1000 души от населението община Несебър, област Бургас и България (2011-2019 г.)

Източник: НСИ

За разглеждания период **заселените** в общината са средно 1 540 д./год. Няма ясно изразена тенденция на преселилите се в общината. Стойностите за разглеждания период са два пъти по-високи от тези за областта и страната. Само през 2019 г. в общината са се заселили 2 098 души.

Фигура 5. Заселени на 1000 души от населението в община Несебър, област Бургас и България (2011-2019 г.)

Източник: НСИ

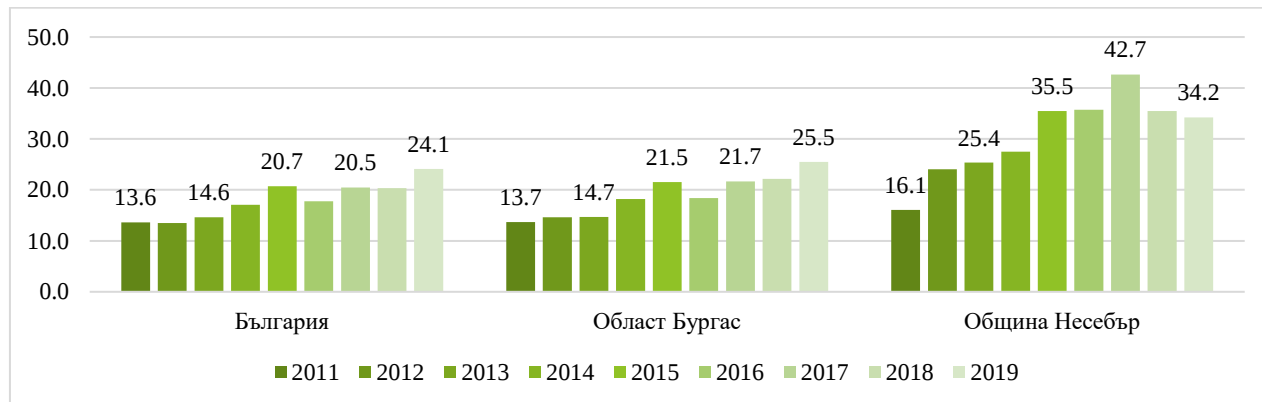

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Изселените за същия период (2011-2019 г.) са средно 805 д./год. Наблюдаваните данни показват постепенно увеличаване на изселените, като през 2017 г. броят на напусналите рязко се увеличава – 1 166 д. Коефициентът на изселените е по-голям в сравнение с този на национално и областно ниво.

Фигура 6. Изселени на 1000 души от населението в община Несебър, област Бургас и България (2011-2019 г.)

Източник: НСИ

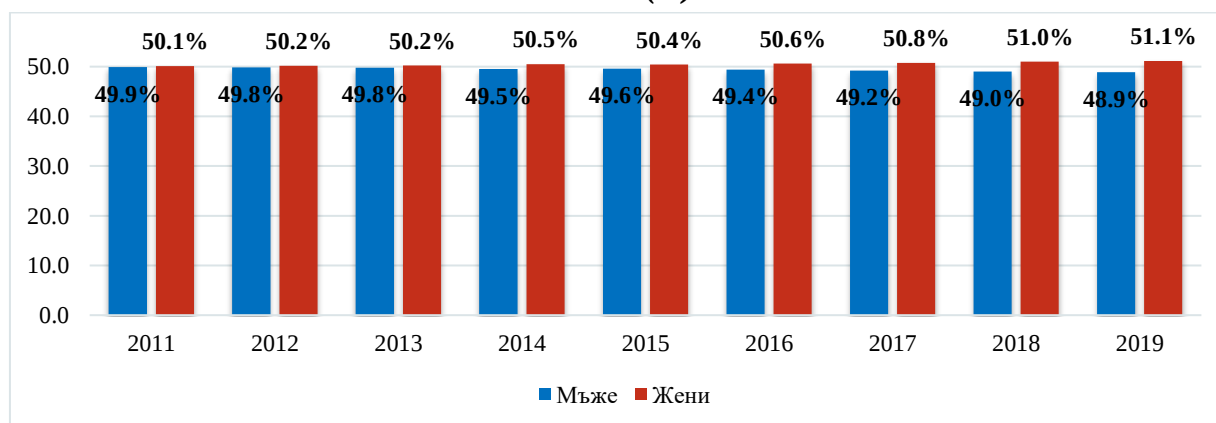
Механичният прираст е разликата между заселените и изселените лица от средногодишното население. Положителните стойности на индикатора се считат за благоприятна демографска тенденция.

Механичният прираст в община Несебър за разглеждания период 2011-2019 г. е положителен през всички години. По-голям механичен прираст се наблюдава в градовете.

Основни демографски структури в община Несебър

По отношение на половата структура на населението не се наблюдават съществени изменения в общината. Делът на жените се е увеличил малко за изследвания период – с 1%. Това се дължи по-скоро на увеличената средна продължителност на живота при жените.

Фигура 7. Брой на населението по пол в община Несебър за периода 2011-2019 г. (%)

Източник: по данни на НСИ

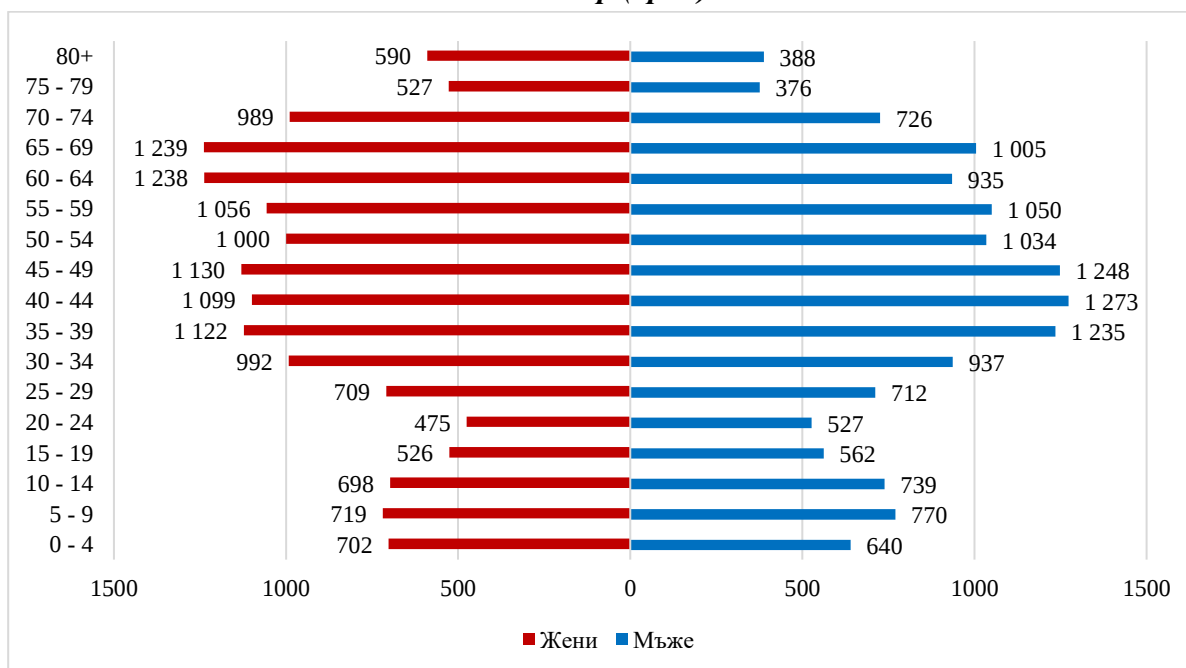

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

В последните години се наблюдава поетапно застаряване на населението на територията на страната. При по-голямата част от възрастовите групи в община Несебър се наблюдава увеличение. По-осезаемо е в групите между 10-14 год. (17,9%), 45-49 год. (16,5) и групите над 65 год. Намаляването на населението варира между 1 и 15% за разглеждания период. Намаляване се наблюдава в следните възрастови групи: до 4 год. (13%), между 20-24 год. (14,3%), между 25-29 год. (14,8%) и между 30-34 год. (9,5%).

Фигура 8. Населението към 31.12.2019 г. по възрастови групи и пол в община Несебър (брой)

Източник: НСИ

В община Несебър към 31.12.2019 г. броят на мъжете превишава броя на жените във възрастовия интервал от 0-55 г., като жените преобладават във високите възрасти над 55 г., което се дължи на по-високата продължителност на живота сред жените.

В община Несебър има относително благоприятни демографски характеристики, които пряко влияят върху трудовия пазар, защото се увеличава броя на хората в трудоспособна възраст. През 2019 г. те са 17 528 души.

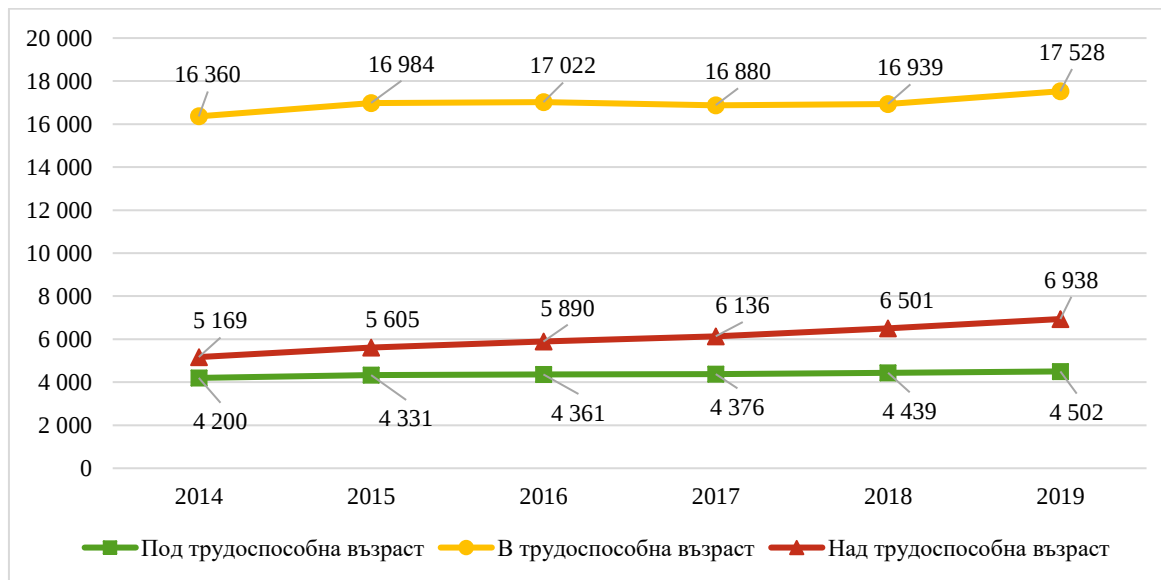
Положителна е тенденцията за увеличаване броя на населението в под трудоспособна възраст, което се очаква да се включи в местната икономика в близко бъдеще.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Фигура 9. Население в под, над и в трудоспособна възраст в община Несебър за периода 2014-2019 г.

Източник: НСИ

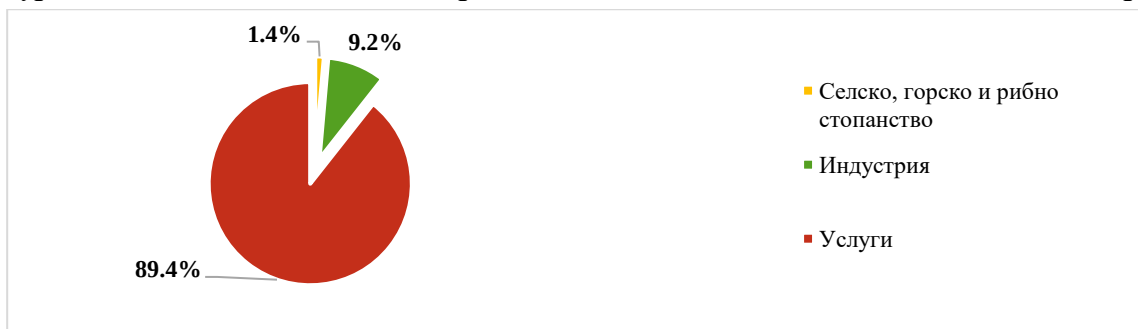
Според преброяването на населението през 2011 година, от всички жители на община Несебър, 91,79% са отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност. Към българската етническа група са посочили, че принадлежат 82,18%. Вторият по численост етнос е турският – 5,54% (при стойност за областта 11,86%) Хората, които са се самоопределили като роми, са 2,52%, което ги прави третата по численост група в общината, а „други“ са дали отговор – 0,89%.

3.2. Доходи, заетост и безработица в община Несебър

Икономически активните лица са съвкупност от зетите на 15 и повече години и регистрираните в бюрата по труда.

Общият брой на зетите лица за 2018 г. е 18 578 д., като продължава тенденцията за покачване на броя в местната икономика. От тях 89,4% (16 600 д.) са зети в сектор услуги, 9,2% (1 715 д.) – в индустриалния сектор, и само 1,4% (257 д.) – в първичния сектор.

Фигура 10. Зети лица по сектори на икономиката за 2018 г. в община Несебър

Източник: по данни на НСИ

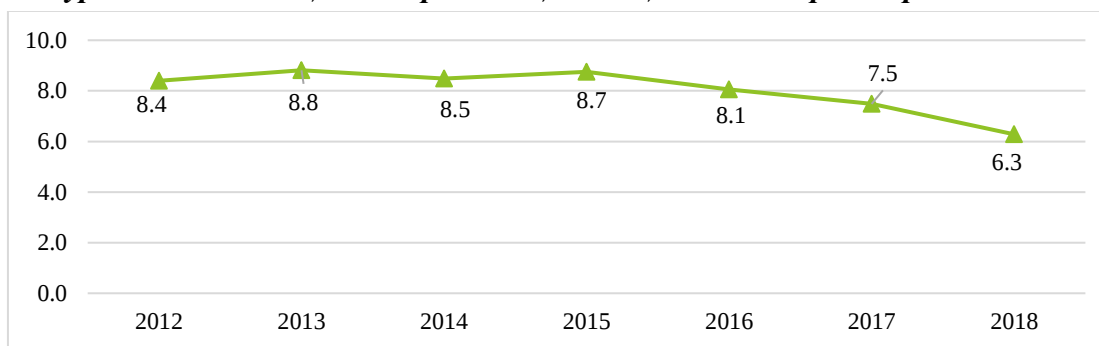

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Равнището на безработица в община Несебър през 2018 г. е 6,3%, което е с 25% по-малко от 2012 г. Наблюдава се плавно намаляване на безработицата.

Фигура 11. Равнище на безработица в община Несебър за периода 2012-2018 г.

Източник: НСИ

На територията на община Несебър през 2019 г. са изпълнение следните дейности и проекти:

- Разкрити са 218 нови работни места;
- Броят на безработните лица, включени в заетост по мерките за насърчаване на заетостта, включително по ОП РЧР 2014-2020 г., е 30 лица;
- Броят на безработните лица, включени в квалификационни и преквалификационни курсове, включително по ОП РЧР, е 10 души;
- По Национални/регионални програми за заетост, обхванали територията на община Несебър, е сключен един договор по РПЗ за 4 лица;
- Сключени са 22 договора с работодатели по мерките за насърчаване на заетостта, включително по ОП РЧР.

Производителността на труда е един от компонентите на конкурентоспособността, който може да се определи чрез съотношението между произведената продукция и броя на заетите в съответния сектор.

Данните за общината показват, че като цяло производителността на труда в местната икономика се увеличава през 2018 г. Един зает средно произвежда продукция за 51 хил. лв., което е със 7 хил. лв. повече от 2016 година. Производителността е най-голяма в сектора на индустрията (96 хил. лв.), въпреки че общината не е с индустриален облик.

Първичният сектор бележи най-голям ръст – със 17 хил. лв. повече от 2016 г.

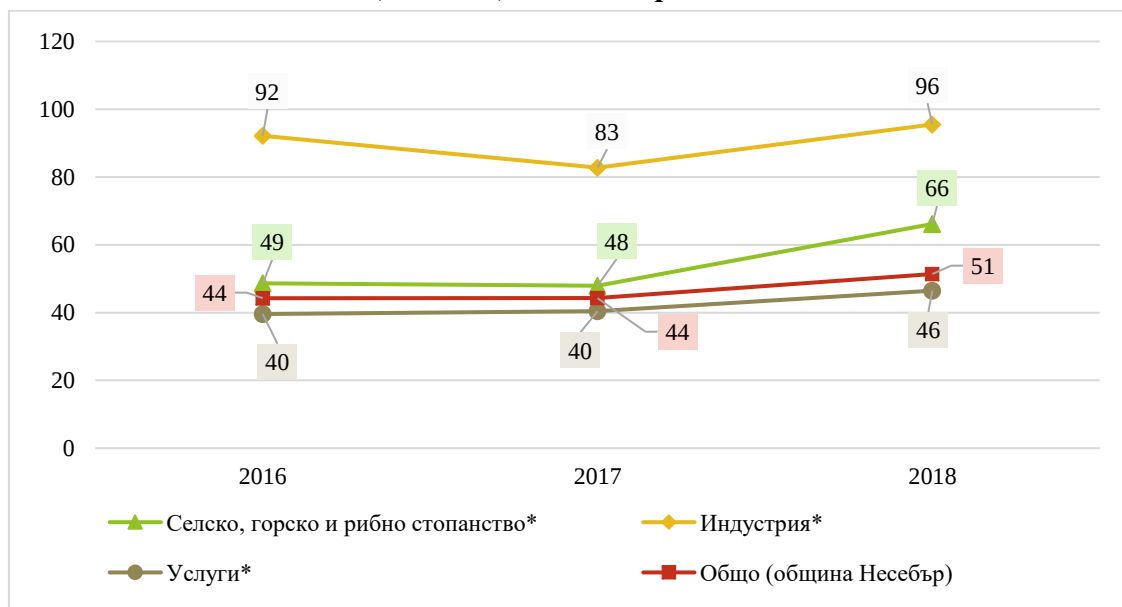
Прегледът на данните по икономически сектори, обаче показва, че във вторичния сектор производителността нараства най-малко – с 4 хил. лв. Секторът с услугите има малка производителност, която е с 6 хил. лв. повече от 2016 г.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

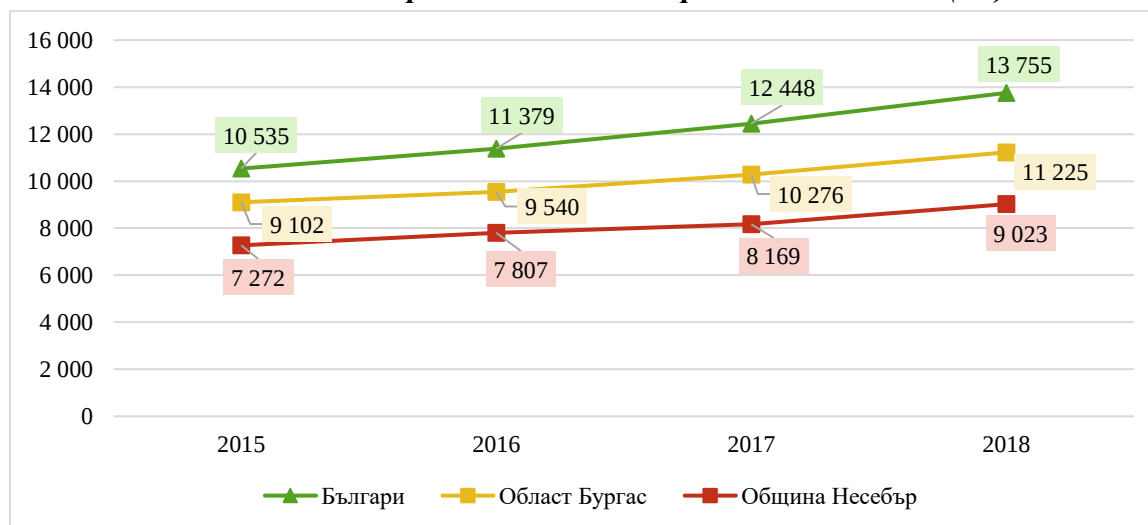
Фигура 12. Произведена продукция (хил. лв.) на 1 зает по икономически сектори и общо за общината в периода 2016-2018 г.

Източник: НСИ, собствени изчисления

Повишаването на заетостта, добрата икономическа обстановка в страната, административното повишение на възнагражденията, както и повишената производителност на труда, дават възможност доходите на населението също да растат. Само за периода 2015-2018 г. средната заплата в общината се е повишила с 1 751 лв. и през последната година достига 9 023 лв. Ръстът на заплатите е съразмерен с този за област Бургас и страната ни. Проблем е, че като цяло възнагражденията са по-ниски от средните за страната.

Фигура 13. Средна годишна заплата на наетите в община Несебър и по административни нива за периода 2015-2018 г. (лв.)

Източник: НСИ

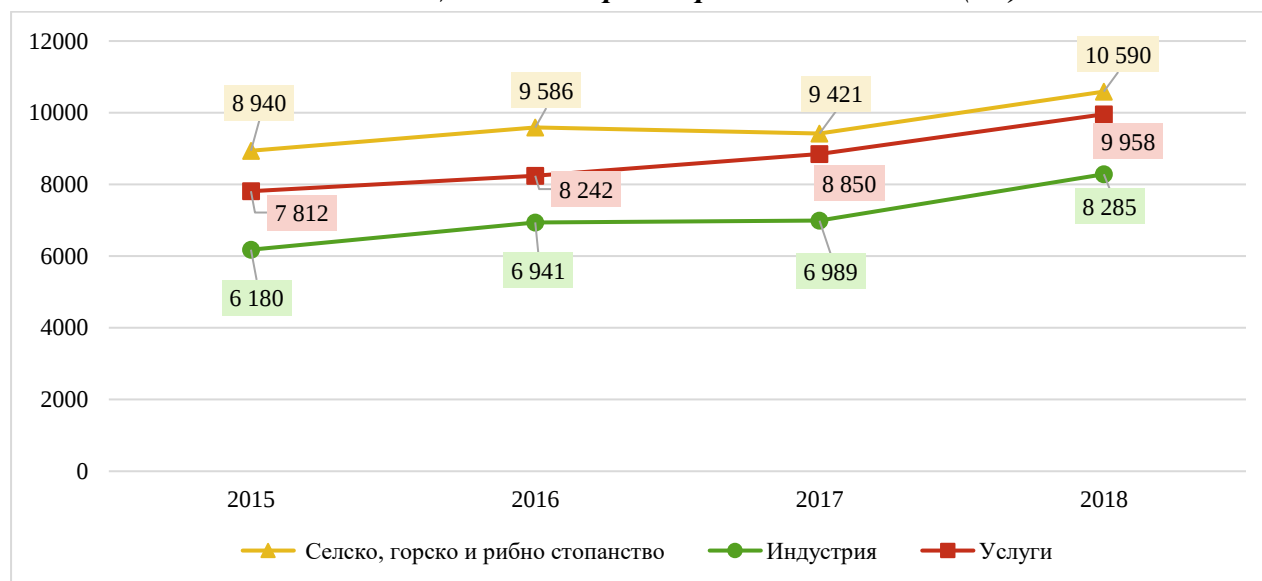

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Средната годишна заплата по сектори в общината се увеличава със сходни темпове. Прави впечатление, че средните заплати в секторите „селско, горско и рибно стопанство“ и „услуги“ са доста близки, докато тази в сектор „индустрия“ е значително по-ниска.

Фигура 14. Средна годишна заплата на наетите лица по икономически сектори в община Несебър за периода 2015-2018 г. (лв.)

Източник: НСИ

4. Икономически характеристики

4.1 Основни показатели на нефинансовите предприятия

Сравняването на основни икономически показатели на общинско и областно ниво дава възможност да се прецени доколко изводите, направени в ИТСР на Югоизточен регион от ниво 2, се отнасят за община Несебър.

Икономиката на община Несебър не оказва сериозно влияние върху икономиката на област Бургас, но това е очаквано предвид разликите в броя на населението на общинско и областно ниво (в общината живеят 28 968 души или 7,1% от област Бургас) и предвид площта, върху която се простира общината (420,433 км² или 5,43% от област Бургас). Това твърдение се потвърждава и след сравнение на икономическите показатели между областта и общината.

За разглеждания период броят на предприятията в община Несебър се увеличава с малко по-бързи темпове от областта. През 2014 г. броят им е бил 5 024. Съставляващи 17,2% от всички в областта, докато през 2018 г. – достигат 5 510 (17,9%) от всички в област Бургас. На областно ниво броят на предприятията постепенно се увеличава - от 29 238 през 2014 г. те стават 30 736 или с други думи се увеличават с 4,9% за периода.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

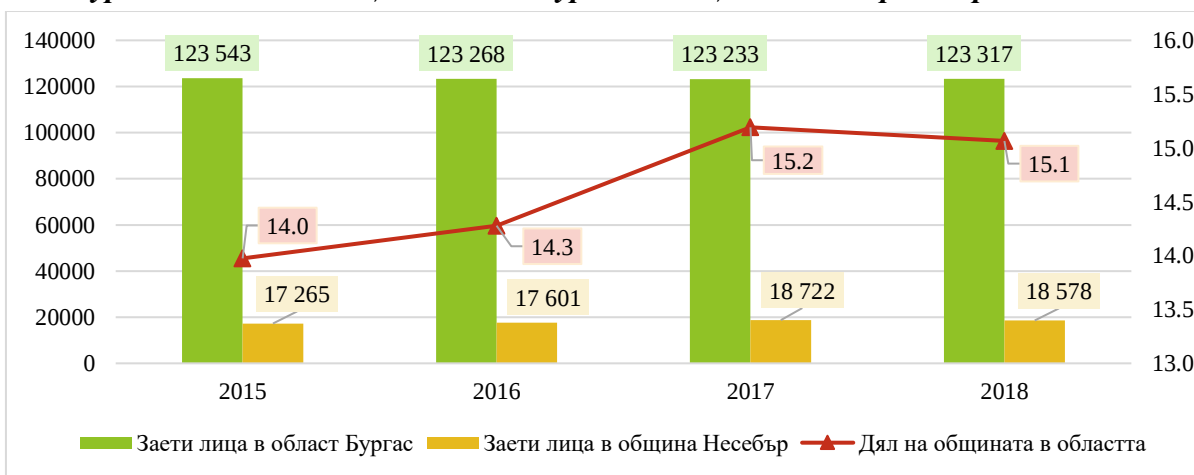
Фигура 15. Брой на предприятията в област Бургас и община Несебър за периода 2015-2018 г.

Източник: НСИ

Динамиката на заетите в предприятията през годините показва, че се наблюдава ръст на общинско ниво. За периода 2014-2018 г. заетите на областно ниво намаляват с 226 души, а тези в община Несебър се увеличават с 1 313 души. Към 2018 г. заетите лица в нефинансовите предприятия в община Несебър съставляват 15,1% от заетите лица в нефинансовите предприятия за област Бургас.

Фигура 16. Заети лица в област Бургас и община Несебър за периода 2015-2018 г.

Източник: НСИ

За изследвания период в областта се наблюдава тенденция за постепенно увеличение на произведената продукция. През 2015 г. стойността ѝ е била 11 806 657 хил. лв., докато за 2018 г. отчетената произведена продукция е нараснала до 14 144 744 хил. лв. или е отбелязан ръст от 16,5%. За същия период произведената продукция в община Несебър нараства от 718 098 хил. лв. през 2015 г. до 954 465 хил. лв. през 2018 г. или е отбелязан ръст с 24,8%.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Произведената продукция в община Несебър има малък дял от продукцията за област Бургас – 6,7% за 2018 г.

Фигура 17. Произведена продукция в област Бургас и община Несебър за периода 2015-2018 г.

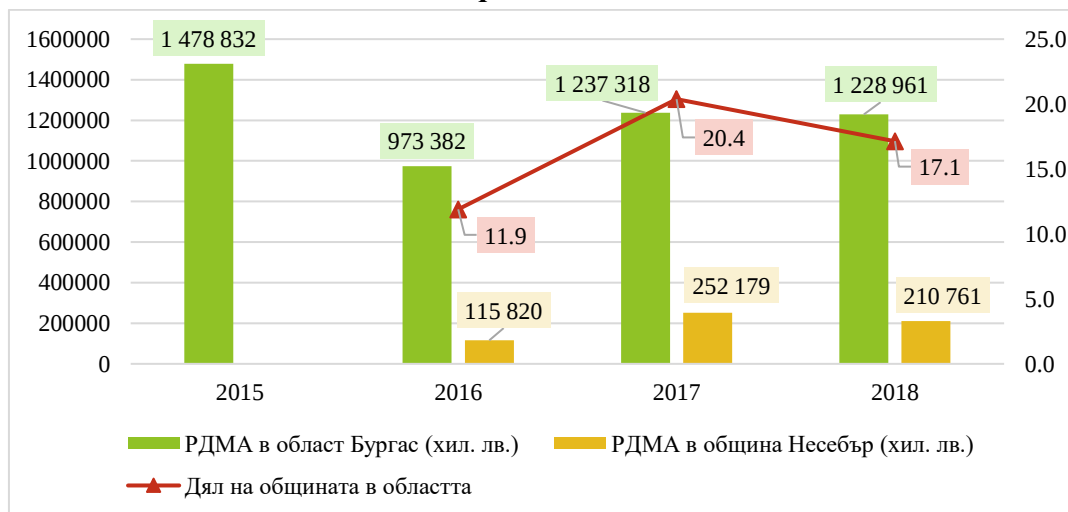

Източник: НСИ

РДМА е един от показателите, с който се характеризира инвестиционната активност на предприятията във всички сектори на икономиката.

Сравнявайки 2018 г. спрямо 2015 г., се отчита спад на РДМА с 16,5%. Показателите и на областно, и на общинско ниво са непостоянни, но в близки граници. РДМА на община Несебър за 2018 г. са 17,1% от тези на областно ниво.

Фигура 18. Разходи за придобиване на ДМА в област Бургас и община Несебър за периода 2015-2018 г.

Източник: НСИ

ПЧИ отразява потока от чуждестранни инвестиции към страната. Може да се каже, че колкото е по-голям той, толкова повече страната е по-привлекателна за чужди инвеститори.

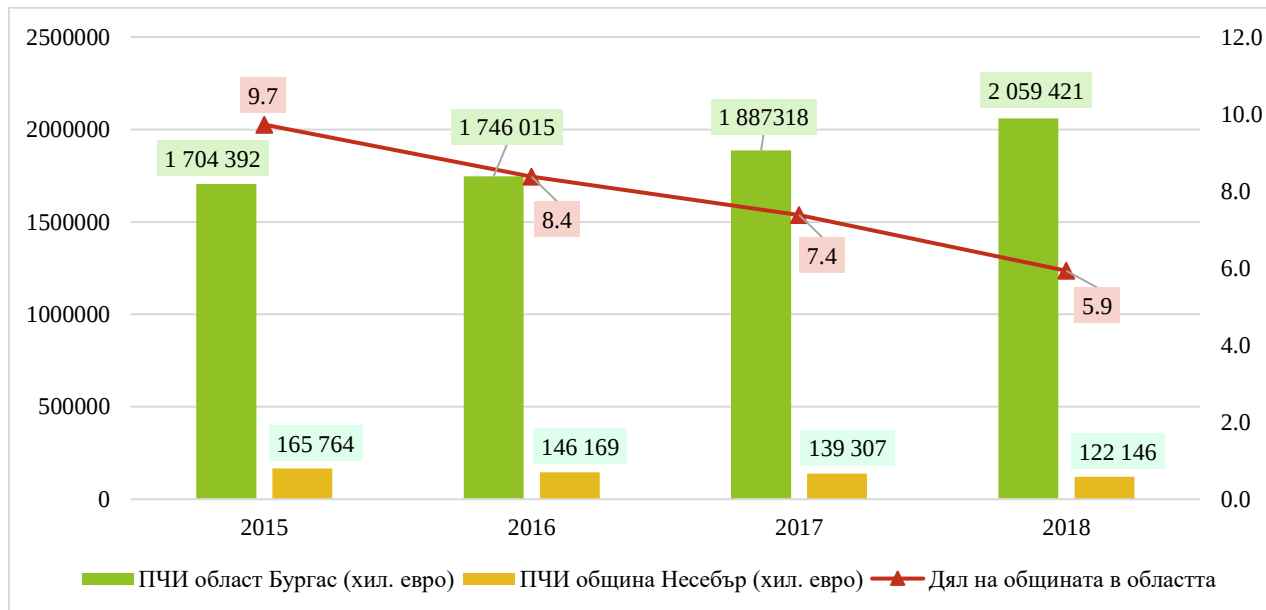

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

На областно ниво за 2018 г. има увеличение на ПЧИ със 17,2% в сравнение с 2015 г. и намаление на общинско ниво с 26,3%. Най-голяма е стойността за област Бургас през 2018 г., когато са постъпили 2 059 421 хил. евро, докато в община Несебър се наблюдава плавен спад на ПЧИ, което е породено от намаляване на интереса на чуждестранните инвеститори.

Фигура 19. Чуждестранни преки инвестиции в нефинансовите предприятия в област Бургас и община Несебър за периода 2015-2018 г. (хил. евро)

Източник: НСИ

4.2 Секторна икономическа характеристика на община Несебър

Подходът, използван за тази част от анализа, включва проследяване на динамиката на ключови икономически показатели и сравняването им с областта и България, което дава възможност да се проследи развитието на икономиката на община Несебър в периода 2014-2018 година. На следващо място се анализира тази динамика по отношение на основните сектори – аграрен (селско и горско стопанство), индустриален и този на услугите. Допълнително всеки сектор е разгледан по-обстойно, за да се открият неговите специфики за община Несебър. Проследяването на всеки от секторите на местната икономика позволява да се открие кой от тях оказва най-силно влияние върху нея и се очаква да продължи да го прави или има потенциални да бъде „двигател“ за растеж. Състоянието им е проследено чрез броя на предприятия в сектора, заетите лица, обема на произведената продукция, генерираните приходи.

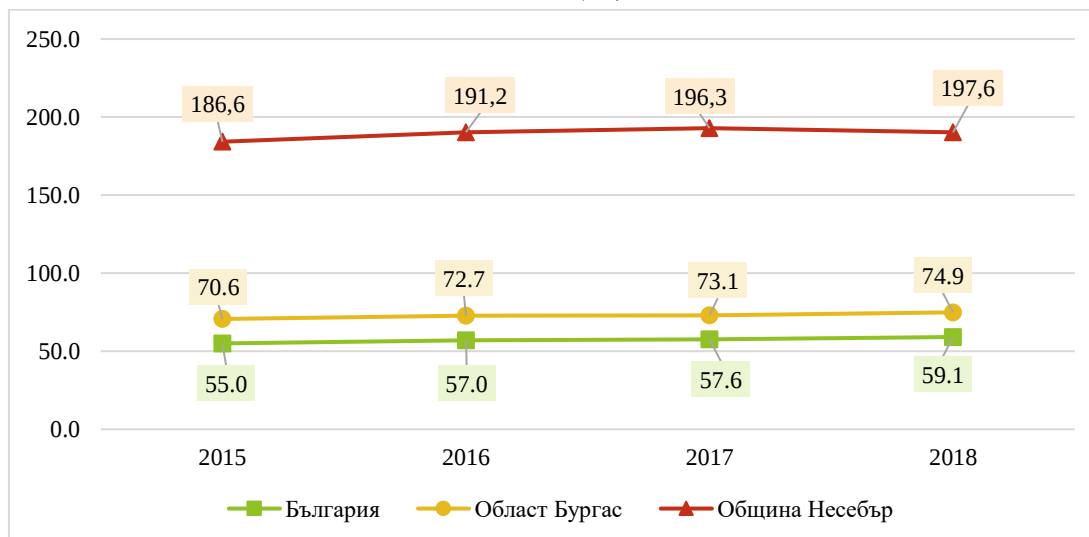
По данни на НСИ се наблюдава постепенно увеличение по отношение на предприятията на 1 000 души в разглеждания период 2015-2018 г. Положително е, че показателят е доста по-висок за община Несебър от този за област Бургас и за България.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

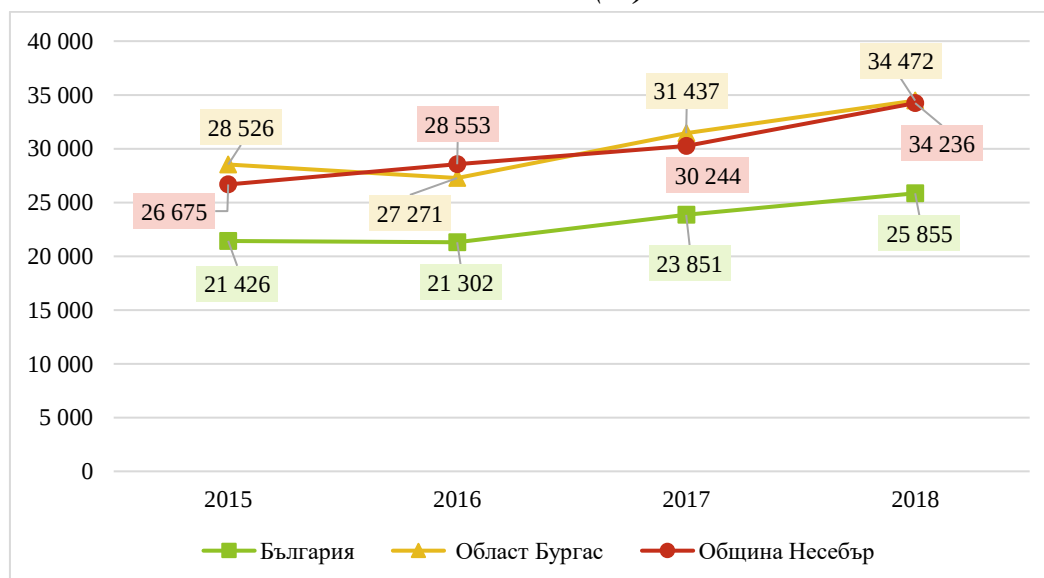
Фигура 20. Брой на предприятия на 1 000 д. на различните административни нива (‰)

Източник: НСИ, собствени изчисления

В изследвания период стойността на произведената продукция в общината непрекъснато нараства. Положителна характеристика на икономиката е, че производството на 1 000 души е много близко до това за областта, като през 2016 г. е с 4,5% повече. Стойността на показателя е над средното за страната. През 2018 г. произведената продукция за община Несебър е с 236 по-малко от стойността за област Бургас и с 24,5% повече от България. Това показва, че икономиката на община Несебър се развива в правилна посока.

Фигура 21. Произведената продукция на 1 000 д. на различните административни нива (‰)

Източник: НСИ, собствени изчисления

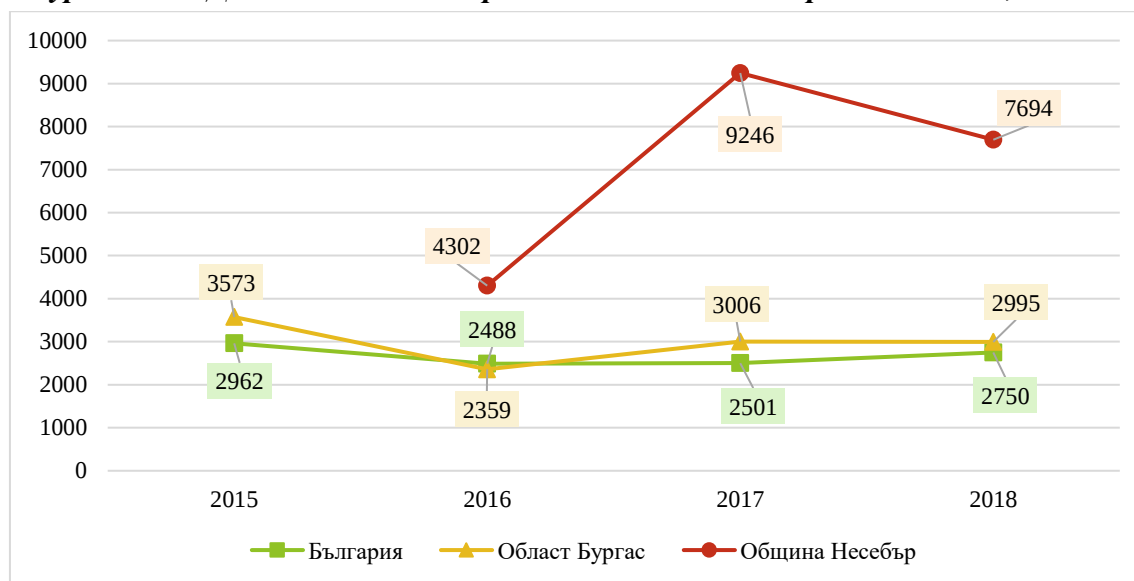

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

По отношение на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи на 1 000 души население се наблюдава скок през 2017 г. с 53,5% спрямо 2016 г. През 2018 г. има спад с 16,8% спрямо 2017 г. Въпреки непостоянните стойности на показателя, той е по-висок от този на областно и национално ниво, като през 2018 г. тези стойности надвишават 60%. РДМА на област Бургас са близки до тези на национално ниво.

Фигура 22. РДМА на 1 000 д. на различните административни нива, в хил. лв. (%)

Източник: НСИ, собствени изчисления

Общият брой на предприятията нараства през годините, като най-значително е в сектора на услугите. Въпреки това, в периода 2016-2018 г. не се наблюдават съществени изменения по отношение на броя на предприятията по основните икономически сектори. Доминират предприятията в сектора на услугите, като те представляват над 90% от всички. Предприятията в индустрията са 5,8%, а в селското, горското и рибното стопанство – 1,4%.

Таблица 2. Динамика и разпределение на предприятия по икономически сектори в община Несебър за периода 2016-2018 г.

Предприятия	2016		2017		2018	
	бр.	%	бр.	%	бр.	%
Селско, горско и рибно стопанство*	80	1,5	84	1,6	79	1,4
Индустрия*	355	6,8	338	6,3	321	5,8
Услуги*	4 772	91,5	4 949	92,0	5 104	92,6
Общо	5 214	100	5 378	100	5 510	100

Източник: НСИ, собствени изчисления

*Забележка: в стойностите на показателите не са включени икономическите дейности, за които данните са конфиденциални.

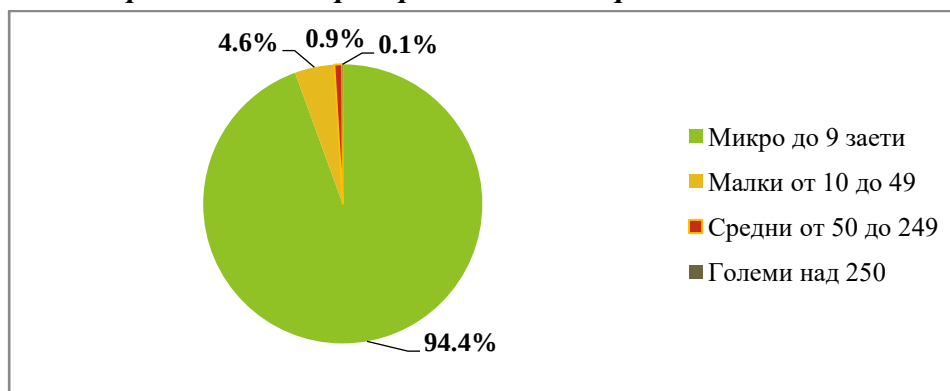

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Разпределението на предприятията по броя на заетите в тях не се отличава особено от икономиката в страната. С най-голям превес са микро-предприятията (до 9 заети), които изграждат 94,4% от местния пазар. Техният брой се увеличил с 482 (от 4722 през 2015 г. до 5204 през 2018 г.). Броят на малките предприятия (от 10 до 49 заети) е намалял с 5 (от 258 през 2015 г. до 253 през 2018 г.). В същото време броят на средните компании (между 50 и 249 заети) се е увеличил с 9. На територията на общината има и три големи предприятия (над 250 заети). От тези данни може да се направи извод, че в общината има малко мащабни инвестиции и мащабни производства, но от друга страна, подобен вид структура е по-гъвкава за устояване на отраслови сътресения.

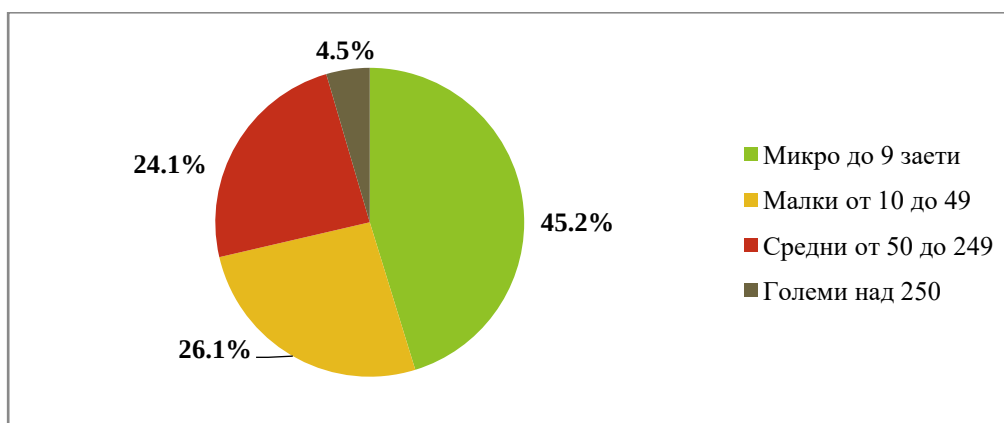
Фигура 23. *Разпределение на предприятията по броя за заетите в тях за 2018 г.*

Източник: НСИ

Почти половината от заетите в общината са служители в микро предприятия – 45,2%. Служителите в малките (26,1% от всички) и средни (24,1%) предприятия са сравнително поравно разпределени. В големите предприятия заетите заемат 4,5% от общия дял. В разглеждания период при почти всички групи стопански единици има увеличение на броя на заетите в тях, само в малките предприятия има намаляване на служителите.

Фигура 24. *Разпределение на заетите в предприятията според броя на заетите в тях за 2018 г.*

Източник: НСИ

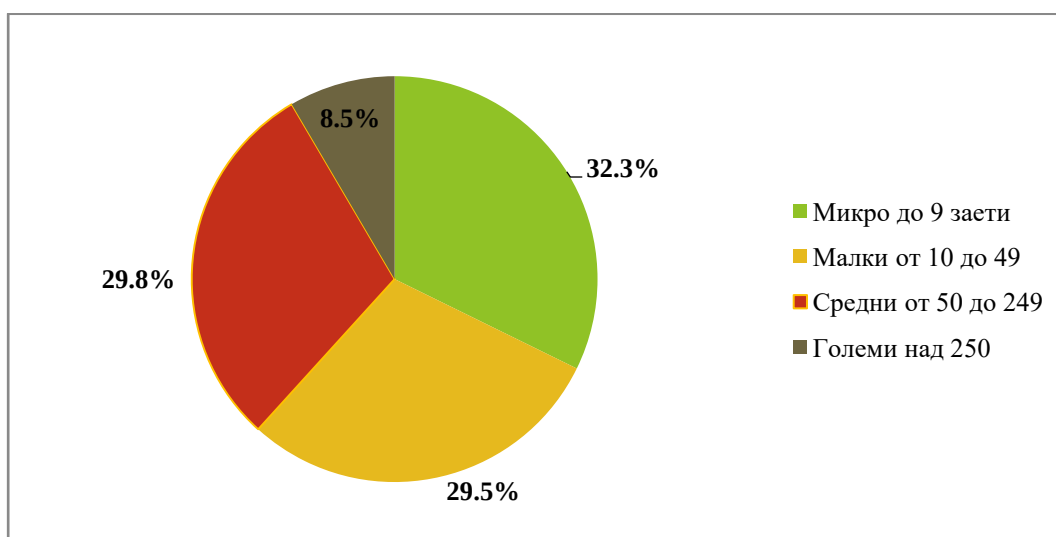

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Обичайно големите и средни предприятия са „двигател“ на общинската икономика с обема си на произведената продукция. От данните за 2018 г. в община Несебър се наблюдава, че произведената продукция е сравнително равномерно разпределена между микро, малките и средни предприятия, а най-малък принос имат големите предприятия. Микро предприятията произвеждат 32,3% (307 936 хил. лв.) от цялата продукция, като тя се е увеличила с 26,6% спрямо 2015 г. Малките предприятия също са увеличили своята произведена продукция с 23,6%, като отчитат 281 331 хил. лв. произведена продукция.

Фигура 25. *Произведена продукция в хил. лв. в предприятията според броя на заетите в тях за 2018 г.*

Източник: НСИ

4.3 Състояние на основните икономически сектори

Първичен сектор

В първичния икономически сектор се включва добиването на суровини за преработване, като добиване на полезни изкопаеми, земеделие, дърводобив, лов и риболов, добив на сол.

Аграрният сектор в община Несебър е с най-малък принос към икономиката на общината. Броят на предприятията и броят на заетите е с много малки променливи през наблюдавания период между 2016 и 2018 г.

Делът за 2018 г. на предприятията е 1,5% от всички за общината, а на заетите е 1,4%.

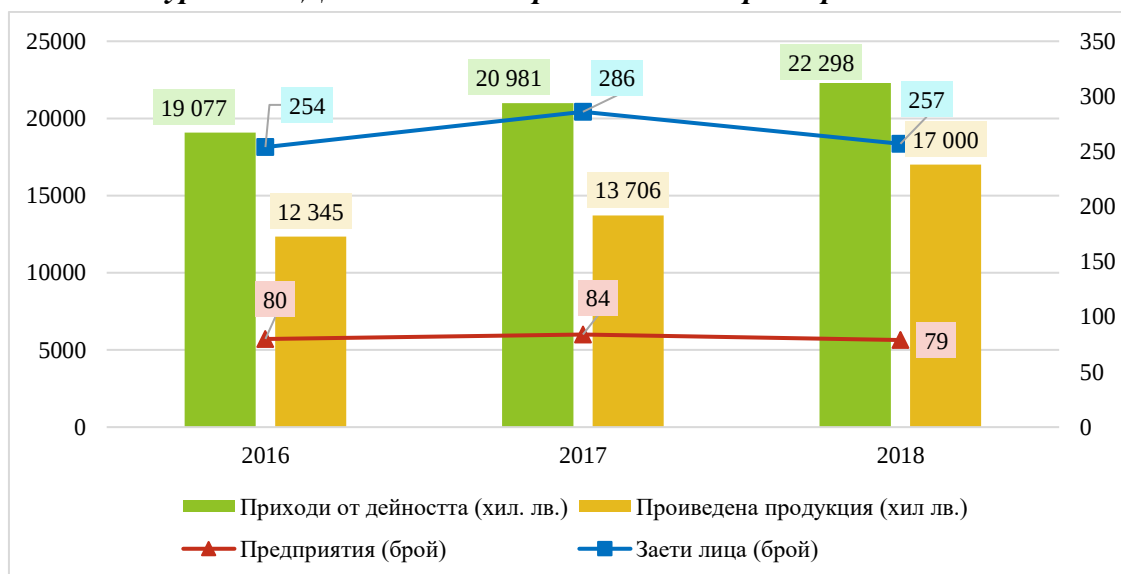
През периода 2016-2018 г. се наблюдава повишаване на произведената продукция. За 2018 г. тя е с 27,4% повече в сравнение с 2016 г. Приходите от дейността също бележат ръст през 2018 г. с 14,4% повече от 2016 г.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Фигура 26. Динамика на първичния сектор в периода 2016-2018 г.

Източник: НСИ

Селското стопанство има второстепенна роля в общината. Според ОД „Земеделие“ – Бургас земята, която се обработва през 2019 г., е 49 517 дка. Проследявайки динамиката във времето се наблюдава постепенно намаляване на обработваемите земи. През 2019 г. обработваемите земи са намалели с 18,7% в сравнение с 2015 г.

Фигура 27. Обработваеми земеделски земи в периода 2015-2019 г.

Източник: ОД „Земеделие“ – Бургас

Основните култури, които се отглеждат на територията на общината са пшеница, царевица, слънчоглед, ечемик, рапица, лозя - като техните площи остават сравнително постоянни във времето. Забелязва се, че най-много декари заемат площите, засети с пшеница – 50,5% от засетите площи, която традиционно е най-разпространената култура в страната. Следва ги маслодайният слънчоглед, при който се наблюдава тенденцията за намаляване на декарите засети с него, през 2019 г. е намалял с 45,1% в сравнение с 2016 г. Наблюдава се голямо намаляване на площите, засети с пипер, домати и вишни. Голямо увеличение се наблюдава при площите, засети с дини.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Таблица 3. Основни отглеждани земеделски култури в община Несебър за периода 2016-2019 г.

Вид на културите	Засети площи (дка)			
	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Пшеница	23 531	27 324	21 875	25 010
Ечемик	4 600	3 100	2 131	2 750
Маслодайна рапица	1 000	1 440	3 750	3 800
Маслодаен слънчоглед	19 710	17 070	14 255	10 820
Царевица зърно	2 000	1 925	2 113	2 000
Фуражен грах	-	200	2 000	0
Пипер	48,9	40	20	31
Домати	91,7	90	79	63
Картофи	60	42	77	47
Дини	72	1 040	1 340	1 284
Пъпеш	21,9	17,5	17	22
Лозя винени	3 100	3 100	3 100	3 100
Лозя десертни	155	155	155	155
Ябълки	6	3	3	3
Праскови	12	11	11	11
Сливи	61	3	61	61
Череш	222	239,9	247	247
Вишни	134,6	132,3	132	50
Круши	14,2	14	13	13
Кайсии	17	13,4	15	15
Лавандула	33,4	33,4	33	33
Ягоди			2	2

Източник: ОД „Земеделие“ – Бургас

През 2019 г. на територията на община Несебър има 147 бр. земеделски производители и животновъди. До 2018 г. броят на земеделските производители надвишава този на животновъдите, но с малки разлики. През 2019 г. тази тенденция се променя и превес имат животновъдите, които през 2019 г. са 81 бр. и са с 15 повече от земеделските производители. Броят на земеделските производители намалява, което кореспондира и с намаляването на обработваемите земеделски земи.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Фигура 28. Брой земеделски производители и животновъди в община Несебър за периода 2015-2019 г. (брой)

Източник: ОД „Земеделие“ – Бургас“

В областта на животновъдството на територията на общината се отглеждат най-много овце, като за разглеждания период техният брой се е увеличил с 29,9% от 3 692 бр. през 2015 г. на 5 268 бр. през 2019г. Пчелните семейства са на второ място по брой отглеждани животни, като броят им също се увеличава за периода с 32,6%. Наблюдава се намаляване на говедата. Броят на козите и птиците варира през разглеждания период.

Таблица 4. Брой основни видове отглеждани животни в община Несебър за периода 2015-2019 г.

Година	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Говеда	809	767	996	842	661
Овце	3 692	4 141	4 691	5 066	5 268
Кози	113	160	251	459	330
Птици	260	133	77	86	139
Пчелни семейства	1 503	1 705	2 163	2 195	2 231

Източник: ОД „Земеделие“ – Бургас“

На територията на община Несебър има държавни, общински и частни горски територии. За държавния горски фонд отговаря ТП „ДЛС Несебър“, което обхваща три общини – Несебър, Поморие и част от община Руен.

Основните видове дивеч са благороден елен, елен лопатар, сърна, муфлон, дива свиня, бекас, пъдпъдък. Ловът в стопанството е целогодишен за някои видове дивеч – хищници, трофейни муфлони и глигани, и селекционно на дива свиня.

Стопанството отговаря за стопанисването и възпроизводството на горите. Горите, собственост на общината, са разположени по склоновете на най-източната, приморска част на Стара планина при нос Емине и централната част на подобласт Варненско-Бургаско Черноморие.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Общинските горски територии се управляват от ОП „Управление на общински гори, селско и горско стопанство“. Горските територии са разположени в землищата на градовете: Несебър, Обзор и Свети Влас и селата: Баня, Гюльовца, Емона, Козница, Кошарица, Оризаре, Паницово, Приселци, Раковското и Тънково.

Таблица 5. Разпределение на общата площ на горските територии по собственост и вид на горите (ха)

Собственост	Всичко залесена площ	Всичко незал. дървопр.	Всичко недървопр. площ	Всичко инвент. площ
Държавни ГТ	9 867	3	697	10 567
Общински ГТ	11 205	45	461	11 711
Частни ГТ	918	1	124	1 043
Всички видове собственост	21 990	49	1 282	23 321

Източник: РДГ - Бургас

Преобладават широколистни гори, защото територията на общината попада в техния естествен ареал на разпространение. На територията на общината се срещат много различни видове билки.

В горските територии се предприемат редица мероприятия за подобряване на състоянието на горите. В следващия програмен период 2021-2027 г. е предвидено залесяване на площ 45,4 ха ОГТ. Общата площ на общинските горски територии, върху които се забранява паша, е 7 578,7 ха, а на държавните - 14 396,3 ха.

Развитието на дейностите, свързани с възпроизводството, ползването и опазването на горите, създава работни места за част от населението на общината. На територията на горски фонд се осъществяват и редица странични ползвания – паша на едър и дребен добитък, добив на сено от голите площи.

Горите подобряват климата, акумулират големи количества от падналите дъждовни води и намаляват скоростта на водния отток, с което и предпазват почвата от ерозия.

Вторичен сектор

Вторичният икономически сектор или индустриалният сектор, включва икономическите сектори, които създават завършен, използваем продукт: продукция и конструкция.

Това е секторът, чийто предприятия са само 5,8% от всички, а произведената продукция е 17,2% от цялата продукция и генерират 13% от общите приходи в общината за 2018 г.

Преработващата промишленост в община Несебър има много малък дял към икономическия принос. Делът на заетите в сектора също е малък – 9,2% от всички заети лица.

Броят на предприятията през 2018 г. е намалял с 9,8% в сравнение с 2016 г. От друга страна броят на заетите за същия период се е увеличил с 11,8%.

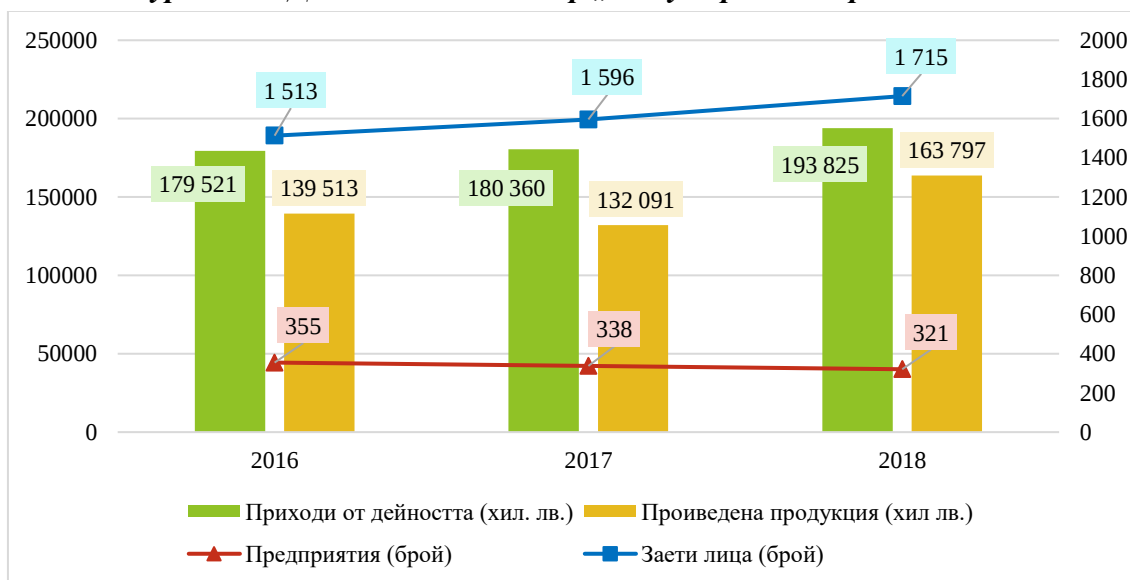

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Друга положителна характеристика на сектора е растеж на стойността на произведената продукция, както и приходите от нея.

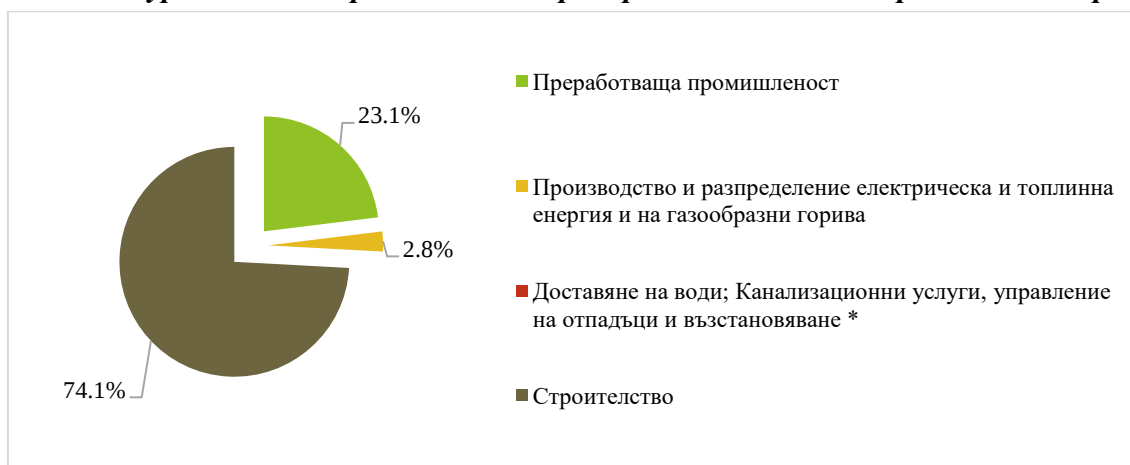
Фигура 29. Динамика на сектор „Индустрия“ в периода 2016-2018 г.

Източник: НСИ, собствени изчисления

Най-много предприятия са концентрирани в строителството (74,1%).

Фигура 30. Разпределение на предприятията във Вторичния сектор

Източник: НСИ, собствени изчисления

*няма данни

Третичен сектор

Секторът на услугите включва отрасли, които имат обслужващ характер. Развитието и инвестициите на някои от тях са чрез бюджетни средства, а на други – с частен капитал.

Произведената продукция и приходите от услугите нарастват с бавни, но постоянни темпове. За периода 2016-2018 г. стойностите им се увеличават с около 17%. Броят на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

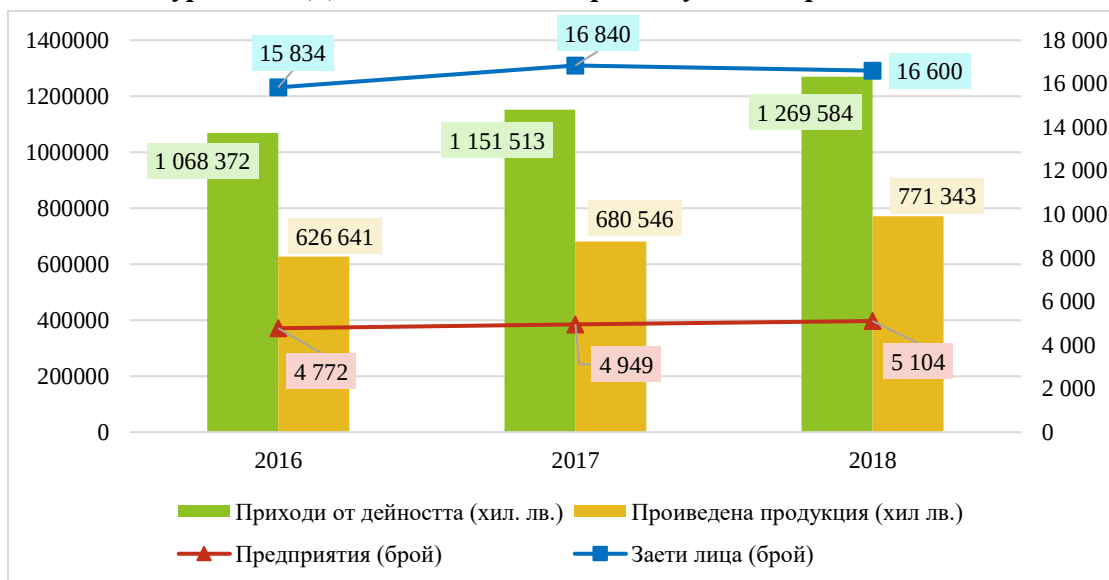

стопанските предприятия е сравнително постоянен за периода, броят на заетите се е увеличил незначително.

Към 2018 г. броят на предприятията в сектора на услугите съставлява 92,6% от всички, което според редица класификации отговаря на икономика на услугите. Произведената продукция е 80,8%, а приходите от дейността са 85,3%.

В този смисъл, секторът на услугите в Несебър има водеща роля в икономическото развитие на общината.

Фигура 31. Динамика на сектор „Услуги“ в периода 2016-2018 г.

Източник: НСИ, собствени изчисления

Центърът на общината, град Несебър, е един от най-древните градове в Европа, възникнал преди повече от 3200 години. Заради уникалните си природни дадености и много добре запазените паметници от различни епохи на VII-та сесия на Комитета за световно наследство в гр. Флоренция през 1983 г. старият град Несебър е включен в Списъка на паметниците на световното културно наследство.

На територията на общината се намира най-голямата в България и една от най-големите на Балканите туристическа агломерация – гр. Обзор – гр. Свети Влас – к.к. „Слънчев бряг“ – гр. Несебър – с. Равда. Туристическата индустрия е приоритетен отрасъл за общината. Това е една от най-големите „икономически зони“ с много работни места и сериозен принос в регионалната и национална икономика. Тук са съсредоточени 1/3 от леглата в местата за настаняване на туристи в България. Ежегодно преминават над 1 млн. туристи, които реализират повече от 6 млн. нощувки, сочи статистиката. Това е зона за прилагане на интегрирани териториални инвестиции.

В икономическия профил на община Несебър туризмът е основен и приоритетен стопански сектор. Тук са съсредоточени 26,3% от леглата в местата за настаняване на туристи

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

в България. През 2019 г. на територията на общината са реализирани 27,1% от ношувките и 27,9% от приходите от ношувки на туристи в страната.

Таблица 6. Брой легла, легладенонощия, реализирани ношувки, пренощували лица и приходи от ношувки в местата за настаняване в община Несебър за периода 2014-2019 г.

Година	Реализирани ношувки в места за настаняване		Пренощували лица в места за настаняване		Легла в места за настаняване	Легладеноно щия в места за настаняване	Приходи от ношувки в места за настаняване
	Общо	От чужди граждани	Общо	От чужди граждани			
	Брой						
2014	5 908 755	5 402 629	878 988	755 201	82 849	10 321 699	268 409 037
2015	5 647 916	5 032 001	902 044	745 106	87 815	10 499 421	283 521 230
2016	6 950 419	6 197 121	1 091 233	923 012	86 772	11 553 678	350 810 002
2017	6 950 638	6 334 257	1 092 621	943 581	86 255	11 948 238	366 471 680
2018	7 116 405	6 488 854	1 151 998	998 668	88 761	12 204 045	393 688 522
2019	7 345 946	6 690 845	1 277 190	1 104 629	89 663	12 602 196	423 980 292

Източник: НСИ

Според данни на НСИ за основните икономически показатели на нефинансовите предприятия по икономически дейности за 2018 г. най-много предприятия има в сектор „Търговия; Ремонт на автомобили и мотоциклети“ (36,48%). На второ място с най-голям дял е сектор „Хотелиерство и ресторантьорство“ - 21,67%. Предприятията от всички останали сектори са слабо представени на територията на общината – под 10%.

През 2018 г. най-много заети лица има в сектор „Хотелиерство и ресторантьорство“ - 44,69% (8 302 д.) от всички, съответно втория сектор, в който има по-голяма заетост е „Търговия; Ремонт на автомобили и мотоциклети“ - 21,52% (3 998 д.) от заетите. И при показателя „заети лица“, останалите сектори имат малък принос за заетостта.

По отношение на произведената продукция с най-голям дял отново е сектор „Хотелиерство и ресторантьорство“ - 44,75%. Вторият сектор, който има по-голям принос към произведената продукция, е сектор „Строителство“ - 14,01%.

Най-много приходи се генерират от сектор „Хотелиерство и ресторантьорство“ - 35,53% за 2018 г. или 528 801 хил. лв. Значителни приходи в общината идват и от сектор „Търговия; Ремонт на автомобили и мотоциклети“ - 29,35% от всички.

От анализа на основните икономически показатели за 2018 г. е видно, че секторите „Хотелиерство и ресторантьорство“ и „Търговия; Ремонт на автомобили и мотоциклети“ са основните движещи сили в икономиката на общината.

5. Състояние на инфраструктурата

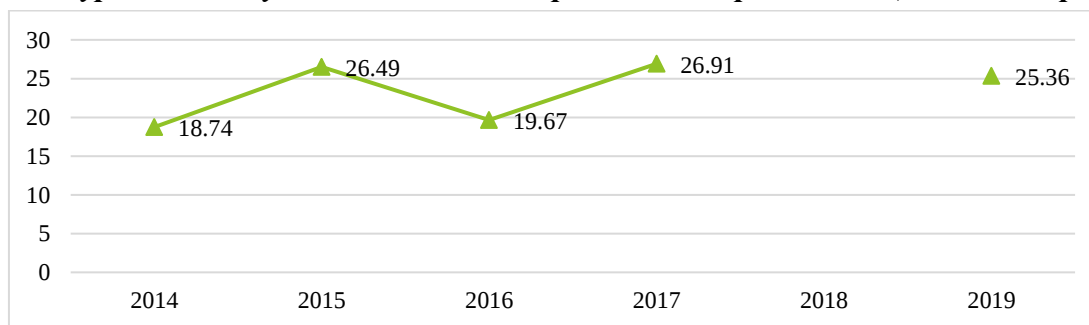
5.1 Водоснабдяване и канализация

Всички населени места на територията на община Несебър са с изградена водопроводна мрежа. На територията на община Несебър, експлоатацията на водоснабдителните канализационни мрежи се извършва от „ВиК“ ЕАД – Бургас.

Основен източник на питейно водоснабдяване на територията на община Несебър е язовир „Камчия“. Водоснабдителната система „Камчия“ обезпечава град Несебър, к.к. Слънчев бряг, с. Равда, с. Тънково, гр. Свети Влас и в.с. Елените. Град Обзор и селата Баня и Приселци се водоснабдяват от водоснабдителна система „Приселци“, с. Кошарица – от водоснабдителна система „Калината“, с. Гюльовца и с. Оризаре – от водоснабдителна система „Гюльовца“, а селата Паницово, Раковсково, Емона и Козница – от местни водоизточници.

Загубите на вода в община Несебър са променливи през периода 2014-2019 г. Най-големи загуби се наблюдават през 2017 г. – 26,91%.

Фигура 32. Загуби на вода по водопроводната мрежа в община Несебър (%)

Източник: „Водоснабдяване и канализация“ ЕАД

През 2017 г. е изградена нова водопроводна мрежа с дължина 216 м., а през 2019 г. е изградена 705 м.

Само част от населените места на територията на община Несебър са с изградена канализационна мрежа. Мрежите в гр. Несебър, старата част на гр. Свети Влас и в с. Равда са рехабилитирани.

Населените места, в които няма изградена канализационна система, са: с. Паницово, с. Раковсково, с. Приселци, с. Баня, с. Гюльовца и с. Оризаре – частично. Основно това са населените места, които се намират в периферията на общината, които са на по-голямо разстояние от Черно море.

Канализационна система на гр. Обзор – ПСОВ осигурява пречистване на отпадъчните води от гр. Обзор, община Несебър и гр. Бяла, община Бяла и е с капацитет 40000 е. ж. Пречистените отпадъчни води се заустват в р. Двойница, на 2,5 км преди вливането ѝ в Черно море.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Канализационна система „Равда – Слънчев бряг – Nessebър“ - отпадъчните води от с. Равда, к. к. „Слънчев бряг“ и гр. Nessebър постъпват за пречистване чрез смесена канализационна мрежа в ПСОВ, находяща се в имот № 000155 в землището на с. Ахелой, община Поморие. Пречистените отпадъчни води се заустват напорно, тръбно, дълбоководно в Черно море, северно от гр. Ахелой, в зона за санитарна охрана от крайбрежните морски води.

Друга част от ПСОВ работят без изградено третично пречистване за отстраняване на биогенните елементи – азот и фосфор:

ПСОВ „Елените“ приема за пречистване отпадъчните води от гр. Свети Влас, в.с. „Елените“ и хотелски комплекси в района. Схемата включва механично и биологично пречистване. Капацитетът ѝ е недостатъчен. Станцията не е в състояние да приема количествата отпадъчни води от района, особено през летния сезон, когато има завишено водопотребление. Отпадъчните води на изход от ПСОВ се заустват в Черно море, северно от гр. Свети Влас. Във връзка с констатирани нарушения на екологичното законодателство, от ноември 2018 г. е ограничен достъпът на оператора до пречиствателното съоръжение.

5.2 Електроенергийна инфраструктура

Електроенергийна инфраструктура

Община Nessebър използва като източник за електроснабдяване подстанция 110/20 kV на к.к. „Слънчев бряг“. Изградени са възлови станции „Обзор“ и „Влас“, които поемат разрастването на товарите в гр. Обзор и гр. Свети Влас и подобряват общите параметри на електрозахранването. От изключителна важност е изграждането на нови трансформаторни постове за новообразуваните жилищни и вилни зони.

Осветителните тела, осигуряващи уличното и парково осветление на общината, са натриеви, енергоспестяеми и металохалогенни.

Електроенергийната разпределителна система на общината е сравнително добре развита, а техническото състояние на съоръженията е добро.

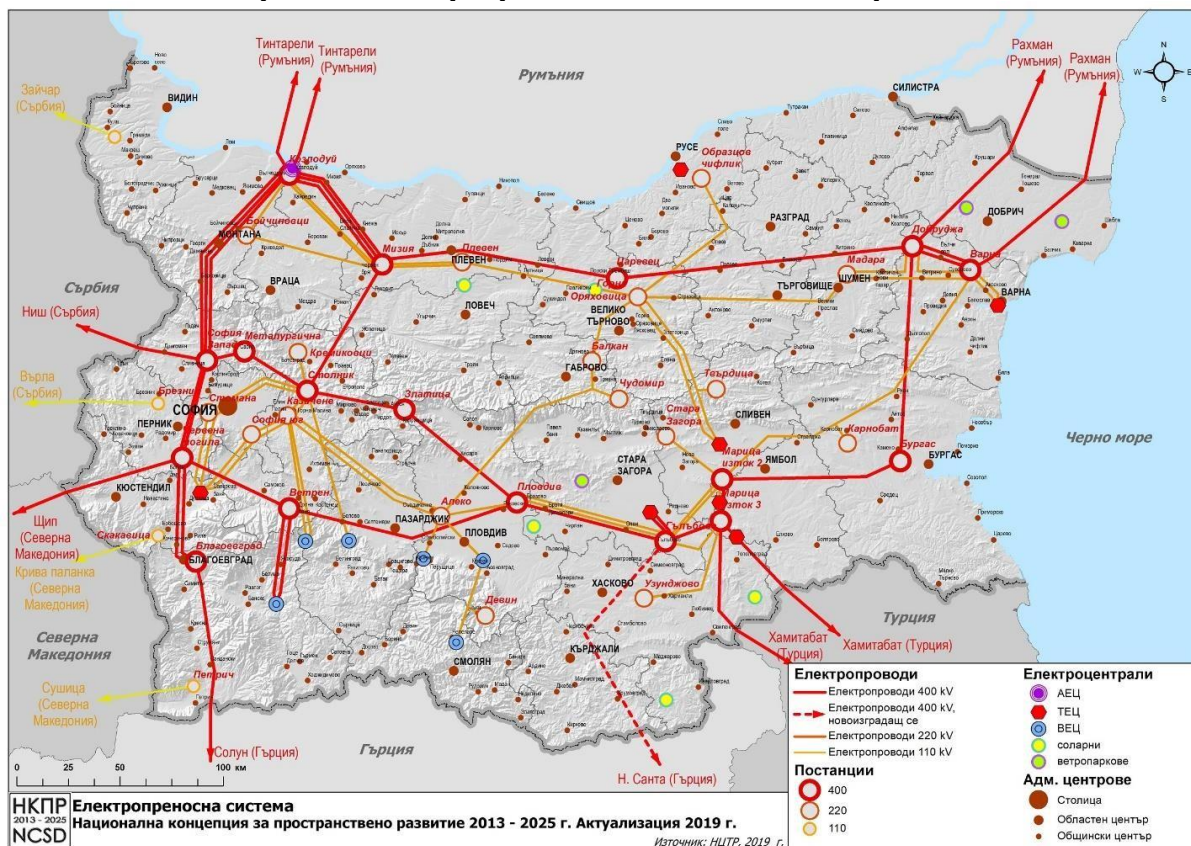
На територията на общината няма изградена газоснабдителна мрежа. Разработен е идеен проект за газифициране на гр. Nessebър, гр. Свети Влас, к.к. „Слънчев бряг“ и в.с. „Елените“.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Карта 3. Електропреносна система на България

Източник: АНКПР

Възобновяеми източници на енергия

Използването на алтернативните източници на енергия все повече навлиза в общината. Изготвената Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива в община Несебър предвижда редица проекти и мероприятия за внедряване на новите технологии от местното население и собствениците на туристическа инфраструктура.

За разработването на този раздел са използвани данни от Краткосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на община Несебър 2020-2022 г.

Изградените в Югоизточен регион мощности от ВЕИ представляват 13,6 % от общите в страната, което нарежда региона на трето място (след ЮЦР и СИР) по усвояване енергията на ВЕИ.

В ЮИР се усвоява предимно слънчевата енергия, като изградените на територията му мощности са най-много в страната и представляват 36,7% от всички фотоволтаични централи. Водещи са областите Ямбол и Стара Загора, но във всяка община от ЮИР функционират една или повече фотоволтаични централи.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Според слънчевия потенциал България е разделена на три зони, в зависимост от интензивността на слънчевото греене:

- Зона I: Централен Източен регион – 40% от територията на страната, предимно планински райони. Средногодишната продължителност на слънчевото греене е от 400 h до 1 640 h, а средногодишния ресурс слънчева радиация е 1 450 kWh/m² годишно.
- Зона II: Североизточен регион – 50% от територията на страната, предимно селски райони, както и част от централната северна брегова ивица. Средногодишната продължителност на слънчевото греене е от 450 h до 1 750 h - 1 550 kWh/m² годишно.
- Зона III: Югоизточен и Югозападен регион – 10% от територията на страната, предимно планински райони и южната брегова ивица. Средногодишната продължителност на слънчевото греене е от 500 h до 1 750 h - 1 650 kWh/m² годишно.

Слънчевата зона (зона II), в която попада община Несебър има следната продължителност на слънчеви часове:

- периода 31.03. – 31.10. – над 1750 часа;
- периода 31.10. – 31.03. – над 500 часа

Годишният теоретичен потенциал на слънчевата енергия, който може да бъде оползотворен на територията на общината, е 1550 kWh/m² / годишно.

Слънчевото греене в община Несебър се характеризира с продължителност между 2100 и 2200 часа годишно. Максималната му продължителност е през м. юли, следван от м. август, като още през май две трети от часовете са слънчеви. Основният поток на сумарната слънчева радиация е в часовете около пладне, като повече от 70% от притока на слънчева енергия е в интервала от 9 до 15 часа, който се приема като най-активен по отношение на слънчевото греене. Безслънчевите дни през периода май-октомври са под 10%, през юни-септември под 5%, през юли и август те практически липсват. Минимумът на сумарната радиация, която е главен компонент на радиационния баланс е през декември 3,5 kcal/cm² месечно, а максимума през юли – 20,8 kcal/cm². Районът се характеризира с положителен радиационен баланс – 60 kcal/cm². Средногодишната слънчева радиация за община Несебър е между 1500 и 1550 kW/m².

На територията на България са обособени четири зони с различен ветрови потенциал, но само две от зоните представляват интерес за индустриално преобразуване на вятърната енергия в електроенергия: 5-7 m/s и >7 m/s. Община Несебър попада в Зона Б: зона на малък ветроенергиен потенциал. Характеристиките на тази зона са:

- Средногодишна скорост на вятъра: 2-4 m/s;
- Енергиен потенциал: около 450 W/m² ;
- Среден ветроенергиен поток за територията на община Несебър (W/m²):
 - на надморска височина – 29 W/m² ;
 - на височина 10 м над повърхността – 335 W/m² ;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

- на височина 25 м над повърхността – 487 W/m^2 ;
- на височина 50 м над повърхността – 628 W/m^2 ;
- на височина 100 м над повърхността – 794 W/m^2

Територията на община Несебър има енергийна мощност в границите на 30 до 800 W/m^2 (т.е. по-малко от $1\,500 \text{ kWh/m}^2$ годишно). Ветрови потенциал за община Несебър по сезони в проценти от средногодишния: зима – 48%, пролет – 15%, лято – 14%, есен – 23%. Почти цялата територия на община Несебър попада в зоната на технологично неизползваемия към момента вятърен потенциал със средна годишна скорост на вятъра под 4 м/сек.

ВЕЦ са най-значителният възобновяем източник на електроенергия в електроенергийния баланс на България. Въпреки огромните ползи от използването на ВЕЦ, възможностите на община Несебър са силно ограничени. Територията на общината е сравнително бедна на повърхностно течащи води. Речният отток е подчертано сезонен и скромен по обем. Водния ресурс на общината се обуславя главно от реките Двойница и Хаджийска и техните притоци. В района протичат малки реки, които формират малки водосборни области, като всички те се вливат направо в Черно море. Водните ресурси на община Несебър не са подходящи за добив на електроенергия в средни и големи ВЕЦ.

В к.к. Слънчев бряг е открит термален извор, който не е намерил практическо приложение все още. Сондажът е на 1 250 m дълбочина с дебит $0,022 \text{ l/s}$. Водите на геотермалните извори могат да бъдат използвани в различни балнеолечебни комплекси и СПА центрове. Термопомпените инсталации са все още недостатъчно добре използвана възможност за оползотворяване на топлината на земните недра.

На територията на общината нарастващата употреба на дървесината за енергийни цели се дължи основно на ниската ѝ цена и незначителните инвестиции за примитивните съоръжения, които сега се използват, за трансформирането ѝ в топлинна енергия. Дървата за отопление се използват за директно изгаряне в примитивни печки, с нисък КПД (30-40%), самостоятелно или съвместно с въглища. Броят на употребяваните в домакинствата съвременни котли е все още незначителен, поради ограничени финансови възможности. Използването на съвременни котли може да повиши до два пъти полезното количество топлина, получавано от дървата за отопление, което е равностойно на двукратно увеличаване на потенциала, без да се увеличава потреблението.

За територията на община Несебър няма данни за така наречените „енергийни култури“, които се отглеждат специално за производство на биомаса. Климатичните и почвените условия определят отглеждането на зърнени култури (жито и ечемик), слънчоглед, лозя и развитие на овощарство.

В община Несебър няма газифицирани райони.

5.3 Транспортна инфраструктура и комуникации

През територията на община Несебър преминава първокласен път I-9, който е включен в разширената TEN-T мрежа на територията на страната, който свързва границата на Румъния – Дуранкулак – Варна – Бургас – Малко Търново – границата с Турция. Обслужва туристическия поток по Черноморското крайбрежие, но на юг от Бургас провежда главно транзитен трафик за/ от Р. Турция.

Републиканската пътна мрежа на територията на общината се състои от един първокласен път I-9, който е част от европейската пътна мрежа и в частност от път E-87. Следващият по значение е третокласният път III-906.

Републиканската пътна мрежа на територията е съставена от приблизително 27 км първокласни пътища и 22,7 км – третокласни.

Състоянието на пътната настилка, обаче, изисква инвестиции в подобряването ѝ. Според класификацията в предимно средно състояние е първокласния път. Повече от половината третокласни пътища са в задоволително състояние, а едва една четвърт от тях са в добро състояние.

Основните пътища, преминаващи през територията на общината, са както следва:

- Първокласен път I-9, (ГКПП Дуранкулак – Варна – Бургас – ГКПП Малко Търново) преминаващ през територията на три области: Добрич, Варна и Бургас;
- Третокласен път III-906 (Варна – Обзор – Дюлино, Каблешково – Бургас).

Таблица 7. Дължина и състояние на пътната настилка на общинските пътища

№ на пътя	Наименование	Дължина на територията на община Несебър (км)	Състояние на пътя
BGS1120	/ I - 9, Обзор - Несебър / - Свети Влас	3,400	добро
BGS1121	/ I - 9, Обзор - Несебър / - Кошарица	6,500	добро
BGS1122	/ I - 9, Обзор - Поморие / - Несебър	3,600	добро
BGS1123	/ I - 9, Несебър - Поморие / - Равда	1,500	добро
BGS2124	/ III - 906, Дюлино - Паницово / - Раковско - Приселци - / VAR2071 /	12,500	задоволително
BGS2127	/ I - 9, Обзор - Баня / - Емона	8,000	лошо
BGS2141	/ I - 9 / Ахелой - Граница общ. (Поморие - Несебър) - Тънково / III - 9061 /	4,000	задоволително
VAR2071	/ III - 906 / Дюлино - Попович - Граница общ. (Бяла - Несебър) - / I - 9 /	5,000	задоволително
BGS3125	/ III - 906, Дюлино - Оризаре / Паницово - Козница	5,200	лошо

Източник: Община Несебър

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

На територията на общината функционират шест регистрирани пристанища.

Пристанище „Несебър“ - пристанищен терминал за обществен транспорт с национално значение за обслужване на пътници, швартоване, приставане, престояване на кораби, приемане и обработване на отпадъци, снабдяване на корабите с вода, телефон и ел. енергия.

Това е най-голямото пристанище в общината, което е пригодно за обслужване и на пътнически кораби, круизи и т.н. Към него е изградена и Морска гара за митническо и гранично обслужване, терминали и др. Пътническата функция на пристанището е със заглъхващи функции, поради преустановяването на водните транспортни връзки с Варна, Поморие, Бургас и Созопол. Съвсем малко на брой са и круизните кораби, които акустират на пристанището. Понастоящем пристанището се използва основно от риболовните кораби, рибарски лодки, яхти и малки туристически атракционни корабчета.

Рибарско пристанище „Северна буна – Несебър“ – използва се за приставане и престой на рибарски кораби с цел разтоварване на прясна риба, без рибата да се обработва на място. Пристанището е комбинирано с яхтеното пристанище.

„Северно пристанище Несебър“ - яхтено пристанище за приставане, домуване и престой на яхти за упражняване на водни спортове и развлекателни дейности. От гледна точка на туризма, северното пристанище се използва от по-малко на брой яхти и основно от малки туристически корабчета за морска разходка в залива и транспорт от Несебър до к.к. „Слънчев бряг“ и в.с. „Елените“. Тези корабчета са частна собственост и осигуряват сезонна заетост на една значителна част от собствениците на по-малки плавателни съдове.

Яхтено пристанище към Национална ветроходна база - Несебър – използва се за приставане, домуване и престой на яхти за упражняване на водни спортове и развлекателни програми. Намира се в южната част на новия Несебър. Това е яхтеното пристанище, което се използва от моторни и ветроходни плавателни съдове най-често в Несебър. Условиата за обслужването им са подобрени, но все още незадоволителни от гледна точка на съвременните пристанища. Пътят до самото пристанище също има нужда от обновяване.

„Марина Несебър“ - частно яхтено пристанище за приставане, домуване и престой на яхти за упражняване на водни спортове и развлекателни програми, което се намира в югозападната част на стария Несебър. Местоположението му е изключително атрактивно, но управлението му е незадоволително и съоръженията не отговарят на световните стандарти.

Яхтено пристанище „Марина Диневи“ – пристанището е частна собственост и се използва за приставане, домуване и престой на яхти за упражняване на водни спортове туризъм и развлекателни програми, предоставяне на електричество, вода, кабелна телевизия и интернет. Това е най-модерното яхтено пристанище, не само на българското Черноморие, а може би в цялата акватория на Черно море.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

През територията на община Несебър няма изградена железопътна инфраструктура. Най-близката жп гара се намира в гр. Бургас.

На територията на общината няма действащи летища и летателни площадки от гражданската авиация. Най-близкото международно летище е „Бургас“, разположено на 26 км от гр. Несебър.

Летище Бургас е включено в широкообхватната TEN-T мрежа. Летището разполага с два пътнически терминала, но оперира само Терминал 2.

6. Анализ на компонентите на околната среда

Ръководството на Община Несебър отчита факта, че опазването на природата е в основата на устойчивото развитие на общината и провежда системно политика за подобряване на компонентите на околната среда, защита на природното наследство и популяризиране на биологичното разнообразие. Политиката се изразява в извършването на проверки, изразяването на становища по отношение на благоустрояването и опазването на околната среда. Община Несебър поддържа „горещ телефон“ и имейл адрес, на който заинтересованите граждани да съобщават за нередности и предложения.

Община Несебър попада в района на действие на Регионалната инспекция по околната среда и водите – Бургас, която осигурява на регионално равнище държавната политика за опазването и осигуряването на благоприятна и здравословна среда в съответствие с установените стандарти и нормативи.

Непрекъснатата връзка с РИОСВ допринася за намаляване конфликта между развитието на местната промишленост и замърсяването, което оказват нейните производства върху състоянието на околната среда.

6.1. Въздух

Наблюдението върху качеството на атмосферния въздух и неговия контрол се осъществява от Национална система за мониторинг на КАВ, част от НСМОС. Тя се обслужва от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) към Министерството на околната среда и водите (МОСВ). Анализът на данните за качеството на атмосферния въздух (КАВ) се извършва по райони, като се отчита и спецификата на всяко населено място, в което се извършва контрол.

Качеството на атмосферния въздух на територията на община Несебър се осъществява от автоматична измервателна станция (АИС с код BG0071A), включена към единната система за наблюдение и контрол на атмосферния въздух. Пунктът е градски фонов и се намира в гр. Несебър. Отчита въздействието на интензивен автомобилен трафик и значителна комунално-битова дейност. Анализират се данните на показателите: серен диоксид, азотни оксиди, бензен, р-ксилен, толуен, фини прахови частици, озон и метеопараметри. Резултатите от измерванията в АИС „Несебър“ се извеждат на всеки час, като данните за КАВ постъпват в реално време в регионалния диспечерски пункт и в централния диспечерски пункт в ИАОС София –

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Национална база данни. Община Несебър не разполага с местна система за наблюдение качеството на атмосферния въздух.

През 2019 г. в АИС „Несебър“ са направени 350 бр. измервания (валидни средноденонощни стойности). Констатиран са 17 броя превишения на средноденонощната норма, което е два пъти намаляване броя на дните със замърсяване през годината в сравнение с 2018 г. и е под нормативно определените 35 броя за година. Най-високата измерена концентрация е $71,76 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (1,43 пъти СДН) на 19.02.2019 г. Отчетени са 90 бр. стойности над ГОП за СДН, а 232 бр. са над ДОП за СДН. Средногодишната концентрация е $30,21 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (0,75 пъти СГН) и е 1,1 пъти над ГОП за СГН и 1,5 пъти над ДОП за СГН.

По данни на РИОСВ Бургас най-висока концентрация на замърсяване се отчита през зимните месеци (януари, февруари, март, октомври, ноември, декември). Основна причина е използването на твърди горива за отопление с високо съдържание на пепел и лоши метеорологични условия, непозволяващи разсейването му в атмосферата. През летния период, в сухите месеци от годината (август и септември), концентрация се влияе от емисиите от автомобилния транспорт и преноса на прах от уличната мрежа.

През 2019 година, пунктът за мониторинг на територията на община Несебър, намиращ се в близост до основна пътна артерия в гр. Несебър, също регистрира СДК на ФПЧ_{10} , превишаващи ПС на СДН от $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ по-малко от нормативно определените 35 превишения за едногодишен период. Община Несебър изпълнява мерките, заложи в актуализираната „Програма за намаляване на нивата на замърсителите в атмосферния въздух и достигане на установените норми за вредни вещества“ с период на действие 2018-2022 г., за да продължи спазването нормите на ФПЧ_{10} .

Община Несебър има актуализирана Програма за намаляване на нивата на замърсителите в атмосферния въздух и достигане на установените норми за вредни вещества, с период на действие 2018-2022 г.

6.2. Води

Районът на община Несебър попада в обхвата на Басейнова дирекция за управление на водите – Черноморски район, с център гр. Варна.

В хидроложко отношение разглежданата територия се отнася към Черноморска водосборна област, поречие Севернобургазски реки с обща водосборна площ 2185 km^2 . Реките, протичащи през територията на общината, са р. Двойница, р. Хаджийска, р. Бяла, р. Великовска, р. Дращела.

Територията на община Несебър, попада в обхвата на следните повърхностни водни тела:

- BG2E600L016 – яз. „Порой“;

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

- BG2SE500R012 – р. Дращела – от извора до вливане в Черно море при в.с. „Елените“;
- BG2SE500R013 – р. Вая – от извора до граница на преходни води;
- BG2SE400R006 – р. Двойница – 2 км след с. Дюдино до граница на преходни води;
- BG2SE400R004 – I участък – р. Двоница – от извора до след с. Дюдино II участък – р. Еркешка – от извора до вливане в р. Двойница;
- BG2SE800R019 – р. Ахелой – от яз Ахелой до преди с. Ахелой;
- BG2SE800R020 – р. Ахелой – от преди с. Ахелой до вливане в Черно море;
- BG2SE600R015 – р. Хаджийска – от 3 км след с. Ръжица до яз. „Порой“;
- BG2SE500R1113 – р. Вая – от граница на преходни води до вливан в Черно море при Иракли;
- BG2SE400R1106 – р. Двойница – от граница на преходни води до вливане в Черно море;
- BG2SE300R1103 – р. Панаир дере – от граница на преходни води до вливане в Черно море;
- BG2SE400R1007 – р. Великовска до вливане на р. Карагьолгенска;
- BG2SE400R1107 – р. Великовска от извора до вливане в р. Двойница;
- BG2SE600R1009 – р. Бяла река – от извора до след с. Гюльовца;
- BG2SE600R1010 – I участък – р. Хаджийска – от яз. Порой до устие II участък – р. Бяла река – от след с. Гюльовца до вливане в р. Хаджийска.

На територията на общината попадат следните крайбрежни морски тела с кодове и наименования:

- BG2BS000C1007 – от Шкорпиловци до н. Емине;
- BG2BS000C1008 – от н. Емине до Свети Влас;
- BG2BS000C1108 – от Свети Влас до Поморие;
- BG2BS000C1010 – Бургаски залив > 30 м;

На територията на община Несебър, попадат следните подземни водни тела:

- BG2G000000Q006 – Порови води в кватернера на р. Хаджийска;
- BG2G000000Q014 – Порови води в кватернера на р. Двойница;
- BG2G000000N020 – Порови води в неоген – сармат Руен – Несебър;
- BG2G000000PG028 – Порови води в палеоген, палеоцен, еоцен Руен-Бяла;
- BG2G000000K2034 – Карстови води и ВК2t сn-st-Бургаска вулканична северно и западно от Бургас.

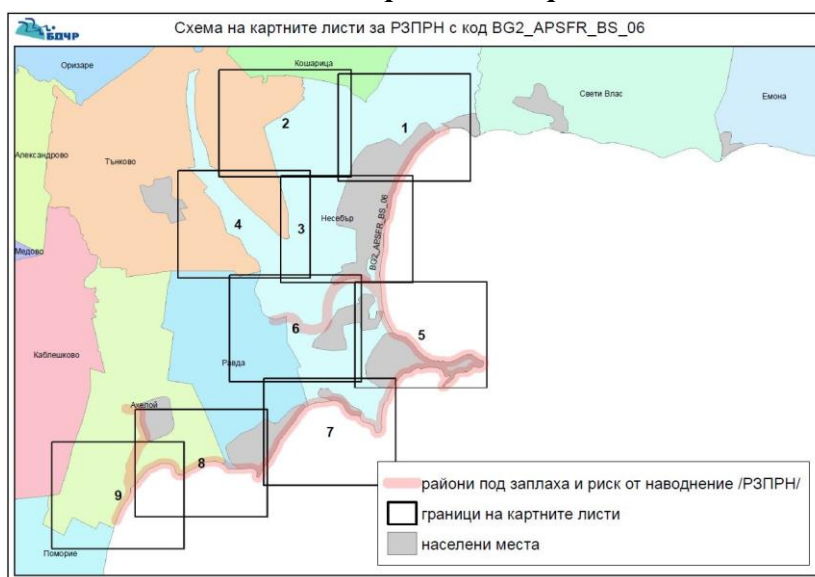
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

На територията на община Несебър са определени райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН):

BG2_APSFR_BS_06 „Черно море – Несебър“ - участък от РЗПРН с обща дължина 27 км обхваща р. Ахелой, р. Хаджидере, населените места к.к. Слънчев бряг, гр. Несебър, с. Равда и с. Ахелой и участък от морския бряг.

Фигура 33. Карти на заплахата и риска от наводнение BG2_APSFR_BS_06 „Черно море – Несебър“

Източник: Басейнова дирекция „Черноморски район“

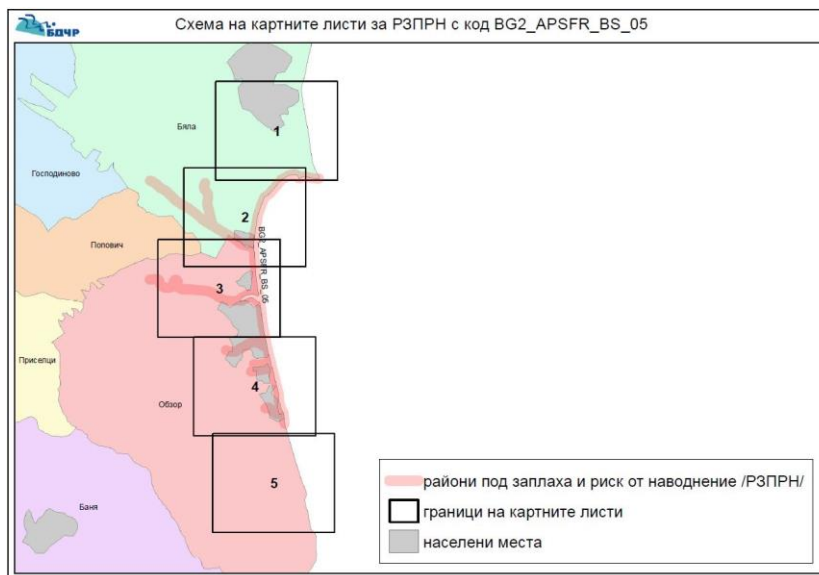
BG2_APSFR_BS_05 „Черно море – Обзор“ - участък от РЗПРН с обща дължина 18 км обхваща р. Панаирдере, р. Двойница, дерета, вливащи се в морето, населеното място гр. Обзор и участък от морския бряг.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

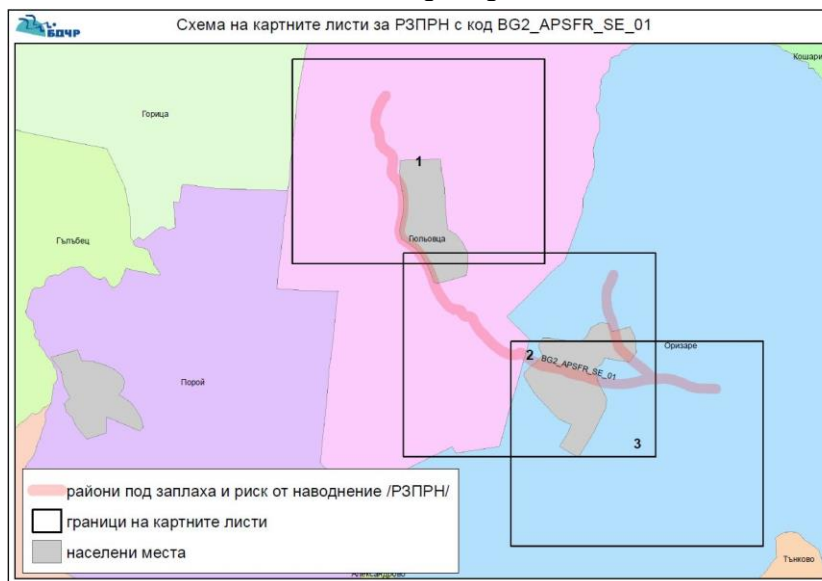
Фигура 34. Карти на заплахата и риска от наводнение BG2_APSFR_BS_05 „Черно море – Обзор“

Източник: Басейнова дирекция „Черноморски район“

BG2_APSFR_SE_01 „Бяла – Оризаре“ - участък от река Бяла и приток с обща дължина 8 км обхваща населените места с. Оризаре и с. Гюльовца.

Фигура 35. Карти на заплахата и риска от наводнение BG2_APSFR_SE_01 „Бяла – Оризаре“

Източник: Басейнова дирекция „Черноморски район“

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Таблица 8. Регистрирани наводнения, случили се в периода 2011-2019 г. на територията на община Несебър

Идентификатор на събитие	Значимо събитие	Значимо местоположение	Населено място	Година	Продължителност на наводнение (в часове)	Повтаряемост (брой пъти)	Честота (брой години)	Източник на наводнение	Описание на засегнатата територия
BG2_20120207_PFb_001	да	да	Обзор	2012	48	2	5	Морско наводнение	Крайбрежна алея с дължина 1600 м. и ширина 4.00 м. Източно от кв. 1 по плана на гр. Обзор
BG2_20140125_PFb_001	не	не	Несебър	2014	72	2	5	Морско наводнение	Разрушен вълнобоен парапет (500м) разрушена пътна настилка (200 кв. м) стълбища 2 бр., разрушена регула и водоотвеждащ канал (500 м)
BG2_20150131_PFb_001	не	не	Обзор	2015	36	2	5	Речно наводнение	Наводнение на р. Двойница във и извън урбанизираната територия на населеното място
BG2_20150131_PFb_002	не	не	Тънково	2015	36	2	5	Речно наводнение	Наводнение на р. Хаджийска в района на с. Тънково
BG2_20150224_PFb_001	не	не	Тънково	2015				Речно наводнение, Дъждовно наводнение, Инфраструктурно наводнение	Землище с. Тънково
BG2_20110101_PFb_001	не	не	Несебър	2011			1	Дъждовно наводнение	Водосборът на гр. Несебър

Източник: Предварителна оценка на риска от наводнения за Черноморски район за басейново управление, Приложение 5

6.3. Земи и почви

По данни на Доклад за състоянието на околна среда на РИОСВ - Бургас, през 2019 г. е проведен мониторинг на почвите от мрежата на ниво I за съдържание на тежки метали и металоиди от Регионална лаборатория – Бургас. Съгласно разпределението по общини на пунктовете, през посочения период на територията на община Несебър не е провеждан мониторинг на почви.

Засоляването на почвите е процес, при който се увеличава съдържанието на водоразтворимите соли в почвата и/или съдържанието на обменен натрий. По-голяма част от засоляването се дължи на естествени причини – по-високото ниво на подпочвените води. Това е резултат от влошените условия на естествен дренаж в равнинни райони с периодични летни засушавания. През 2019 г се извърши почвено изпитание в определените два опорни пункта за наблюдение и контрол на засоляването на почвите в обхвата на РИОСВ Бургас: пункт кв. Рудник, гр. Бургас и пункт с. Каменар, община Поморие. От извършеното почвено изпитване през 2019 г. е установено, че почвите и в двата пункта Каменар и Рудник не се определят като засолени. В последните няколко години не е извършвано почвонабиране на територията на община Несебър.

Вкисляването на почвите е проблем за обработваемите земи. През 2019 г. почвено изпитване е проведено на четири пункта в землищата на: с. Вресово (община Руен), гр. Ахтопол (община Царево), с. Подвис (община Сунгурларе), и с. Ново Паничарево (община Приморско). Представените анализи от РИОСВ Бургас на почвите при изпълнение на заложените в комплексните разрешителни планове за мониторинг на почвите не са констатирани отклонения, които да показват замърсяване и увреждане на почвата. За територията на община Несебър не са извършвани изпитвания през последните години.

По данни от „Доклада за състоянието на околната среда през 2019 г.“ на РИОСВ–Бургас през 2019 г. е проведен мониторинг на почвите за **съдържание на тежки метали и металоиди** от мрежата на I ниво – мониторинг е проведен на единадесет пункта, попадащи на територията на осем общини. Нито един от тези пунктове не се намира на територията на община Несебър. Най-близкият пункт е в с. Медово (община Поморие), което е на 10 км от общината. Проследявайки динамиката на наблюдаваните индикаторите, се установява, че те са в граници на нормите, много под максимално допустимата концентрация, съгласно Наредба № 3 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата (обн. в ДВ бр.71/2008 г.).

На територията на РИОСВ-Бургас е решен проблемът със залежалите **пестициди** в по-голямата си част, с което е ликвидирана потенциалната опасност от евентуално замърсяване и увреждане на околната среда и човешкото здраве. Контейнерите тип „Б-Б кубове“, в които се съхраняват пестицидите, са разположени на единадесет площадки.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

До 2018 г. на територията на община Несебър – с. Баня се е намирала една площадка, на която са съхранявани 7 Б-Б кубове, които са без забележки от страна на РИОСВ-Бургас. На 08.11.2018 г. същите съгласно сключен договор с „Денис бал“ ЕООД и „Балбок инженеринг“ АД за пренос, прием и последващо съхранение на своя площадка, са изнесени от територията на община Несебър.

През отчетния период на територията на РИОСВ-Бургас не е имало замърсяване на почвите със строителни, битови отпадъци, нефтопродукти или други химични вещества. Проблеми със замърсяване на почвите се наблюдават главно в селскостопанските обекти и по-конкретно със съхраняването на торовия отпадък. За намаляване и предотвратяване на тези замърсявания, РИОСВ-Бургас осъществява необходимия контрол върху земеделските производители - животновъдите и земеделските кооперации.

6.4. Биоразнообразие и защитени територии

Биологичното разнообразие е най-чувствителната част от компонентите на околната среда. То зависи от състоянието на останалите природни компоненти и се определя от тяхното разнообразие.

По възприетото флористично райониране на България (Кожухаров ред. и кол. 1995), територията на общината попада във флористичния район Черноморско крайбрежие, като поделва почти по равно части от Северния подрайон и части от Южния. Съгласно фитогеографското райониране на страната (Бондев, 2002), територията попада в Западнокрайбрежния Черноморски окръг, район Черноморско крайбрежие от Евксинската провинция на Европейската широколистна горска област.

Флората и фауната на територията на община Несебър е представена от традиционни и по-редки, застрашени видове. За тяхното опазване са обособени седем защитени местности. Те са съхранили различни растителни и животински съобщества, типични крайбрежни хабитати, редки и застрашени, включително псамфитни (пясъчни) видове. През Еминската Стара планина преминава прелетния път Via Pontica с международно значение, като типично място за прелитащите над нея пеликани, щъркели и грабливи птици. Мигриращите птици се концентрират при преминаване на Стара планина именно в най-източната ѝ част, поради факта че е сравнително най-ниската и лесната за преминаване преграда.

На територията на община Несебър се намират следните защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии (ЗЗТ), със статут - защитена местност (ЗМ) и природна забележителност (ПЗ):

ПЗ „Пясъчни дюни – 5 броя“ се намира в землището на гр. Несебър. Природната забележителност е обявена със Заповед №1187 от 19.04.1976 г. (ДВ бр.44/1976 г.) и е с площ от 10 ха. Обявена е с цел опазване на забележителни геоложки обекти.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

ЗМ „Калината“ е разположена в землището на с. Кошарица и с. Тънково и е с площ 109,2 ха. Обявена е със Заповед №1938 от 03.07.1970 г., с цел опазване на естествено находище на блатно кокиче и опазване на уникално растително съобщество в лонгозна гора „Калина“.

ПЗ „Нос Емине“ с площ от 0,5 ха се намира в землището на с. Емона. Обявена е със Заповед №1187/19.04.1976 г. (ДВ, бр. 44/1976 г.) с цел опазване на забележителни геоложки и ботанически обекти.

ЗМ „Иракли“ с площ от 42,3 ха се намира в землището на с. Емона. Обявена е със Заповед №РД 110/06.05.1994 г. (ДВ, бр. 42/1994 г.) с цел опазване на типични крайбрежни хабитати на редки и застрашени растителни видове (пясъчна лилия и млечка, морски ранилист, пясъчна млечка, татарски млечник, морски ветрогон) и птици.

Природната забележителност се припокрива със защитена зона BG0002043 „Емине“ за опазване на дивите птици.

ПЗ „Пясъчни дюни – местност Бабата – Слънчев бряг“ намира се в землището на гр. Nessebar е с площ от 94.4 ха. Обявена е със Заповед № 2109/20.12.1984 г. (ДВ, бр. 3/1985 г.) с цел опазване на забележителни ботанически и геоложки обекти.

Природната забележителност се припокрива със защитена зона BG 0002043 „Емине“ за опазване на дивите птици.

ЗМ „Ортото“ се намира в землището на гр. Свети Влас, Община Nessebar и заема площ от 587.6 ха. Обявена е със Заповед № РД 470/11.07.2007 г. (ДВ, бр. 73/2001 г.) с цел Опазване на характерния ландшафт, естествените вековни смесени широколистни гори с богат видов състав и местообитания на редки растителни видове и съобщества.

Природната забележителност се припокрива със защитена зона BG 0002043 „Емине“ за опазване на дивите птици.

ЗМ „Пясъчна банка Кокетрайс“ е с площ от 760.0 ха в землището на гр. Nessebar. Обявена е със Заповед № РД 54/01.02.2001 г. (ДВ, бр. 16/2001 г.) с цел опазване на пясъчна банка Кокетрайс и на бентосна фауна в Черно море.

Природната забележителност се припокрива със защитена зона BG 0002043 „Емине“ за опазване на дивите птици.

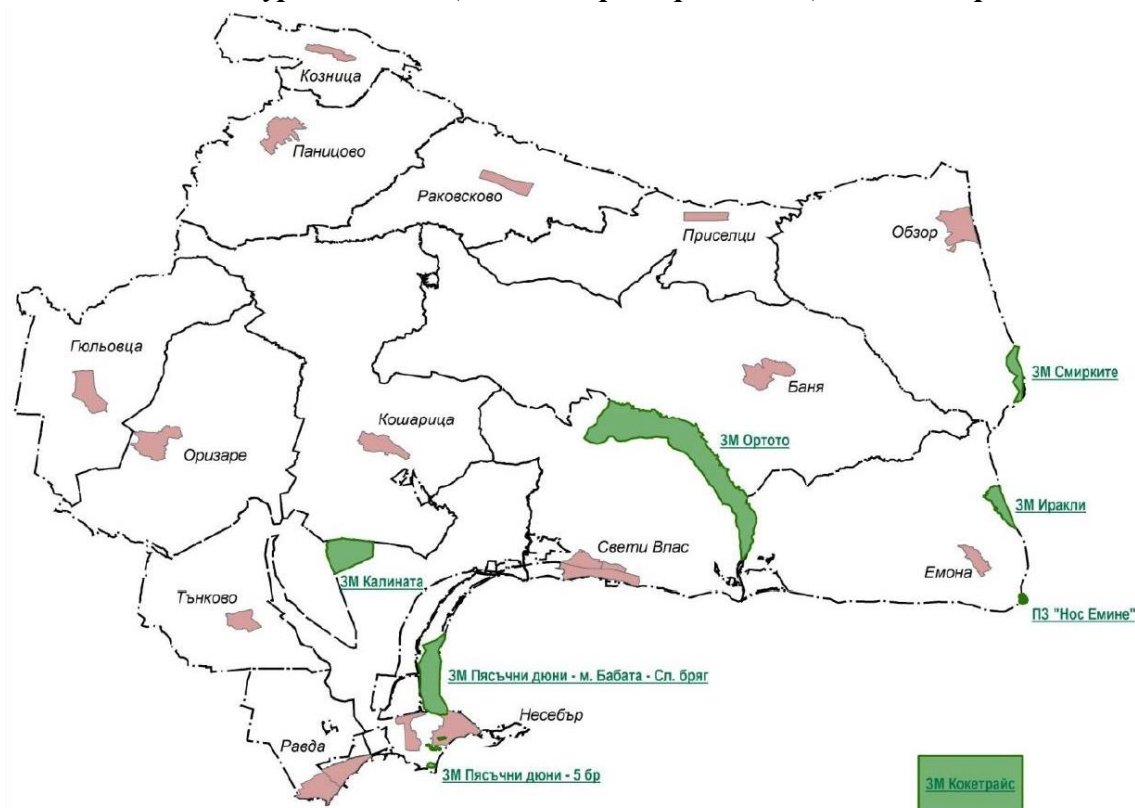
ЗМ „Смирките – естествено находище на червена пираканта“ е с площ от 58.9 ха. Намира се в землището на гр. Обзор, Община Nessebar, обявена е със Заповед № РД 420/14.11.1995 г. (ДВ, бр. 105/1995 г.) с опазване на естествено находище на червена пираканта и включващото го растително съобщество.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Фигура 36. Защитени територии в община Несебър

Източник: Програма за опазване на околната среда на община Несебър за периода 2016-2020 г.

На територията на община Несебър се намират следните Защитени зони (ЗЗ) от Екологичната мрежа Натура 2000, съгласно Закона за биологичното разнообразие:

- **Защитена зона BG00002043 „Емине“** за опазване на дивите птици, обявена със Заповед №РД-560/21.08.2009г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 69/2009г.), Изм. Заповед №РД-76/28.01.2013 г. (ДВ, бр. 10/2013г.);
- **Защитена зона BG0000574 „Ахелой-Равда-Несебър“** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, обявена със Заповед №РД- 400/12.06.2016г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 58/2016г.);
- **Защитена зона BG0001004 „Емине-Иракли“** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, приета с Решение на МС № 802/04.12.2007г. (ДВ, бр. 107/2007г.) изм. Решение на МС №660/01.11.2013г. (ДВ, бр. 97/2013 г.);
- **Защитена зона BG0002044 „Камчийска планина“** за опазване на дивите птици, обявена със Заповед № РД-132/10.02.2012 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 23/2012г.), Изм. Заповед № РД-77/28.01.2013г. (ДВ, бр. 10/2013г.);
- **Защитена зона BG 0000133 „Камчийска и Еменска планина“** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, обявена със Заповед № РД-992/10.12.2020 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 11 /2021 г.).

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

На територията на община Несебър са обявени за защитени следните вековни дървета:

- дъб благуи в землището на с. Баня, обявен със Заповед №1762/28.06.1972 г. на министъра на горите и опазване на природната среда (обн. в ДВ, бр. 59/1972 г.), заведен в Държавния регистър под №494;
- дъб благуи в землището на с. Баня, обявен със Заповед №1762/28.06.1972 г. на министъра на горите и опазване на природната среда (обн. в ДВ, бр. 59/1972 г.), заведен в Държавния регистър под №495;
- дъб благуи в землището на гр. Обзор, обявен със Заповед №511/24.02.1976 г. на министъра на горите и опазване на природната среда (обн. в ДВ, бр. 36/1976 г.), заведен в Държавния регистър под №821;
- летен дъб в регулацията на с. Гюльовца, обявен със Заповед №511/24.02.1976 г. на министъра на горите и опазване на природната среда (обн. в ДВ, бр. 36/1976 г.), заведен в Държавния регистър под №824;
- дъб благуи в землището на с. Баня, обявен със Заповед №736/06.08.1987 г. на председателя на Комитета за опазване на природната среда при Министерски съвет (обн. в ДВ, бр.71/1987 г.), заведен в Държавния регистър под №1775;
- зимен дъб в землището на с. Кошарица, обявен със Заповед №736/06.08.1987 г. на председателя на Комитета за опазване на природната среда при Министерски съвет (обн. в ДВ, бр.71/1987 г.), заведен в Държавния регистър под №1776;
- дъб цер в землището на е. Кошарица, обявен със Заповед №736/06.08.1987 г. на председателя на Комитета за опазване на природната среда при Министерски съвет (обн. в ДВ, бр.71/1987 г.), заведен в Държавния регистър под №1779;
- дъб благуи в землището на с. Баня, обявен със Заповед №РД-383/29.03.2005 г. на министъра на околната среда и водите (обн. в ДВ, бр.43/2005 г.), заведен в Държавния регистър под №2012;
- дъб цер в землището на с. Баня, обявен със Заповед №РД-383/29.03.2005 г. на министъра на околната среда и водите (обн. в ДВ, бр.43/2005 г.), заведен в Държавния регистър под №2014.

7. Анализ по фактори на въздействие

7.1. Отпадъци

На територията на общината 100% от населението е обхванато в регионална система за организирано сметосъбиране и сметоизвозване.

Община Несебър участва в Регионална система за управление на отпадъците Бургас, заедно с общините Бургас, Средец, Камено, Поморие, Айтос, Руен, Карнобат и Сунгурларе –

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

регионално депо за неопасни отпадъци Братово-запад и претоварни станции Бургас (Капчето), Карнобат и Несебър.

Условията и реда за изхвърляне, събиране, включително разделно, транспортиране, претоварване, оползотворяване и обезвреждане на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло и условията за тяхната регистрация, както и обществените отношения, свързани с поддържане на чистотата и опазването компонентите на околната среда на територията на община Несебър, се урежда с Наредба № 6 за опазване на околната среда на територията на община Несебър.

Таблица 9. Управление на отпадъците в община Несебър

Показатели	Стойност
Брой жители	28 968
Брой населени места в общината	14
Брой населени места с въведена система за събиране и транспортиране на БО	14
Населени места в които не е въведена система за събиране и транспортиране на БО	0
% население, обхванато в организирана система за събиране и транспортиране на БО	100%
Брой на обслужваното население	28 968

Източник: Доклад за състоянието на околната среда 2019 г., РИОСВ Бургас

Регионално депо Братово-запад е разположено в землището на с. Полски извор, община Камено. Изградено е за обезвреждане на отпадъците от регион Бургас, включващ девет общини – Бургас, Айтос, Карнобат, Камено, Несебър, Поморие, Руен, Сунгурларе и Средец. На депото са изградени: първа клетка за депониране на отпадъци, сепарираща инсталация, съоръжение за компостиране, съоръжение за третиране на строителни и едрогабаритни отпадъци, склад за временно съхранение на опасни и специфични отпадъци от бита, електронен кантар, площадкова инфраструктура, други мрежи и съоръжения.

В редовна експлоатация са откритата в края на 2018 г. инсталация за сепариране на смесени битови отпадъци от общини Несебър и Поморие, както и системите за РСОО на тези общини на „ЕКОБУЛСОРТ“ ЕАД и „ИММО ИНВЕСТ ИНТЕРНАЦИОНАЛ“ ЕООД, находящи се в с. Равда, община Несебър.

Анаеробна инсталация за суха метанизация на отпадъци ще обслужва Бургас, Несебър и Поморие. Нейният капацитет е 30 000 тона годишно. При неговото постигане тя ще може да произвежда около 800 киловата електрическа и 850 топлинна енергия. Общата стойност на проекта „Проектиране и изграждане на анаеробни инсталации за разделно събрани биоразградими отпадъци“ е 37 446 755 лева. Той се изпълнява с безвъзмездна финансова помощ от оперативна програма „Околна среда“ на Европейския съюз и се очаква да приключи до 2023 г. Дофинансирането на трите общини е съответно: Бургас - 54,61 %, Несебър - 33,38% и Поморие - 12,01%.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

За общинските депа за неопасни отпадъци, за които има издадени през 2015 г. заповеди за преустановяване на експлоатацията, е извършен контрол по спазване на забраната за депониране на отпадъци – Братово, Средец, Каменар, Несебър, Обзор, Айтос, Карнобат, Сунгурларе, Руен, Малко Търново, Звездец, Граматиково.

Изпълнен е етап техническа рекултивация на Депо за неопасни отпадъци, разположено в м. „Чешме тарла“, землище с. Равда, Община Несебър.

Стартира рекултивацията на депо за твърди битови отпадъци в м. „Балабана“, землище на гр. Обзор, община Несебър.

През 2019 г. на територията на община Несебър са събрани 33 654 т. смесени битови отпадъци и 3 075 т. строителни отпадъци. Наблюдава се голямо увеличение на събираните разделно зелени отпадъци - през 2019 г. са събрани 1627 т., което е със 79,4% повече от 2016 г.

Таблица 10. Събрани и третирани битови отпадъци в община Несебър (тон)

Вид на отпадъка	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Събрани смесени битови отпадъци	34 315	30 796	29 215	32 302	31 841	33 654
Строителни отпадъци	-	302	1 481	12 49	1 826	3 075
Разделно събрани зелени отпадъци	-	-	335	169	310	1 627

Източник: Община Несебър

В предходните години (2018, 2019 г.) са се използвали само няколко кода, които не отговарят на постъпващия отпадък. По този начин се блокира възможността за третиране и изход на постъпилите количества (защото основният постъпващ отпадък е „смесени отпадъци от строителството и събаряне“, както и „смесите от бетон, тухли, керемиди и т.н.“, а маркирането им като „бетон“, не позволява третиране и изход). От средата на 2019 г. този проблем е отстранен и потоците от отпадъци са разпознаваеми и ясни. Сега основният проблем е този, че ЕГО и смесените отпадъци от строителството не подлежат на раздробяване в пълния си обем и количество. Затова се правят допълнителни разходи за предаването им на регионалното депо в Братово. Това важи и за биоразградимите отпадъци.

От 2021 г. Община Несебър изпълнява и проект за Намаляване на отпадъците в акваторията на гр. Несебър чрез акции за почистване и кампании за повишаване на съзнанието на местното население: опазване на морското природно и културно наследство като обществена отговорност и ресурс за местния традиционен поминък по ФМ на ЕИП чрез програма „Опазване на околната среда и климатични промени“.

7.2. Шум

Основен източник на шумово замърсяване в общината е автотранспортът. Увеличаването на броя на частни моторни превозни средства, води до значително повишаване на общия шумов фон.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

На второ място са локалните източници на шум и шума от битов характер – строителни и ремонтни дейности, товаро-разтоварни работи, комунално битови дейности и др.

Следващият по значение фактор, влияещ върху акустичната среда на града е шумът, излъчван от заведенията за обществен хранене, увеселителните заведения, различните сервиси и авторемонтните работилници, разположени в непосредствена близост до жилищните сгради.

Отсъствието на крупна промишлена дейност в община Nessebar определя отсъствието на рискови източници. Шумът от производствените дейности е на последно място в региона. В голямата си част промишлените предприятия са обособени в промишлена зона или са извън границите на населеното място.

РИОСВ-Бургас контролира шума, излъчван в околната среда от дейността на промишлени инсталации и съоръжения. Измерванията на нивата на шум се осъществяват по утвърдена от МОСВ Методика за определяне на общата звукова мощност, излъчвана в околната среда от промишлено предприятие и определяне нивото на шума в мястото на въздействие. Съгласно ЗЗШОС, обектите трябва да осъществяват дейността си по начин, който да не допуска излъчване на шум в околната среда над граничните стойности, регламентирани в *Наредба №6/26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението* (Обн., ДВ, бр.58/18.07.2006 г.).

При извършените планирани контролни измервания не са констатирани превишения на граничните стойности на нивата на шум по границите на промишлените източници и в местата на въздействие, определени в Наредба №6 от 26 юни 2006 г.

7.3. Радиационен контрол

Радиологичният мониторинг на проби от атмосферен въздух, необработваеми почви, повърхностни води и скален материал през 2019 г. не отчита отклонение от фоновите стойности на анализирания показател в пробваните пунктове.

7.4. Ландшафтно устройство и зелена система

Зелените площи имат изключително важно значение за осигуряване на места за отдих и развлечения на местното население и оказват положителен ефект върху качеството на въздуха и намаляване на замърсяванията от транспорта и бита, намаляване на шума, запрашеността и вредните газове в атмосферата.

Град Nessebar има изградени и добре оформени зелени площи и крайморски парк.

През 2015 г. със средства от ПУДООС в рамките на Националната кампания „Чиста околна среда – 2015 г.“ е финансиран „Проект за почистване, озеленяване, създаване на зона

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

за отдих и последващо поддържане в добър вид на ПИ 53045.502.36 по КК на гр. Обзор, Община Несебър, отреден за друг вид зелени площи“.

На територията на с. Равда е реализиран проект „Крайморски парк Равда, озеленяване и паркоустройство“ – строителството е започнало през април 2013 г и е изцяло финансирано от Община Несебър. Крайморският парк на Равда се намира непосредствено до морския бряг с южно изложение. Разположен е на общински имот, а разработената територия заема площ от 16 005 m². В парка има няколко алеи от вибропресовани павета и плочки, водещи към плажа, монтирани са пейки и кошчета за смет, има изградено водоснабдяване и осветление. Направени са два детски къта. Първият детски кът е за деца до 3 години. На него са разположени детски съоръжения и пейки, а в съседство има и беседка. Втората площадка се намира в южната част на обекта, в близост до плажа. Тя е за възрастова група от 3 до 12 години.

Парковете в с. Оризаре и в с. Гюльовца също са обновени, с нови алеи, зелени площи и детски площадки. В землището на гр. Обзор има два градски парка с обща площ 21.25 dka. Южният парк в гр. Несебър е с обща площ от 7.761 dka.

Поддържането на озеленените площи се извършва от служителите на общинска администрация. В техните правомощия е периодичното косене на тревните площи, извършването на просветляване на декоративните дървета и др. вид озеленителни мероприятия. Необходимите средства за изграждане и поддържане на декоративната растителност в общинските зелени площи се осигурява чрез бюджетни средства на общината.

8. Администриране и публичност на дейностите по опазване на околната среда

Дейностите по опазване на околната среда представляват комплекс от решения и действия, свързани с околната среда, както и различните форми на контрол.

Основните видове услуги, предоставяни от общинска администрация на територията на общината, свързани с опазване на околната среда, са следните:

- озеленяване и почистване на населените места;
- сметосъбиране и сметоизвозване;
- обезвреждане на битови отпадъци в депа или други съоръжения.

В състава на Общински съвет – Несебър функционира комисия, която отговаря за дейностите по опазване на околната среда.

Дейността по опазване на околната среда се изпълнява от отдел „Екология“ към Дирекция „Европейски, национални политики и програми и екология“.

Съгласно действащия Устройствен правилник отделът изпълнява следните функции:

1. осигурява синхронизирането между местната, националната и европейската политика в областта на опазването на околната среда и екологията;

2. организира разработването, актуализацията и осъществява контрол по изпълнението на общинските програми за опазване на околната среда и екологията, управление на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

отпадъците и управление качеството на въздуха, както и Стратегията на Община Несебър в частта по околна среда;

3. съдейства за организирането на процедури за възлагане на обществени поръчки по Закона за обществените поръчки, за обществени поръчки, чиито обекти са свързани с устойчиво развитие, екология и опазване на околната среда.;

4. подпомага организацията и провеждането на процедури по ОВОС, ЕО и комплексни разрешителни за обекти и дейности на територията на община Несебър;

5. организира поддържането на база данни за компонентите на околната среда - атмосферен въздух, отпадъци, води, защитени територии, домашни кучета и информира обществеността за качеството на околната среда;

6. организира и провежда контролната дейност на Община Несебър в сферата на опазване и предотвратяване на замърсяването на околната среда, управлението на отпадъците, управление качеството на въздуха, намаляване популацията на безстопанствени кучета и котки;

7. организира разработването и прилагането на местни нормативни документи в сферата на опазване на околната среда;

8. организира експертната дейност на Община Несебър за опазване на околната среда, в т.ч. подготовка на становища, участие в експертни екологични съвети, общински и междуведомствени комисии и др.;

9. отговаря за поддържане и функциониране на ИСУК, в съответствие с изискванията на международен стандарт ISO 14001:2015;

10. планира и организира провеждането на дейностите по дезинсекция и дезаратизация на територията на община Несебър.

11. подпомага методически и контролира дейността на Приюта за безстопанствени кучета към общината;

12. поддържа регистър на АУАН, съставяни от отдела и на издадените наказателни постановления по тях в модул „Административно наказателни преписки“ в информационната система „ИМЕОН“.

За осигуряване на качествено и ефективно извършване на дейности, свързани с опазване на околната среда, и за подобряване на жизнената среда и облика на населените места Община Несебър е изградила добро сътрудничество в разглежданата област със съседни общини, бизнеса, НПО, съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците и районирането в Националната програма за управление на отпадъците.

За информиране на обществеността по отношение на въпросите, свързани с опазването на околната среда, в сградата на общината и в кметствата са поставени информационни табла. Също така, на официалния сайт на общината <http://nessebareco.com/index.php> регулярно се публикува актуална информация по посочените въпроси.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

9. Финансиране на дейностите по опазване на околната среда

В следващата таблица е представена финансова информация относно дейностите по опазване на околната среда на община Несебър за периода 2015-2019 г.:

Таблица 11. Финансова информация за дейностите по опазване на околната среда на община Несебър за периода 2015-2019 г.

Приходи и разходи по години	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Планирани приходи за околна среда, в т.ч. такса битови отпадъци, разрешителни за лечебни растения и др. (лв.)	8 850 000	8 810 000	10 008 000	11 730 000	11 750 000
Реализирани приходи за околна среда (лв.)	9 904 210	10 371 040	10 097 681	10 752 925	10 557 166
Относителен дял на приходите, свързани с опазване на околната среда, от всички приходи на общината (%)	23,64%	19,13%	17,07%	18,71%	16,60%
Планирани разходи за околна среда (лв.)	18 322 994	17 335 300	15 426 186	14 367 509	17 207 121
Реализирани разходи за околна среда (лв.)	11 992 972	15 890 337	14 251 648	12 867 067	15 330 841
Относителен дял на разходите, свързани с опазване на околната среда, от всички разходи на общината (%)	28,62%	29,31%	24,09%	22,39%	24,10%

Източник: Общинска администрация – Несебър

От данните в таблицата могат да бъдат направени следните изводи:

- Приходите (планирани и реализирани) за дейности по опазване на околна среда отбелязват устойчиво нарастване за периода 2015-2019 г.;
- Разходите (планирани и реализирани) за дейности по опазване на околната среда бележат колебания, но са с тенденция на увеличение;
- Относителният дял на реализираните приходи за дейности по опазване на околната среда спрямо всички реализирани приходи в общината за разглеждания период е средно 17%;
- Относителният дял на реализираните разходи за дейности по опазване на околната среда спрямо всички реализирани разходи в общината за разглеждания период е 25%;
- През целия разглеждан период реализираните разходи за дейности по опазване на околната среда са с по-високи абсолютни стойности спрямо получените приходи.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

IV. SWOT АНАЛИЗ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
Въздух	
• Относително добро качество на атмосферния въздух; • Изпълнение на програма за подобряване на качеството на въздуха.	• Влошаване качеството на атмосферния въздух в резултат от автомобилния трафик и ползването на твърдо гориво за отопление.
Води	
• Изградена ПСОВ – Несебър; • Наличие на достатъчно количество собствен воден ресурс.	• Неизградени канализации в населените места на общината с изключение на гр. Несебър; • Непречистените води от населените места са основните замърсители на водоприемниците в района; • Висок дял на загубите на вода.
Почви	
• Добро качество на почвите; • Ниско ниво на замърсяване на почвите с отпадъци; • Липса на замърсявания на почви с тежки метали; • Липса на почви, замърсени с органични замърсители; • Липса на заблатени и засолени почви; • Липса на киселини почви; • Наличие на поземлени ресурси с високи агробиологични качества.	• Основен източник на замърсяване на почвите е наторяването; • Опожаряване на стърнища и суха тревна растителност, водещо до увреждане на повърхностния слой на почвата и до нарушение на нейната микробиологична структура и водния ѝ баланс.
Шум	
• Добри шумови характеристики на населените места.	• Основен източник на шумово замърсяване са транспортът и промишлените предприятия в общината.
Отпадъци	
• Изградено ново и отговарящо на съвременните изисквания Регионално депо; • Изградена претоварна станция и сепарираща инсталация на територията на община Несебър; • Въведено е организирано сметосъбиране и сметоизвозване на битовите отпадъци за всички населени места в общината; • Налични контейнери за разделно събиране на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия, картон и други; • Осигурено разделно събиране на отпадъци;	• Липса на финансови и данъчни стимули, които да мотивират гражданите да събират разделно отпадъците си; • Наличие на локални замърсявания; • Липса на информационна общинска система за мониторинг и контрол на дейностите по управление на отпадъците; • Липса на допълнителна компостираща инсталация.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

- Осигурена е инфраструктура за събиране, транспортиране на отпадъци от опаковки, ИУЕЕО, ИУМПС, НУБА; - Съответстваща местна нормативна рамка на действащото законодателство в сферата на отпадъците, в частност местните данъци и такси; - Силен интерес от населението към екологичните проблеми и нарушаването на приетите нормативни разпоредби във връзка с отпадъците; - Редовно информиране и участие на населението в кампании в областта на управлението на отпадъците.	
Биологично разнообразие	
- Наличие на редки растителни и животински видове; - Наличие на защитени територии и зони.	- Липса на система за събиране и обмен на информация, мониторинг и оценка на биологичното разнообразие в екосистемите; - Не са проучени капацитетните възможности за използване на лечебните растения.
Зелена система	
Зелените площи в общината са добре поддържани.	- Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци в пустеещи площи; - Липса на финансов ресурс за изграждането на поливна система за поддържането им;
Други	
- Наличие на административен капацитет за покриване на общинските отговорности по опазване на околната среда; - Добре функционираща система за мониторинг на въздуха, водите, почвите, радиация и нейонизиращи лъчения; - Мотивираност на ръководството на общината да решава проблемите и да опазва местните природни дадености.	Непълна институционална, нормативна и стратегическа рамка за управление на околната среда.
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
Въздух	
Използване на оперативните програми и финансови инструменти на ЕС, национални фондове и международни споразумения за реализиране на проекти по ЕЕ и ВЕИ.	
Води	
- Организиране на кампании за разумно използване на питейна вода и избягване на разхищението ѝ; - Подмяна на износени и аварийни водопроводи.	Опасност от засушаване и пресъхване на повърхностните водни източници в резултат на глобалното затопляне.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

• Поетапно изграждане на канализация и локални ПСОВ на територията на цялата община.	
Почви	
• Проучване състоянието на почвите и получаване на данни за наднормено замърсяване, картиране на резултатите от проучванията и предприемане на действия по подобряване на състоянието на почвите; • Развитие на биоземеделие.	• Засилване на деградационните процеси на почвите; • Загуба на биоразнообразие при естествено и антропогенно въздействие; • Риск към почвено засушаване и почвено-атмосферно засушаване; • Липса на регистър на площите с увредени почви.
Отпадъци	
• Изпълнение на проект за „Проектиране и изграждане на компостираща инсталация за разделно събиране зелени и/или биоразградими отпадъци, включително осигуряване на необходимото оборудване и съоръжения и техника за разделно събиране на зелени и биоразградими отпадъци“ за общините Nessebar и Pomorie; • Разделно събиране на отпадъци от обувки и текстил; • Използване на оперативните програми и финансови инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективното управление на отпадъците и изграждане на съвременна екологосъобразна инфраструктура; • Въвеждане на система за домашно компостиране на градинските и хранителните отпадъци; • Промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразното и ефективно управление на отпадъците; • Подобряване на административния капацитет в сферата на отпадъците; • Въвеждане на информационна общинска система за мониторинг и контрол на отпадъците; • Изграждане на единна интегрирана информационна система за управление на отпадъците на национално ниво; • Подобряване на информационната политика на общината в областта на управление на отпадъците; • Засилване на контрола върху граждани и юридически лица на територията на	• Ниска средна популателна способност на домакинствата и трудност на нискодоходните групи да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управление на отпадъците; • Изхвърляне на отпадъци от населението на нерегламентирани места.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

общината за спазване на нормативните изисквания; • Използване на отпадъците като ресурс за повторна употреба чрез различни видове преработка.	
Биологично разнообразие	
• Насърчаване на биологичното производство; • Запазване на традиционните сортове и породи; • Опазване на дивата флора и фауна.	• Едро монокултурно земеделие.
Зелена система	
• Внедряване на съвременни информационни технологии в управлението на околната среда и природните ресурси, вкл. географски информационни системи (ГИС); • Прилагане на програма за адаптиране на залесяванията към климатичните промени и увеличаване капацитета на горите при усвояване и редуциране на вредните емисии в атмосферата.	• Недостатъчно отговорно отношение на гражданите към опазване на зелената система.
Други	
• Възможности за получаване на безвъзмездна финансова помощ от национални източници на финансиране и от Фондовете на ЕС и достигане до целите на ЕС за околна среда; • Провеждане на кампании за опазване на околната среда и реализация на действия за смекчаване на климатичните промени; • Преструктуриране на икономиката и въвеждане на съвременни технологии, щадящи околната среда на национално и регионално ниво – кръгова и зелена икономика.	• Климатични промени, свързани с повишен риск от природни бедствия, засушаване, ерозия и горски пожари.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

V. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА

Визията е обобщена представа за желано и достижимо състояние на една общност за стандарта на живот и качествата на средата, които тази общност изгражда, поддържа и обитава. Приетата визия, определяща желаното състояние в екологичен аспект на община Несебър се запазва от периода 2016-2020 г. и за периода 2021-2027 г., и е следната:

Община Несебър привлекателно място за отдих и туризъм, предпочитана туристическа дестинация на Черноморието, със запазена чиста околна среда, с богати културно-исторически традиции, добър икономически растеж и по-висок стандарт на живот на местното население.

VI. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

В резултат от извършените анализи и проучвания за характерните дадености и проблеми на община Несебър в областта на околната среда са определени и идентифицирани силните и слабите страни на общината, възможностите и заплахите, стоящи пред нея. След като бе избрана визия на общината, се определиха и целите, достигането на които ще е определящо за качеството на живот на местното население.

При определянето на целите бяха взети предвид основните силни страни, които трябва да бъдат запазени, основните проблеми (слаби страни), които следва да бъдат решени и се отчетоха заплахите и възможностите пред община Несебър в областта на околната среда.

1. Генерална стратегическа цел на програмата

Въз основа на избраната визия, главната стратегическа цел на програмата също се запазва от предходния период и е следната:

Основната цел на Програмата за опазване на околната среда на Община Несебър е опазване и предотвратяване замърсяването на компонентите на околната среда, запазване на стабилните темпове на икономически растеж в общината, съхраняване на културно-историческото наследство и подпомагане развитието на туризма.

2. Приоритети, специфични стратегически цели на програмата и алтернативи за постигането им

С оглед на поставената генерална стратегическа цел Програмата за опазване на околната среда на община Несебър за периода 2021-2027 г. поставя следните приоритети и специфични стратегически цели:

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Приоритети	Специфични стратегически цели
Приоритет 1. Въздух	1.1. Запазване и поддържане на доброто качество на атмосферния въздух, чрез поддържане на нивото на емисиите под пределно допустимите норми и усъвършенстване на системата за мониторинг на атмосферния въздух.
Приоритет 2. Води	2.1. Опазване на водите, водните обекти и превенция срещу наводнения; 2.2. Осигуряване на достатъчни количества питейна вода с добро качество и подобряване на ВиК инфраструктурата; 2.3. Създаване на съзнание в населението за пестене на водни ресурси.
Приоритет 3. Почви	3.1. Поддържане на доброто състояние на почвите и предотвратяване на тяхното замърсяване, борба с почвената ерозия; 3.2. Екологосъобразно селско стопанство, превенция на замърсяването на почвите с нитрати и пестициди.
Приоритет 4. Биоразнообразие	4.1. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие на територията на общината; 4.2. Опазване на защитените територии.
Приоритет 5. Отпадъци	5.1. Устойчиво управление на отпадъците, екологосъобразно обезвреждане на отпадъците, предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци.
Приоритет 6. Зелена система	6.1. Поддържане и развитие на зелените площи за широко обществено ползване.
Приоритет 7. Административен капацитет	7.1. Подобряване на административния капацитет за управление на дейностите по опазване на околната среда и ангажиране на местната общност; 7.2. Подобряване на контрола, осъществяван от местната администрация по отношение на околната среда, информиране на обществеността за състоянието на компонентите на околната среда и провеждане на кампании за повишаване на осведомеността.

Алтернативите за постигане на специфичните стратегически цели, съответно и на генералната стратегическа цел, са посочени в следващия раздел от настоящата програма (Раздел VII. План за действие) - Таблица 11. План за действие на ПООС Несебър 2021-2027 г.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Планът за действие към Програмата за опазване на околната среда на община Несебър за периода 2021-2027 г. предвижда изпълнението на конкретни и целенасочени мерки по отделните компоненти на околната среда, с цел постигане на съответствие с действащите норми и стандарти в екологичното законодателство.

Таблица 12. План за действие на ПООС Несебър 2021-2027 г.

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет	Източник на финансиране	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация						
		(в хил. лв.)	Фонд/Програма			21	22	23	24	25	26	27
План за действие на ПООС Несебър 2021-2027 г.		151 155										
Приоритет 1. Въздух		21 605										
Специфична цел 1.1. Запазване и поддържане на доброто качество на атмосферния въздух, чрез поддържане нивото на емисиите под пределно допустимите норми и усъвършенстване на системата за мониторинг на атмосферния въздух.		21 605										
1	Изпълнение на Програма за намаляване нивата на замърсителите и достигане на установените норми за вредни вещества в атмосферния въздух в Община Несебър в част дългосрочен период на действие 2020-2022 г.	8 005	Общински бюджет	4 бр. годишно почистване	Община Несебър	X	X	X	X	X	X	X
2	Почистване на пътните артерии от натрупани кал и прах, и осигуряването на поддържането им в добро техническо състояние	7 000	Общински бюджет	4 бр. годишно почистване	Община Несебър	X	X	X	X	X	X	X
3	Формиране на растителни пояси по протежение на пътища и улици	1 000	Общински бюджет	Изградени растителни пояси	Община Несебър	X	X	X	X	X	X	X
4	Подобряване на енергийната ефективност на уличното осветление в населените места	600	Общински бюджет; Фондове на ЕС; Фондове на ЕИП	Изпълнени мерки за повишаване на енергийната ефективност	Община Несебър	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет	Източник на финансиране	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация						
		(в хил. лв.)	Фонд/Програма			21	22	23	24	25	26	27
5	Повишаване на енергийната ефективност на обекти общинска и държавна собственост	4 500	Фондове на ЕС	5 броя изпълнени проекти за повишаване на енергийната ефективност	Община Несебър	X	X	X	X	X	X	X
6	Повишаване на енергийната ефективност на предприятията в общината	500	Фондове на ЕС	3 броя изпълнени проекти за повишаване на енергийната ефективност	Бизнес организации	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 2. Води		23 010										
Специфична цел 2.1. Опазване на водите, водните обекти и превенция срещу наводнения		1 000										
1	Ежегодно възлагане на машинно и ръчно почистване на речни корита, дерета и отводнителни канали	500	Общински бюджет	Км. почистени дерета на реки	Община Несебър	X	X	X	X	X	X	X
2	Брегоукрепване и корекция на речни корита в община	300	Общински бюджет, Държавен бюджет	Брой извършени мероприятия	Община Несебър	X	X	X	X	X	X	X
3	Залесяване на бреговете и заливаемите тераси с подходящи дървесни видове	100	Общински бюджет	Залесени площи	Община Несебър	X	X	X	X	X	X	X
4	Ежегоден контрол на състоянието на всички язовири на територията на общината	100	Общински бюджет	Брой проверки	Община Несебър, Напоителни системи	X	X	X	X	X	X	X
Специфична цел 2.2. Осигуряване на достатъчни количества питейна вода с добро качество и подобряване на ВиК инфраструктурата		22 000										
1	Изграждане, реконструкция и поддържане на водоснабдителна и канализационна мрежа и осигуряване на чиста питейна вода	10 000	Фондове на ЕС; Общински бюджет; Държавен бюджет	Осигурена чиста питейна вода	Община Несебър, ВиК Бургас	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет	Източник на финансиране	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация						
		(в хил. лв.)	Фонд/Програма			21	22	23	24	25	26	27
2	Изграждане на ПСОВ за гр. Свети Влас	12 000	Фондове на ЕС; Държавен бюджет	Изградена ПСОВ	ВиК Бургас		X	X	X			
3	Периодично изследване качеството на водата на включените в регистъра местни водоизточници	-		Брой изследвания	РИОСВ	X	X	X	X	X	X	X
4	Преглед на санитарно-охранителните зони на основните водоизточници	-		Брой прегледи	Община Несебър	X	X	X	X	X	X	X
Специфична цел 2.3. Създаване на съзнание в населението за пестене на водни ресурси		10										
1	Провеждане на информационни кампании за състоянието на водните ресурси и методи за пестеливо използване	10	Общински бюджет	Проведени две информационни кампании	Община Несебър		X			X		
Приоритет 3. Почви		5 461										
Специфична цел 3.1. Поддържане на доброто състояние на почвите и предотвратяване на тяхното замърсяване, борба с почвената ерозия		5 451										
1	Изпълнение на Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-2027 г.	5 451	Общински бюджет; Държавен бюджет	Засадени горски пояси	Община Несебър			X	X		X	X
Специфична цел 3.2. Екологосъобразно селско стопанство, превенция на замърсяването на почвите с нитрати и пестициди		10										
1	Провеждане на почвен мониторинг и превенция на замърсявания с нитрати и пестициди	10	Общински бюджет; Държавен бюджет		Община Несебър; РИОСВ Бургас	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 4. Биоразнообразие		300										
Специфична цел 4.1. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие на територията на общината		200										

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет	Източник на финансиране	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация						
		(в хил. лв.)	Фонд/Програма			21	22	23	24	25	26	27
1	Картиране на биологичното разнообразие на територията на общината	100	ПОС	Картирано биологично разнообразие на територията на общината	Община Несебър; НПО		X	X	X	X	X	X
2	Картиране на лечебните билки на територията на общината	100	ПОС	Картирани лечебни билки на територията на общината	Община Несебър; НПО		X	X	X	X	X	X
Специфична цел 4.2. Опазване на защитените територии		100										
1	Изграждане на база данни за защитените територии и природни забележителности на територията на общината	100	ПОС	Една разработена база данни на община Несебър	Община Несебър; НПО	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 5. Отпадъци		100 134										
Специфична цел 5.1. Устойчиво управление на отпадъците, екологосъобразно обезвреждане на отпадъците, предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци		100 134										
1	Изпълнение на Програма по управление на отпадъците	100 134	Общински бюджет	Събрани и обезвредени отпадъци	Община Несебър	X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 6. Зелена система		600										
Специфична цел 6.1. Поддържане и развитие на зелените площи за широко обществено ползване		600										
1	Поддържане на паркови пространства и градинки	300	Общински бюджет ПУДОС	Брой реконструирани паркови пространства	Община Несебър	X	X	X	X	X	X	X
2	Реконструкция и рехабилитация на спортни съоръжения и детски площадки	300	Общински бюджет	Брой реконструирани спортни	Община Несебър	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

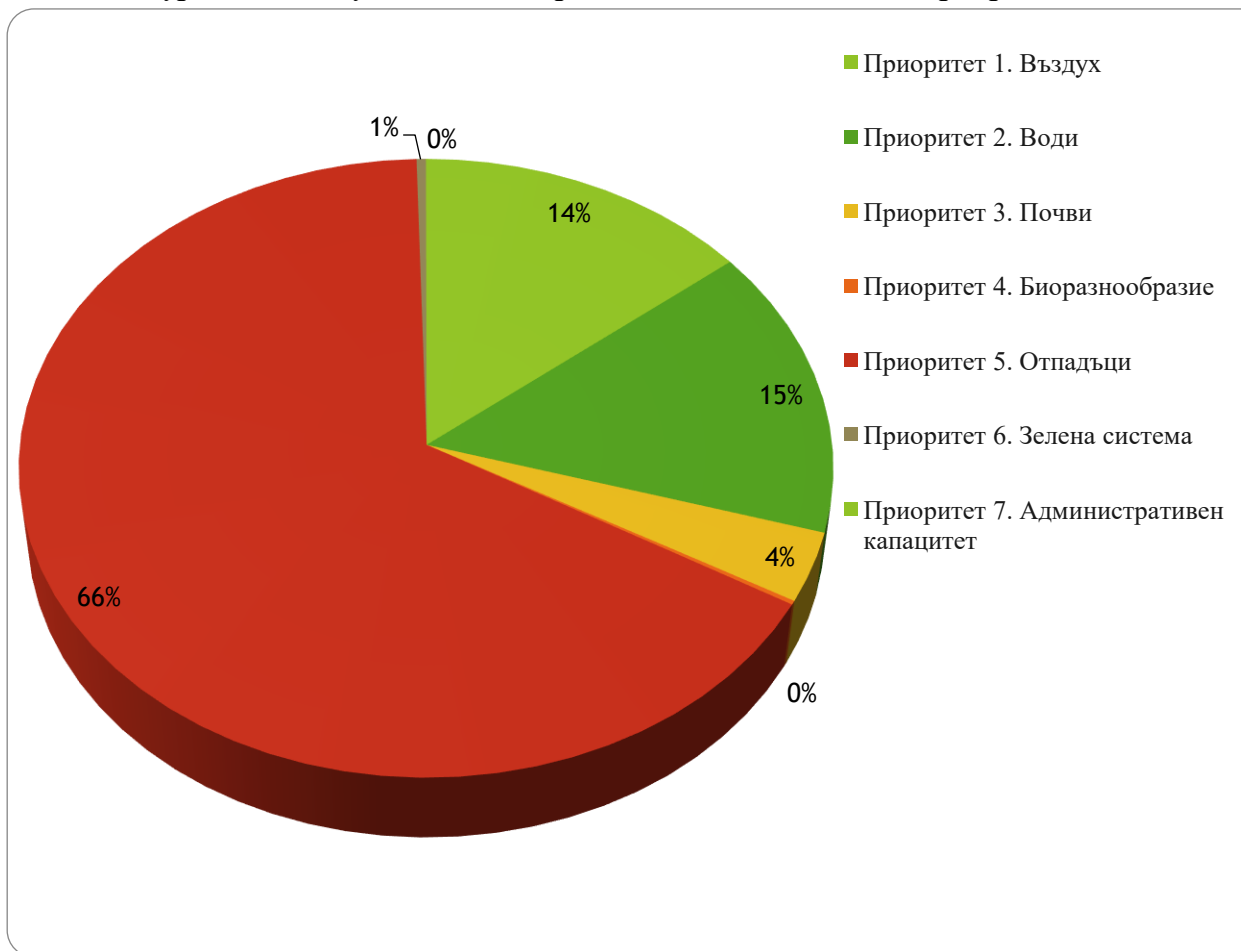
№	Приоритети, специфични цели, мерки/дейности	Бюджет	Източник на финансиране	Показатели	Отговорна/ партньорска структура	Време за реализация						
		(в хил. лв.)	Фонд/Програма			21	22	23	24	25	26	27
				съоръжения и детски площадки								
Приоритет 7. Административен капацитет		45										
Специфична цел 7.1. Подобряване на административния капацитет за управление на дейностите по опазване на околната среда и ангажиране на местната общност		35										
1	Повишаване на професионалната квалификация на служителите в общинската администрация в областта на околната среда	30	Общински бюджет	Брой проведени обучения	Община Несебър	X	X	X	X	X	X	X
2	Създаване на партньорства с други общини за съвместно кандидатстване по програми и проекти, касаещи околната среда	5	Общински бюджет	Брой създадени партньорства	Община Несебър	X	X	X	X	X	X	X
Специфична цел 7.2. Подобряване на контрола, осъществяван от местната администрация по отношение на околната среда, информиране на обществеността за състоянието на компонентите на околната среда и провеждане на кампании за повишаване на осведомеността		10										
1	Провеждане на образователни кампании за повишаване на екологичното съзнание в населението	5	Общински бюджет	Брой проведени кампании	Община Несебър	X	X	X	X	X	X	X
2	Засилване на контрола по отношение опазване на околната среда	5	Общински бюджет	Издадени наказателни актове	Община Несебър	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Фигура 37. Визуализация на финансовата тежест по приоритети

VIII. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Процесът на организация на изпълнението, осъществяване на мониторинг, контрол и последваща оценка на изпълнението на политиката за опазване на околната среда, в частност на настоящата Програма за опазване на околната среда, която дефинира тази политика за периода 2021-2027 г., се организира от Кмета на общината или от упълномощено от него друго длъжностно лице.

В процеса на наблюдение общинската администрация осигурява участието на организации, физически и юридически лица, като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност. Предметът на наблюдение включва изпълнението на целите и приоритетите на ПООС, организацията и методите на изпълнение, прилагани от съответните административни структури, организациите и юридическите лица, участващи в изпълнението им. Целта на мониторинга е да отбелязва отклоненията от целите на ПООС достатъчно рано, за да бъде възможно тяхното коригиране, преди последствията от тях да станат толкова сериозни, че да не могат да бъдат преодоляни. Наблюдението е важен елемент, който позволява да се засили или намали активността в конкретна насока, да се предприемат коригиращи действия, ако напредъкът е неудовлетворителен или ако условията се изменят.

Контролът има за цел да създаде условия за подобряване работата на общинската администрация и за формулиране на правилни управленски решения във връзка с изпълнението на ПООС. Предвид разпределението в обхвата на работа и функционалните задачи, присъщи на контрола, неговата основна задача е свързана с осигуряване на законосъобразност при изпълнението на политиките за опазване на околната среда, както и целесъобразност, изразяваща се в процеса на детайлизирано проследяване работата по изпълнение на ангажиментите на длъжностните лица по тази политика. Същностната характеристика, дефинираща обхвата и съдържанието на контролния процес, във висока степен се определя от съществуващите законови изисквания по отношение осигуряване на законосъобразност в публични институции и органи на местната власт. Контролът върху изпълнението на ПООС 2021-2027 г. на община Несебър се извършва от Общински съвет - Несебър, който приема програмата и следи за нейното изпълнение.

Координацията по изпълнението на ПООС ще се осъществява от лицата, които със заповед на Кмета на общината (във връзка с изискването на чл. 15, ал. 1, т. 10 от Закона за опазване на околната среда) са определени като притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

На основание на чл. 79, ал. 5 от Закона за опазване на околната среда, Кметът на общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата за околна среда, а при необходимост и предложения за нейното допълване и актуализиране. В годишния отчет се отбелязва напредъка при постигането на набелязаните цели и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

приоритети на ПООС, отчитат се настъпилите промени в екологичната обстановка, измененията в законовата и нормативна база и произтичащите от това промени в отговорностите и задълженията на местните власти, както и препоръки за подобряване на резултатите от наблюдението на изпълнението на програмата. Актуализация на общинската програма по опазване на околната среда се извършва при съществена промяна на нормативната база и условията, при които е разработена.

В допълнение, на основание на чл. 79, ал. 6 от Закона за опазване на околната среда, годишните отчети, които Кметът на общината внася в Общинския съвет, се предоставят за информация в РИОСВ.

За информизиране на обществеността отчетите по изпълнение на ПООС могат да бъдат публикувани на официалния сайт на община Nessebar - <http://nessebareco.com/index.php>.

IX. ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1. Резултати от проведено анкетно проучване относно разработване на ПООС на община Nessebar 2021-2027 г.

Приложение 2. Раздел „Лечебни растения“

Приложение 3. Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Nessebar за периода 2021-2027 г.

Приложение 4. Програма за управление на отпадъците на община Nessebar 2021-2028 г.

**ДОКЛАД С РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОВЕДЕНО
АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕТО НА
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
(ПООС) НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР 2021-2027 г.**

Въведение

Във връзка с разработването на Общинска програма за опазване на околната среда на община Несебър 2021-2027 г. е проучено мнението на гражданите по въпроси, свързани с опазването на околната среда на територията на общината. Целта на анкетирването бе да се вземат предвид и да се отразят мненията и препоръките на заинтересованите страни в разработваната Програма за опазване на околната среда на община Несебър за периода 2021-2027 г.

Целеви групи:

- Неправителствени организации (НПО)
- Бизнес
- Общински съветници
- Кметове на населени места
- Експерти – общинска администрация
- Училища и детски градини
- Читалища и музеи
- Граждани
- Медии

Метод за набиране на информацията: самостоятелно попълване от респондентите на специално изготвена анкетна карта.

Начин на провеждане: публикуване на съобщение и на самата анкетна карта в официалния сайт на общината; разпечатани екземпляри от анкетната карта бяха осигурени в приемната на деловодството на общината; чрез електронната поща беше изпратен линк за попълването ѝ в електронен вариант на всички идентифицирани заинтересовани страни.

Период на провеждане: октомври-декември 2020 година.

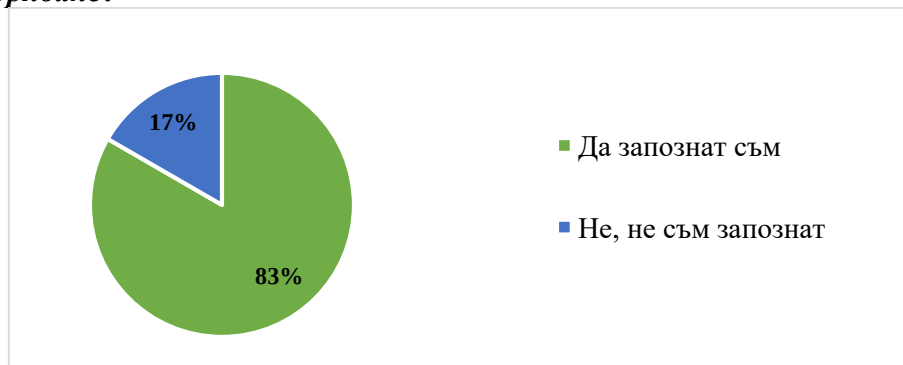
Ограничения: поради приетия от Народното събрание Закон за мерките и действията по време на извънредното положение, с грижа за здравето и сигурността на служителите и респондентите и във връзка с мерките за ограничаване на разпространението на COVID-19, не се реализира проучване чрез директен контакт с населението и не са правени интервюта „лице в лице“.

Анкетната карта се състои от 23 въпроса. Въпросите от анкетата са както затворени - с изброени възможности за отговор, така и отворени - без посочени възможности за отговор.

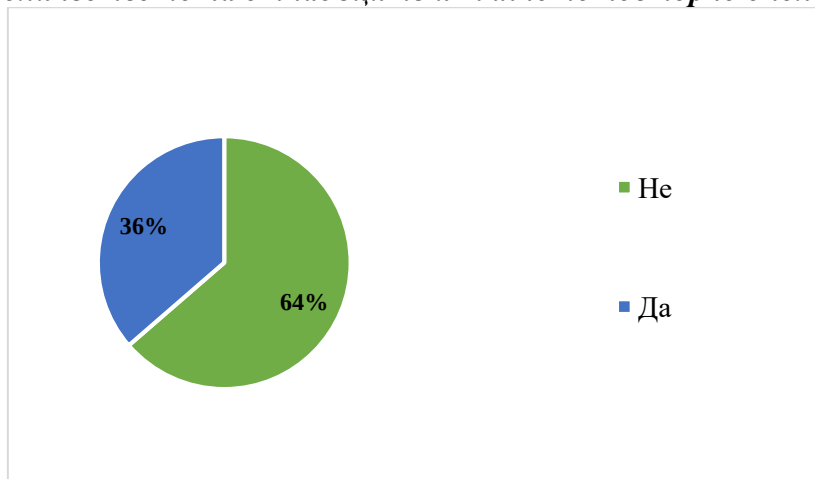
Резултати от анкетното проучване

Въпрос 1. Запознати ли сте с необходимостта и ползите от намаляване на количеството на генерираните/изхвърляни отпадъци и повторното им оползотворяване?

Преобладаващият дял от респондентите са запознати с необходимостта и ползите от намаляване на количеството на генерираните/изхвърляни отпадъци и повторното им оползотворяване – 83%.

Въпрос 2. Желаете ли да бъдете информирани за необходимостта и ползите от намаляване количеството на отпадъците и тяхното повторно оползотворяване?

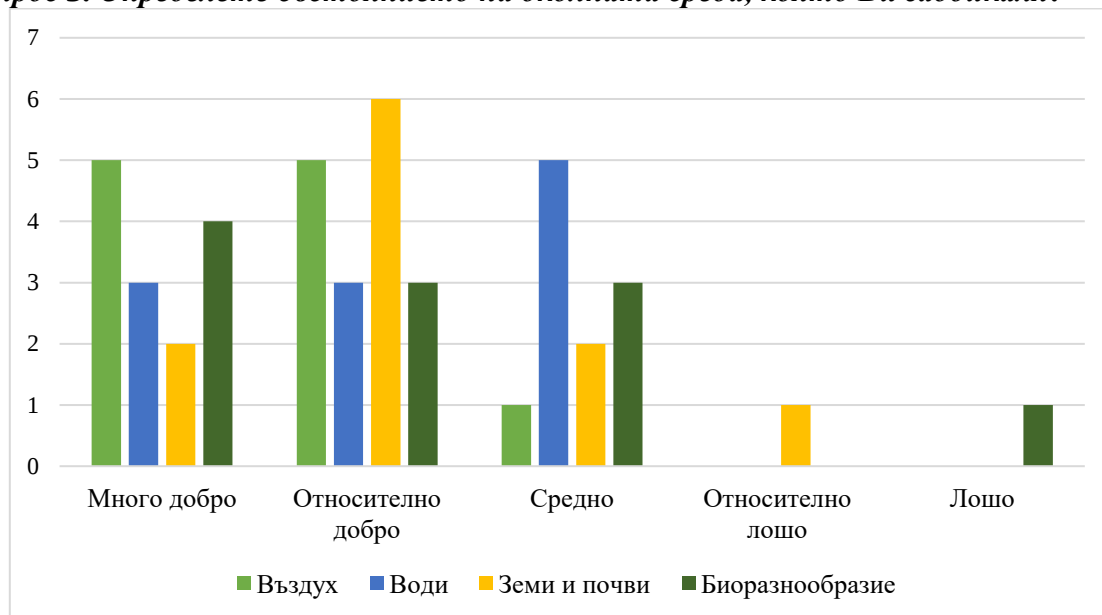

По-голяма част от респондентите (64%) не желаят да бъдат информирани за необходимостта и ползите от намаляване количеството на отпадъците и тяхното повторно използване, този процент следва да се промени с провеждане на информационни кампании, тъй като самосъзнанието на гражданите е основна част от постигане на целите за общество с нулеви отпадъци. По-малко са хората (36%), които проявяват интерес да бъдат информирани.

Тези, които са изяви́ли желание да бъдат информирани, смятат, че това е най-подходящо да става чрез: медии, сайта на община Несебър, брошури, бюлетини.

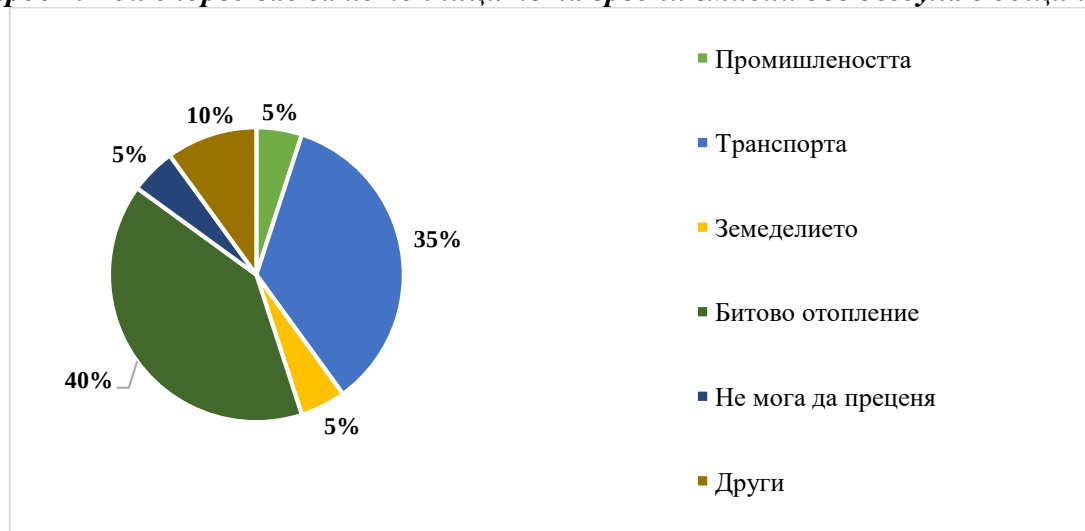

Въпрос 3. Определете състоянието на околната среда, която Ви заобикаля?

Респондентите определят състоянието на околната среда като много добро и относително добро по основните четири компонента – въздух, води, земи и почви и биоразнообразие.

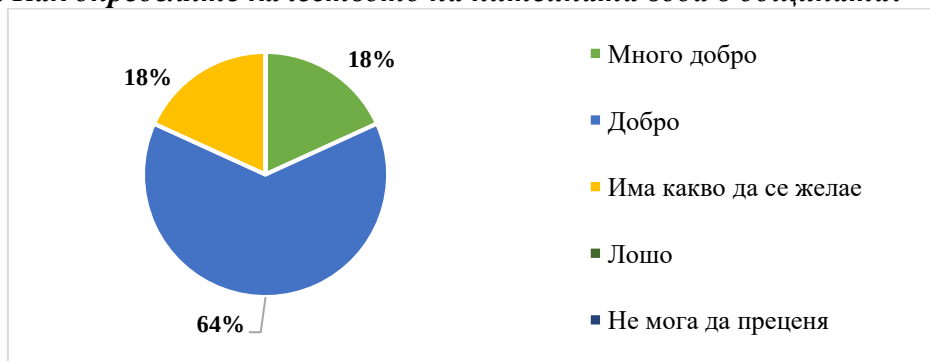
Въпрос 4. Кои според вас са източниците на вредни емисии във въздуха в общината?

Като основни източници на вредни емисии във въздуха в общината са посочени битовото отопление (40%) и транспорта (35%). Необходимо е в Програмата за опазване на околната среда да се предвидят такива мерки за подобряване на качеството на въздуха, свързани с тези замърсители.

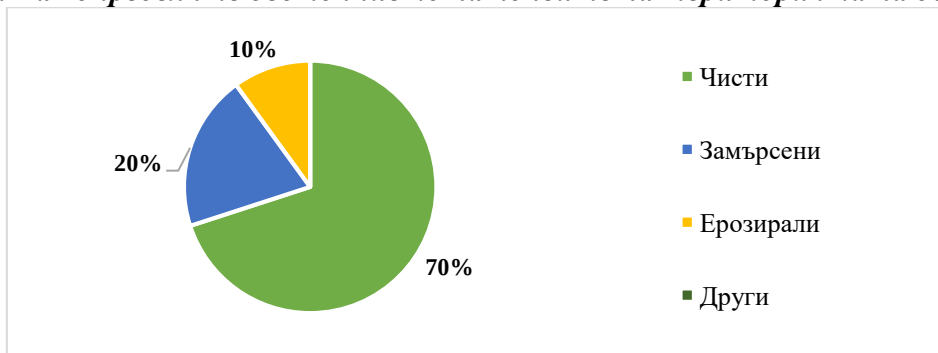

Въпрос 5. Как определяте качеството на питейната вода в общината?

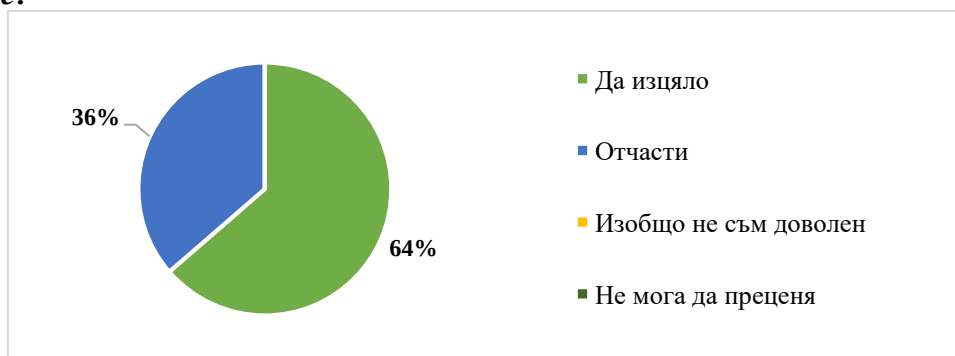
Най-голям дял от респондентите определят качеството на водата като „добро“ (64%), следвани от тези, които мислят, че е „много добро“ (18%) и „има какво да се желае“ (18%).

Въпрос 6. Как определяте състоянието на почвите на територията на общината?

Според 70% от анкетираните граждани, почвите в общината са „чисти“, следвани от гражданите, които ги намират за „замърсени“ (20%). „Ерозирали“ са почвите за 10% от респондентите.

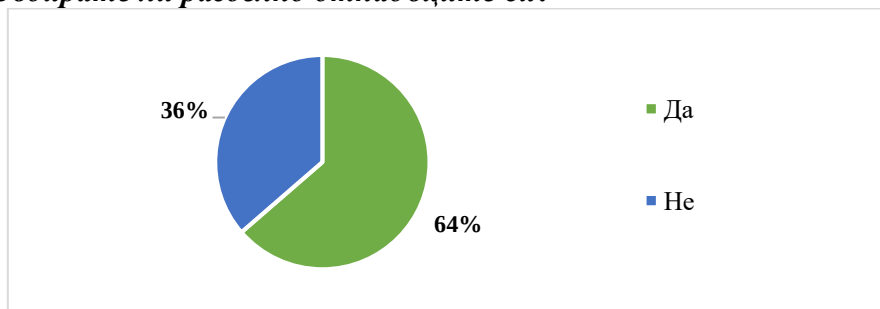
Въпрос 7. Доволни ли сте от услугата сметосъбиране и сметоизвозване, която ползвате?

По-голям дял от респондентите са „изцяло“ доволни от услугата сметосъбиране и сметоизвозване (64%), следвани от тези, които „отчасти“ са доволни – 36%.

Въпрос 8. Събирате ли разделно отпадъците си?

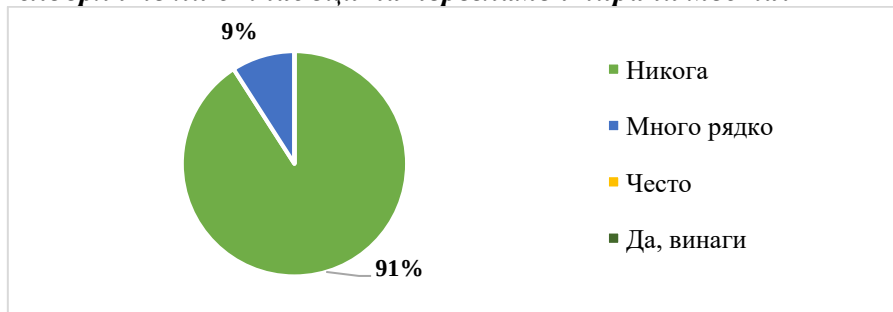

По отношение на разделното събиране на отпадъците, почти 2/3 от респондентите (64%) са отговорили положително.

Тези, които не събират разделно отпадъците си, са посочили една и съща причина, поради която не го правят: не са осигурени контейнери за разделно събиране на отпадъците.

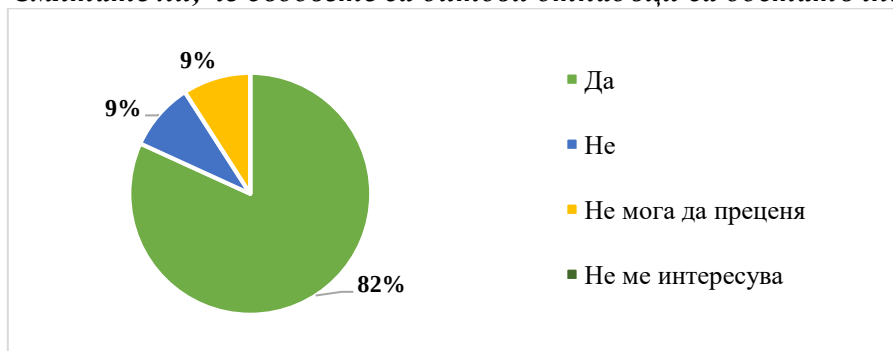
Необходимо е да се правят информационни кампании и да се насърчава разделното събиране на отпадъците. Възможно е и да се преосмисли организацията и местата на разположение на контейнерите, така че да са локализирани по-близо до гъсто заселени квартали с по-голямо население.

Въпрос 9. Изхвърляте ли отпадъци на нерегламентирани места?

На този въпрос мнозинството от респондентите (91%) отговарят, че не изхвърлят отпадъци на нерегламентирани места и 9% от тях го правят много рядко.

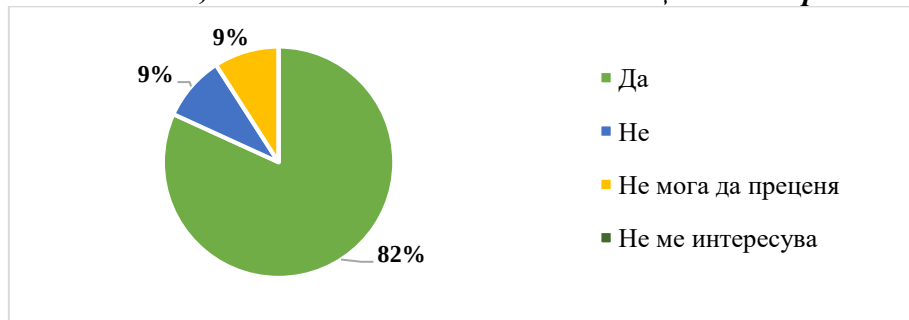
Въпрос 10. Смятате ли, че съдовете за битови отпадъци са достатъчни?

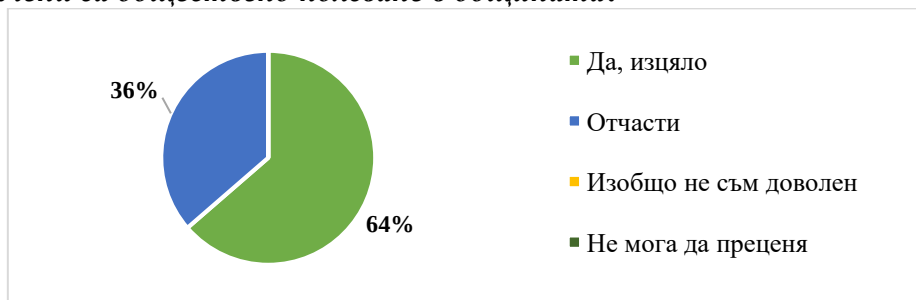
По отношение на броя съдове в общината, отговорите показват, че наличните съдове за битови отпадъци са по-скоро достатъчни (82%).

Въпрос 11. Смятате ли, че съдовете за битови отпадъци са в добро състояние?

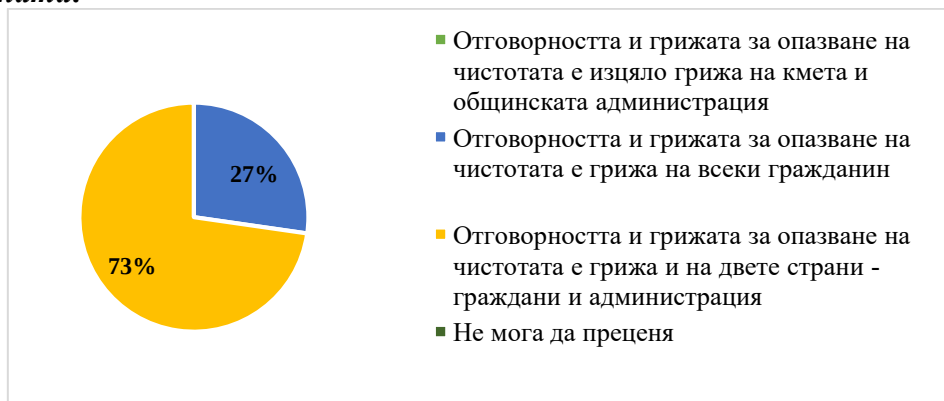
По отношение на състоянието на съдовете, респондентите го определят като добро – 82%.

Въпрос 12. Доволни ли сте от услугите по почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване в общината?

По-голяма част от респондентите са „изцяло“ доволни (64%) от услугите по почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, и „отчасти“ са доволни 36%.

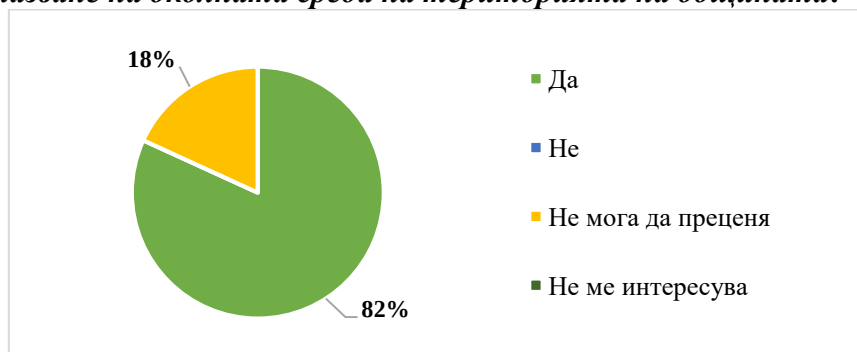
Въпрос 13. Според Вас кой е отговорен за опазване на чистотата на територията на общината:

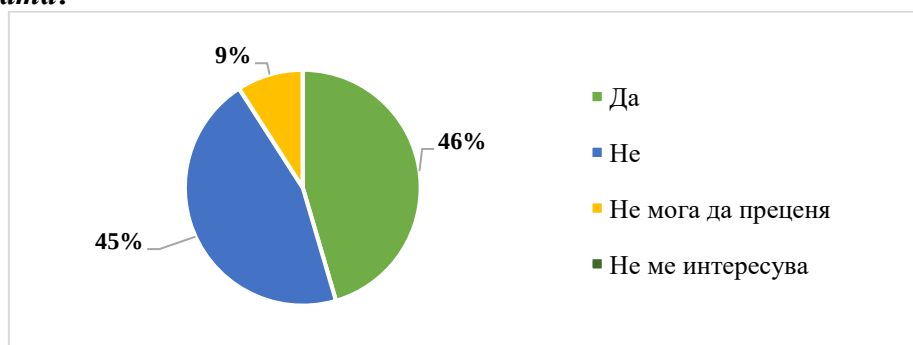
Мнозинството от респондентите (73%) смятат, че гражданите и администрацията са солидарно отговорни за опазване на чистотата на територията на общината. 27% от анкетираните определят гражданите като основно отговорни за опазване на чистотата.

Въпрос 14. Според Вас осъществява ли се ефективен контрол от компетентните органи за опазване на околната среда на територията на общината?

82% от респонденти мислят, че компетентните органи за опазване на околната среда на територията на общината осъществяват ефективен контрол.

Въпрос 15. Според Вас има ли проблеми, свързани с околната среда на територията на общината?

Отговорите на респондентите се разделят между тези, които мислят, че няма проблеми (45%), които са свързани с околната среда и тези, които мислят, че има (46%), като те са отразени предимно върху управлението на отпадъците:

- Води – 5,9%;
- Въздух – 17,6%;
- Почви – 0%;
- Шум – 11,8%;
- Растения – 0%;
- Животни – 0%;
- Защитени територии – 17,6%;
- Зелени площи в населените места – 17,6%;
- Отпадъци – 29,4%.

Въпрос 16. Посочете конкретни проблеми в населеното място, в което живеете, за които е необходимо предприемане на спешни мерки?

На този въпрос респондентите посочват следните проблеми:

- Премахване на нерегламентирани сметища;
- Предотвратяване на изхвърлянето на отпадъци на нерегламентирани места;
- Опазване на чистотата в общината.

Въпрос 17. Кои според Вас трябва да са трите основни приоритета за опазването на околната среда в общината?

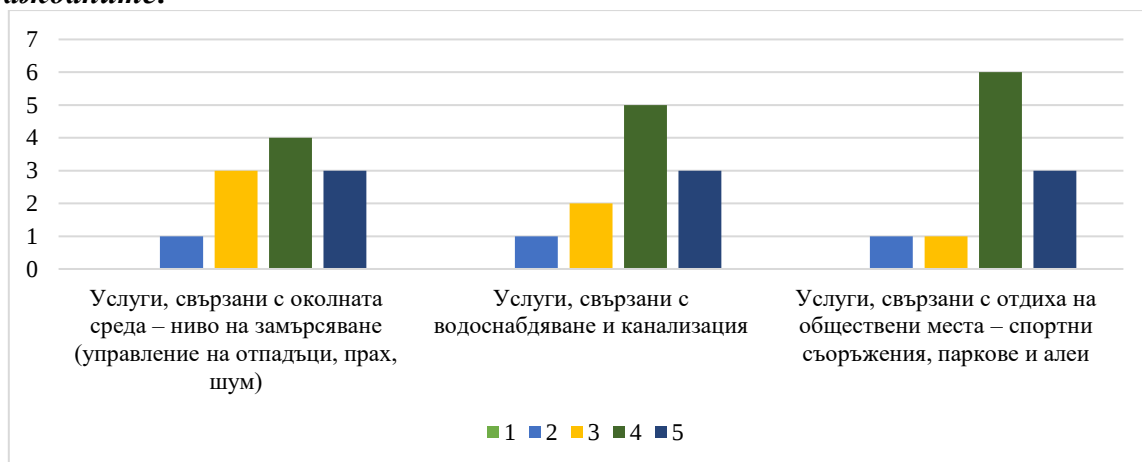

Мнозинството от респондентите определят, че основните приоритети за опазването на околната среда в общината следва да бъдат:

- Подобряване на управлението на отпадъците (16%);
- Опазване на качеството на атмосферния въздух (15%);
- Подобряване на зелените площи, места за отдих, велоалеи, спортни съоръжения (15%);
- Опазване на водите и водните обекти и подобряване на качеството на повърхностните води (15%);
- Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда и ангажиране на местното население (15%).

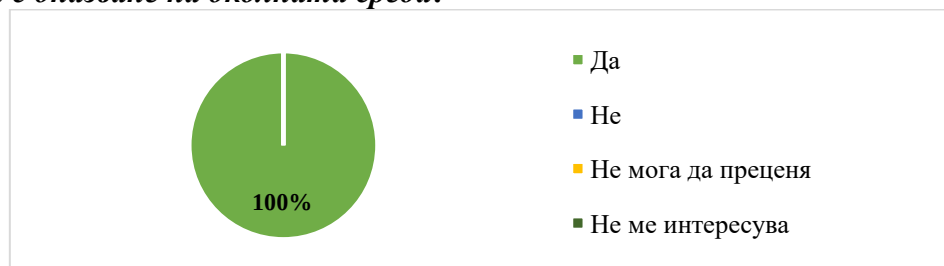

Въпрос 18. По скалата от 1 до 5 (1 - в най-малка степен, 5 - в най-голяма степен) смятате ли, че качеството на околната среда в общината отговаря на нуждите на гражданите:

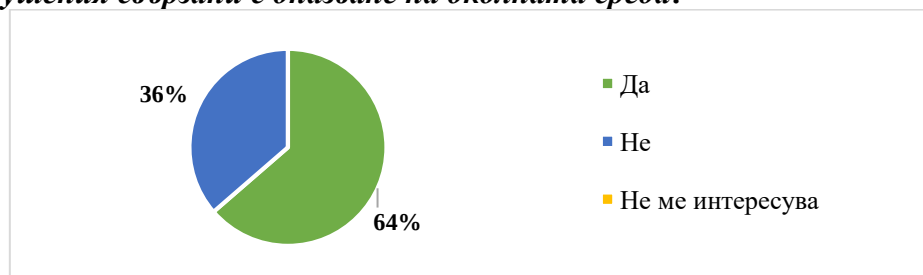
Изводът е, че предоставянето на услугите, които са свързани с околната среда – ниво на замърсяване (управление на отпадъци, прах, шум) имат най-голяма нужда от подобряване и изграждане на съответната инфраструктура за тях.

Въпрос 19. Смятате ли, че трябва да се санкционират много строго лицата, които изхвърлят отпадъци на нерегламентирани места или извършват други нарушения свързани с опазване на околната среда?

100% от респондентите смята, че нарушителите, които изхвърлят отпадъци на нерегламентирани места или извършват други нарушения, свързани с опазване на околната среда, трябва да бъдат санкционирани строго.

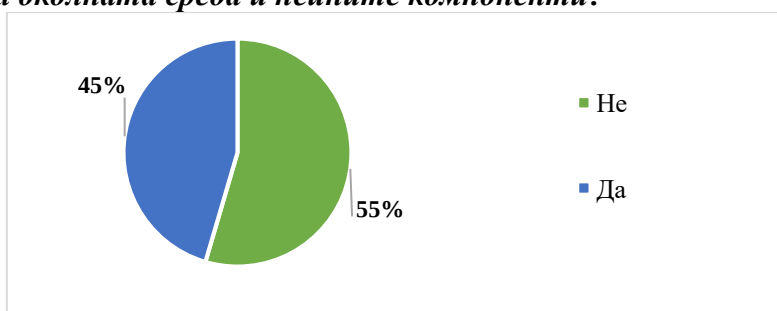
Въпрос 20. Информирали ли сте общинска администрация или други органи за констатираните от Вас нарушения, свързани с изхвърляне на отпадъци на нерегламентирани места, запалване/чупене на съдове за битови отпадъци и/или други нарушения свързани с опазване на околната среда?

Все още голяма част от гражданското общество (64%) счита за важно да информира компетентните органи от общинска администрация или други органи за констатиран нарушения, свързани с изхвърляне на отпадъци на нерегламентирани места, запалване/чупене на съдове за битови отпадъци и/или други нарушения, свързани с опазване на околната среда. Делът на хората, които не считат за важно да информират за констатиран нарушения все още е голям (36%), именно това следва да се промени, тъй като понякога установяването на нарушителите е трудно, а това би допринесло в голяма степен за превенцията.

Въпрос 21. Желаете ли да бъдете информирани относно кампании, свързани с подобряване на околната среда и нейните компоненти?

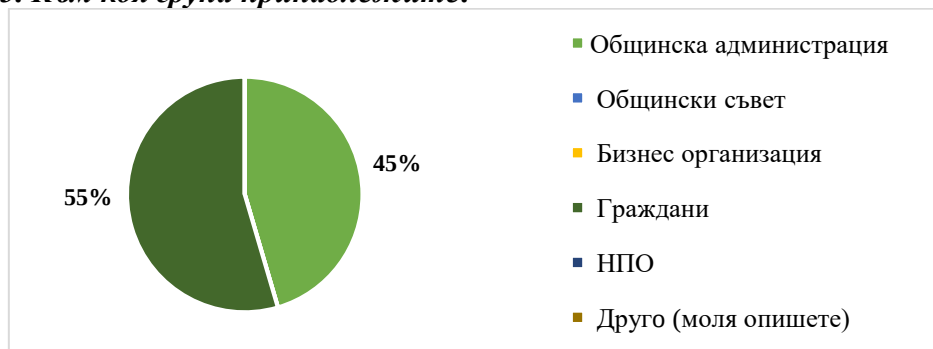
Малко над половината от респондентите (55%) не желаят да бъдат информирани относно кампании, свързани с подобряване на околната среда и нейните компоненти.

Гражданите, които желаят да бъдат информирани предпочитат това да е чрез: сайта на общината и социалните мрежи.

Въпрос 22. Ако сме пропуснали нещо, което е важно като въпрос за Вас, моля споделете го тук, защото Вашето мнение е важно!

Един от респондентите допълва, че към контрола по опазване на околната среда, могат да се включат униформени лица, като полицията.

Въпрос 23. Към коя група принадлежите:

Малко повече от половината респондентите (55%) са граждани на община Несебър, 45% от тях са служители в общинската администрация.

*Доклад с резултати от проведено анкетно проучване за
разработването на ПООС Несебър 2021-2027 г*

Проучването показва, че са необходими политика и инвестиции за подобряване на околната среда в община Несебър в многостранни аспекти.

Раздел „Лечебни растения“

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.
Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“**

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ.....	2
I. Въведение.....	3
II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Несебър.....	4
III. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване	30
IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове	35
V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях.....	37
VI. Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен	37

I. Въведение

Предмет на настоящата разработка е изготвянето на Раздел „Лечебни растения“, който е неразделна част от Програмата за опазване на околната среда на община Несебър за периода 2021-2027 г., съгласно чл.50, т.3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР, ДВ бр. 29/2000 г. изм. ДВ бр. 96/2017 г.) и Наредба №2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения (ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г.)

Лечебните растения са важна част от растителните ресурси на България. Те намират приложение в медицината, българското домакинство, използват се за хранителни и козметични цели и др.

В последните години, обаче, тяхното използване се увеличава, най-вече поради износът към други страни и те придобиват икономическо значение, поради търговските цели, за които се използват.

С раздела „Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързаните с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

Лечебните растения се опазват от увреждане и унищожаване, с цел осигуряване на устойчивото им използване като част от естествения генетичен растителен фон. Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазване на биологичното им разнообразие. Опазването им включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

Увреждането на лечебните растения е такова изменение на популациите им, което неизбежно довежда до влошаване на биологичните им показатели и това от своя страна затруднява възстановяването им, а при по-лоши случаи довежда и до тяхното изчезване.

Разделът „Лечебни растения“ включва информация за видовете лечебни растения, местообитанието им, разпространението им, режимът на тяхното ползване, прогнозните количества суровина, морфологичните части, предмет на събиране, на които може да разчита местната икономика. Разделът представя и информация за необходимите мерки за опазване на лечебните растения и техните местообитания и находища.

II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Несебър

Около 770 вида, или 19% от всички видове растения у нас, са лечебни. Повечето от тях, около 760 вида, са диворастящи. Около 250 от тях се ползват в големи количества за търговия и преработка. Останалите не са обект на икономически интерес, за сега, но за тяхното полезно действие има научни данни и практически доказателства.

Повечето лечебни растения в България се отнасят към биологичния тип на многогодишните тревисти растения - 49%. Едногодишните видове са 19%, храстите 15%, а дърветата 11%. Най-малочислен е типът на двугодишните видове - 6%. Размножаването е основно чрез семена или спори, но при голяма част от многогодишните видове е застъпено вегетативното размножаване.

Най-голям процент от видовете български лечебни растения се срещат в поясите на широколистните, смесени и иглолистни гори - 92%. Не малка част са плевелни и рудерални видове, развиващи се в планините и низините до 1500 m надморска височина.

На територията на община Несебър се срещат различни видове лечебни растения.

Находищата на лечебни растения на територията на общината са предимно повсеместно разпространени, някои се срещат по единично или на групи и се използват най-вече за лични нужди. В района на общината не са извършвани теренни проучвания относно местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, както и оценка на количественото състояние на ресурсите. По литературни данни най-често срещаните се видове лечебни растения на територията на общината са представени в табличен вид както следва.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

**Таблица 1. Раздел „Лечебни растения“ към Общинската програма за опазване на
околната среда на община Несебър за периода 2021-2027 г.**

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Дървесни лечебни растения			
Мъждрян/ <i>Fraxinus ornus</i> 	Маслинови/ Oleaceae	Вид дребен ясен с бели кичурести цветове. Мъждрянът може да достигне височина 20 m и диаметър 60 cm. Расте както на богати и плодородни, така и на бедни и сухи почви. Дървесината на мъждряна е тежка, жилава, здрава и намира широко приложение. Листата му се използват в народната медицина. Кората се използва като суровина във фармацевтичната промишленост. В община Несебър заема 2.9% от площта на общинската горска територия.	Видът не е защитен от ЗБР.
Бяла върба/ <i>Salix alba</i> 	Върбови/ Salicaceae	Името ѝ произлиза от светлорозовата до почти бяла окраска на листата. Видът е влаголюбив и студоустойчив. Расте на надморска височина до 1600 m, предимно около реки, блатисти места и влажни почви. В община Несебър се среща ограничено по някои от водните течения. На височина достига до 25 m. В съвременната медицина се използва върбовата кора (дрога Cortex Salicis), която се събира рано напролет, по време на усиленото сокодвижение в растението. Кората е известна с антисептичното си действие и се прилага външно върху рани.	Видът е включен в Приложение № 1 ЗБР. Формира приоритетното за опазване в мрежата „НАТУРА 2000“ природно местообитание 92A0 „Крайречни галерии от <i>Salix alba</i> и <i>Populus alba</i> “.
Черен бяз/ <i>Sambucus nigra</i> 	Бъзови/ Caprifoliaceae	Черният бяз е листопаден храст или ниско дърво, високо 2-6 m със сива кора и мека бяла сърцевина. Наричан още Дървенист бяз или Свирчовина. Разпространен е край населени места от 0 до 2300 m надморска височина, из храсталаци и гори. Черният бяз е техническо, багрилно, декоративно, лечебно, хранително, инсектицидно и медоносно растение. Използват се корените, цветовете, плодовете и листата. Цялото растение се употребява за обмяна на веществата.	Видът не е защитен от ЗБР.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Благуи/ <i>Quercus frainetto</i> 	Букови/ Fagaceae	Благуният или наричан още дъб е широколистно листопадно дърво, високо до 30 m. Младите клонки в началото са овласени, а по-късно - голи. Листата са едри, дълбоко нарязани, дълги 10-18 cm, събрани в розетка на върха на клонката; от долната страна са овласени. Жълдите на благуна са едри, светлокафяви, приседнали или на къса дръжка. Кората е дълбока набраздена, тъмнокафява. Използва се в народната медицина. Среща се повсеместно в подпоояса на равнинно-хълмистите дъбови гори. Заема 29.3% от площта на общинската горска територия. Дървесината на благуна е твърда, трайна и предпочитана в корабостроенето.	Видът не е защитен от ЗБР.
Черна елша/ <i>Alnus glutinosa</i> 	Брезови/ Betulaceae	Елшата е листопадно дърво високо до 20 (35) метра с цилиндрична корона. При отсичане дървесината се оцветява оранжево. По корените на черната елша се образуват малки образувания, съдържащи симбиотични организми. Видът е установен в цяла България между 0 и 1000 метра надморска височина край реките, в низините и долния планински пояс. Цъфти през февруари и март. В съвременната медицина се използват зрелите шишарки, листата и кората. Дървесината на елшата е водоустойчива, поради което се използва за подводни строежи, укрепване на диги.	Видът е включен в Приложение №1 ЗБР. Формира приоритетното за опазване в мрежата „НАТУРА 2000“ природно местообитание 91Е0 „Алувиални гори с <i>Alnus glutinosa</i> и <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Pandion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)“
Сребролистна липа/ <i>Tilia Tomentosa</i> E, z. S 	Слезови/ Malvaceae	Листопадно дърво, достигащо височина до 30 m. Цветовете са силно ароматни, плодът е сферично овласено орехче с изпъкнали ребра. Среща се в долния и среден височинен пояс до 1500 m н.в. предимно на сухи почви. В края на юни и началото на юли сребролистната липа започва да цъфти. Цветовете се събират, когато повечето от половината цветове са разцъфтели, а останалите са започнали да се разтварят. Използват се с лечебна цел. Узряването на плодовете става през октомври. Този вид липа е най-широко разпространен в общината и заема 1.4% от площта на общинската горска територия.	Видът не е защитен от ЗБР.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Дребнолистната липа/ <i>Tilia cordata</i> 	Липови/ Tiliaceae	Листопадно дърво високо до 30 m с развита в дълбочина коренова система. Младите клонки отначало са овласени, но по-късно - голи с дребни лещанки. Листата са до 10 cm, отгоре тъмнозелени, отдолу синкавозелени с ръждиви власинки в ъглите между жилките. Цветовете са ароматни, плодовете са сферични трошливи орехчета. Разпространена е по сенчести и влажни места из смесените широколистни гори, в предпланините и планините до 1500 m н.в. Ценена като лечебно растение, чай и пчелна паша. Дребнолистната липа е горскостопанско, декоративно, лечебно, медоносно и багрилно растение.	Видът не е защитен от ЗБР.
Храсти, полухрасти и увивни растения			
Обикновен бръшлян/ <i>Hedera helix</i> 	Бръшлянови/ Araliaceae	Представява увивен или катерлив многогодишен вечнозелен храст. При хоризонтален растеж лесно достига до 30 m дължина, а при вертикален (напр. по стена и др.) може да стигне до 25 m. Бръшлянът се адаптира добре и не е взискателен към почвата. Цъфти през есента със жълтозелени цветчета, събрани в къбловидни съцветия. Плодовете узряват на следващата пролет и стоят по растението около година. Растението е отровно в същото време се използва като медицинско растение. Използват се листата и стръковете.	Видът не е защитен от ЗБР.
Обикновена леска/ <i>Corylus avellana</i> 	Брезови/ Betulaceae	Растението представлява храст с височина 2-4 m. По-рядко може да се срещне и като дръвче до 8-9 m. Цъфти през февруари-март преди разлистването, а плодовете узряват през август. Вирее в долната и отчасти в средната лесорастителна зона (до към 1500 m н.в.) като подлес в и извън горите образува на места обширни храсталаци - лещаци. Използват се ядките, листата, кората, клоните и дървесината. Плодовете трябва да се берат в пълна зрелост, когато ядката се е втвърдила и се е натрупало по-голямо количество хранителни вещества - мазнини, белтъци, скорбяла и др.	Видът не е защитен от ЗБР.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Обикновена смрадлика/ <i>Cotinus coggygia</i> 	Смрадликови/ Anacardiaceae	Представява храст или ниско дърво с дълбока коренова система известна още с наименование тетра. Расте по сухи и каменисти почви, често върху варовити терени, в равните и Предбалкана до 800 m н.в. Смрадликата е лечебно, багрилно, дъбилно и декоративно растение. Отровно при вътрешно приложение. За лечебни цели се използват листата, които се събират през втората половина на лятото (юли-август), когато са напълно развити и плътни. Брането се извършва само в сухо време.	Видът не е защитен от ЗБР. Потенциална заплаха за вида е свърх експлоатацията на находищата му. Препоръчва се еднократното черпене от популацията да НЕ превишава 70% от нея. Повторно черпене от находищата при наличие на големи запаси се препоръчва след 2-3 години.
Обикновен повет/ <i>Clematis vitalba</i> 	Лютикови/ Ranunculaceae	Плевелно, храстовидно растение. Среща се в цялата страна до 2000 m н.в. Поветът се развива както в хоризонтално, така и във вертикално направление, използвайки най-близката естествена (храсти, дървета) или изкуствена (огради и др.) структура като опора. Растението има силна коренова система. Обикновеният повет е лечебно и декоративно растение. Цъфти през месеците юни-август. Младите клонки се използват в кошничарството и за други плетива в селското стопанство.	Видът не е защитен от ЗБР.
Брадавичест чашкодрян/ <i>Euonymus verrucosus</i> 	Чашкодрянови/ Celastraceae	Гъсто разклонен храст висок от 1 до 3 m. Младите му клонки са голи, зелени и покрити с тъмнокафяви коркови брадавички. Цветовете на растението са кафеникави, събрани в съцветия на тънка дръжка. Венчелистчетата на цветовете с червени точки. Семената черни, до половината обвити с пурпурно червена обвивка. Цъфти през месеците април-юни. Среща се в горите и храсталаците на средния планински пояс до височина около 1500 m. Единично в смесени храстови формации в землището на с. Емона и на гр. Несебър е забелязан Брадавичест чашкодрян.	Видът не е защитен от ЗБР.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Космат зановец/ <i>Chamaecytisus hirsutus</i> 	Бобови/ Fabaceae	Видът представлява храст, чийто стъбло е с височина от 20-100 cm от основата разклонено, вдървявяло, кръгло, с тъмносива напукана кора. Листата отгоре са гъсто влакнести, от където идва наименованието му. Среща се из горите и храсталациите, в равнините и планините, в храстовия подлес на дъбови, габъррови и борови, по-рядко и на смърчови гори. Разпространено от морското равнище докъм 2000 m надморска височина. Цъфти през месеците юни-август. В землището на с. Раковсково са установени естествени находища на космат зановец. Използва се в народната медицина.	Видът не е защитен от ЗБР.
Обикновена шипка/ <i>Rosa canina</i> 	Розоцветни/ Rosaceae	Представлява многогодишен, бодлив, силно разклонен храст със стъбла, достигащи 2 до 3 m височина. Разпространена е из храсталаци, запустели места. Цъфти през месеците май до юли. Използваемата част са плодовете (месести, пълни с множество космати семена), които узряват през есента и се употребяват в прясно и сухо състояние. Плодът е характерен с богато съдържание на витамини. Цветовете са бледорозови до бели. У нас се срещат голям брой шипки, чийто плодове близки до обикновената шипка също се събират. Вида има широко приложение в народната медицина.	Видът не е защитен от ЗБР.
Червен глог/ <i>Crataegus monogyna</i> Jacq. 	Розоцветни/ Rosaceae	Храст или малко дръвче, чийто клони са покрити с трънчета. Има добре развита коренова система. Разпространен е сред храсталаци, пътища и гори до 1500 m н.в. Цъфти през пролетта от месеците май до юни. Узрелите плодове са с кръгла форма и тъмночервен цвят. Използват се цветовете с листата, цветовете без листата, плодовете и по-рядко корените, нарязани на дребни късове. Научната и народната медицина са единодушни, че глогът е великолепно средство за лечение на сърдечно-съдови заболявания. Подходящ е за продължително лечение.	Видът не е защитен от ЗБР.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Черен глог/ <i>Crataegus pentagyna</i> 	Розоцветни/ Rosaceae	Храст или ниско дърво. Прилича на обикновения, или червен глог, но се отличава от него по това, че листата и осите на съцветието са покрити с власинки, узрелите плодове са черни на цвят и съдържат по 3-5 „костилки“, за разлика от обикновения, чиито плодове имат по една. Разпространен е из храсталаци и широколистни гори, предимно в по-топлите части на страната. Черният глог има по-добри лечебни свойства от червения глог. Помага при безсъние и при усилено функциониране на щитовидната жлеза. Сnižавя нивото на холестерола в кръвта и е изключително полезен за възрастни хора със склеротично променени коронарни съдове.	Видът не е защитен от ЗБР.
Трънка/ <i>Prunus spinosa</i> 	Розоцветни/ Rosaceae	Трънката е силно разклонен бодлив храст, висок 1-3 m, с тъмносива кора. Плодът е костилков, със синкав восъчен налеп и стипчиво кисел вкус. Цъфти преди разлистването през март-април, а плодовете узряват през есента - м. октомври. Трънката расте из храсталаци, по склонове и край пътища в зоната на дъбовите гори в низините и планините на цялата страна докъм 1200 m надморска височина. Има широко приложение в народната медицина. Използваеми части са плодове, листа и цветове.	Видът не е защитен от ЗБР.
Залист бодлив/ <i>Ruscus aculeatus</i> 	Залистови/ Ruscaceae	Нисък вечнозелен полухраст достигащ 30-60 cm височина. Притежава силно разклонено стъбло и пълзящо коренище. Среща се из гори, храсталаци предимно в по-топлите части на страната до към 900 m н.в. На територията на общината е установен в землището на с. Раковсково. Цъфти през месеците март и април. Видът е лечебно и декоративно растение. В съвременната медицина се използват корените и коренището. Билката има противовъзпалително, венотонично, антихемороидално и противоязвено действие.	Видът е включен в Приложение №4 от ЗБР и е поставен под режим на опазване и регулирано ползване. С ежегодни заповеди на министъра на околната среда и водите се забранява събирането му от естествени находища, освен за лични нужди.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Обикновен пелин/ <i>Artemisia absinthium</i> 	Сложноцветни/ Asteraceae	Познат още като бял и горчив пелин. Представлява тревисто многогодишно растение от рода Пелин. Цялото растение е гъсто покрито със сребристобели власинки и има силна приятна миризма и горчив вкус. Разпространено е из храсталаци, по тревисти и каменливи места, край огради и пътища в цялата страна до към 1500 m н.в. Отглежда се и като градинско растение. Цъфти от юли до октомври. В съвременната медицина се използват цъфтящите облистени върхни части. Използва се и в народната медицина. Научните изследвания са доказали, че растението има тонизиращо, апетитовъзбуждащо, стимулиращо храносмилането и диуретично действие. Затова се прилага при стомашно-чревна атония, гастрит, липса на апетит, при анемия, аскаридоза.	Видът не е защитен от ЗБР.
Кукувичка прежда/ <i>Cuscuta europaea</i> 	Кукувичкопреждови/ Convolvulaceae	Паразитно едногодишно безлистно растение с увивно, дебело като канап червеникаво голо стъбло, наричано още вилина коса. Среща се в цялата страна почти до 2000 m н.в. Цъфти м. май-октомври. Растението не може да живее без гостоприемник. Този вид плевел израства от семена, като в първите дни трябва да се долепи до растение, от което да започне да черпи сокове. В съвременната медицина се използва събраната по време на цъфтежа надземна част. Прилага се широко и в народната медицина.	Видът не е защитен от ЗБР.
Обикновен дрян/ <i>Cornus mas</i> 	Дрянови/ Cornaceae	Листопаден храст или дребно дръвче с височина до 7-8 метра. Цъфти февруари-март. Среща се из гори и храсталаци в цялата страна до 1300 m н.в. Плодовете са червени, продълговати, месести, с цилиндрична костилка и стипчив сладко-кисел вкус. В съвременната медицина се използват плодовете, когато са напълно узрели, от които могат да се приготвят сладка и сокове. Дървесината му е много тежка, здрава и жилава и се използва за изработване на различни дребни предмети.	Видът не е защитен от ЗБР.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Елшовиден зърнастец/ <i>Frangula alnus</i> 	Зърнастецови/ Rhamnaceae	Храст или ниско дърво с гладка сиво-кафява лъскава кора, високо 5-7 метра. Расте из широколистни храсталаци и иглолистни гори, на влажни терени, край блата, реки и потоци, рядко на скалисти и каменисти места, в низините и планините. Билката е разпространена нарядко из цялата страна до към 1300 m н.в. Цъфти май-юли. В съвременната медицина се употребява изсушената кора от млади стъбла и клони, които се обелват на пролет преди поява на листата. Кората се събира март-април, а зрелите плодове август-септември. След изсушаването им те още не са годна за медицинско приложение, а трябва да се използват след лагериране 1 година или след нагряване при 100 градуса целзий в продължение на 1-2 часа. Отлежалата кора на елшовидния зърнастец съдържа антрахиноновите гликозиди гликофрангулин (около 7%), франгулин, малки количества агликона франгулаемодин, фисцион, хризифанол, танини, флавоноиди, горчиви вещества, ензими и др.	Видът е под специален режим на опазване и ползване, съгласно ЗЛР. Всяка година се определят допустимите за стопанско ползване количества и райони.
Дъбилен шмак/ <i>Rhus coriaria</i> 	Смрадликови/ Anacardiaceae	Листопаден храст, отглеждан на открито достига до 6 метра височина. Цъфти през юни-август. Дъбилният шмак е една от най-богатите дъбилни и багрилни билки. Използваемата част са листата на растението. Танините, които се получават от листата му, се употребяват нашироко в медицината за получаване на медицинска дъбилна киселина (<i>Acidum tannicum</i>) и на галова киселина. Билката съдържа още витамин С, малко етерично масло, жълтото багрилно вещество мирицитрин и др. флавоноиди.	Видът не е защитен от ЗБР.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Червена смрика (хвойна)/ <i>Juniperus oxycedrus</i> 	Кипарисови/ Cupressaceae	Храст или до 10 m високо дърво. Листата са игловидни, бодливи, разположени върху клончетата в прешлени по три. Червената хвойна е единственият български вид хвойна, при който узрелите галбули са червени. Цъфти февруари-май. Среща се по сухи и припечни скалисти и тревисти места в южните по-топли части на страната до към 1000 m н.в. Като билка се използват галбулите (плодчетата). Червената хвойна има диуретично и противовъзпалително действие. Успокоява централната нервна система, действа спазмолитично, уроантисептично и стимулиращо храносмилането. Има лек хипотензивен ефект.	Видът не е защитен от ЗБР.
Тревисти лечебни растения			
Жълт кантарион/ <i>Hypericum perforatum</i> 	Звъникови/ Clusiaceae	Наричан още лечебна звъника. Той е многогодишно тревисто растение, което се среща по сухи тревисти места, из храсталаци, сечища, край пътища и в горите на цялата страна почти до 2000 m н.в. Цъфти от май до август. Надземната част се събира в началото или през времето на цъфтенето. У нас се срещат около 21 диворастящи вида звъника. Съдържа багрилните вещества хиперицин и псевдохиперицин, катехинови дъбилни вещества (до 10%) етерично масло и др. Употребява се широко в народната медицина. Благодарение на богатия си химичен състав на вещества, пряко влияещи върху мозъчна дейност, приемът на тази билка подобрява настроението.	Видът не е защитен от ЗБР.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Червен кантарион обикновен/ <i>Centaureum erythraea</i> 	Тинтявови/ Gentianaceae	Двугодишно тревисто растение. Среща се по тревисти места, в храсталаци и пътища до 1500 m н.в. Използваемата част са стръковете. Съдържа горчиви гликозиди от групата на секоиридоидите и др. Брането се извършва в сухо време. С остър нож се отрязват облистените цветоносни стъбла на дължина до 20 cm от върха. Цъфти през месеците юни - август. Билката червен кантарион има апетитовъзбуждащо и подобряващо храносмилането действие. Растението съдържа горчивите вещества генциопикрозид - секоиридоиден гликозид, еритроцентаурин и до 1% алкалоиди.	Видът не е защитен от ЗБР.
Мащерка/ <i>Thymus</i> 	Устноцветни/ Lamiaceae	Родът <i>Thymus</i> у нас е представен с около 15 на брой видове. Наричана още бабина душица, овчарски босилек и др. Многогодишни тревисти растения или полухрасти с пълзящи или полегнали стъбла и възходящи цветоносни клонки. Цъфти през юни-септември. Среща се по тревисти и скалисти припечни места из горските поляни и пасища. В съвременната медицина се използват цъфтящите надземни части. Има голяма употреба и народната медицина, освен като билка се използва и като подправка.	Защитени от ЗБР, съгласно приложение №3 са видовете: Прицветникова мащерка / <i>Thymus bracteosus</i> /, Пиринска мащерка / <i>Thymus perinicus</i> / и Стоянова мащерка / <i>Thymus stojanovi</i> /. Видовете не са установени на територията на общината.
Синя жлъчка (Цикория)/ <i>Cichorium Intybus</i> 	Сложноцветни/ Asteraceae	Многогодишно тревисто растение достигащо на височина 20-100 cm. Цветовете са светлосини. Цъфти през месеците юни-октомври. Употребяваните части за лечебни цели (дрога) са коренът и стъблата. Среща се из ливади, край пътища и по сухите тревисти места навсякъде из страната, а също и като плевел в житните култури. В народната медицина се използва за лечение на чернодробни и жлъчни заболявания. Синята жлъчка е чудесен заместител на кафето. Напитката се приготвя от корените на билката – нагарча леко и е ободряваща.	Видът не е защитен от ЗБР.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Приложение 2. Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Еньовче/ <i>Galium verum</i> 	Брошови/ Rubiaceae	Еньовчето е многогодишно тревисто растение с хоризонтално, разклонено коренище и дълги подземни издънки. Цветовете са дребни, обикновено жълтеникави или бели, плодът е сухо орехче. Има едногодишни и многогодишни видове. В България растат 29 вида из цялата страна. Еньовчето расте из ливади, пасища, горски поляни и по сухи тревисти места, край пътища. В съвременната медицина се използва цвятящата надземна част. Растението притежава противовъзпалителни и противомикробни свойства.	Видът не е защитен от ЗБР. С цел запазване на популациите при бране не трябва да се изкубват растения с корените и трябва да се оставят най-малко 1/3 от цвятящите растения.
Маточина/ <i>Melissa officinalis</i> 	Устноцветни/ Lamiaceae	Многогодишно тревисто растение достигащо до 1.5 m. Цялото растение е обрасло с тънки власинки. Расте по каменисти места, край пътища дворове и др. до 1000 m н.в. Отглежда се като медоносно растение. Използваемите части са листата и стръковете, които се събират непосредствено преди цъфтеж към средата на юни. Билката от маточина съдържа етерично масло, дъбилни вещества, горчиви и слюзни вещества и др.	Видът не е защитен от ЗБР.
Лайка/ <i>Matricaria chamomilla</i> 	Сложноцветни/ Asteraceae	Едногодишно тревисто растение с височина от 5 до 45 cm. Стъблото е разклонено. Цветните кошнички са разположени по върховете на стъблата. Цъфти през април-август. Цветът от лайка съдържа етерично масло. Среца се по тревисти места и пътища до 1000 m н.в. В съвременната медицина се използват цветните кошнички. Има широка употреба и в народната медицина. Лечебните свойства на растението се дължат основно на състава на лайковото етерично масло, което съдържа флавоноиди и кумарини, хамазулен, а-бизаболол. Прилага се както вътрешно, така и външно. Има положителен ефект при остри стомашни заболявания, постига бързо облекчаване.	Видът не е защитен от ЗБР.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Черно кучешко грозде/ <i>Solanum nigrum</i> 	Картофови/ Solanaceae	Едногодишно тревисто растение. Плодът е черен на цвят, кълбовиден. Среца се по тревисти и буренисти места в цялата страна до към 1000 m н.в. Цъфти юни-септември. В съвременната медицина се употребяват връхните млади клонки заедно с листата. Използва се и в народната медицина. Червеното кучешко грозде съдържа соланин. Отровни са листата, плодовете и цветовете. Отличава се с успокоително, дезинфекционно и противоспазматично действие. Единично в смесени храстови формации в землището на с. Емона и на гр. Несебър е забелязано Кучешко грозде.	Видът не е защитен от ЗБР.
Бял равнец/ <i>Achillea millefolium</i> 	Сложноцветни/ Asteraceae	Многогодишно тревисто растение, наричано още хилядолистен. Листата са двойно до тройно пересто нарязани с линейно заострени листчета. Цветовете събрани в кошнички, които от своя страна са събрани в съставно щитовидно съцветие. Цъфти през месеците май до септември. Установен е в цялата страна от 0 до 2000 m надморска височина в тревисти места, ливади, храсталаци. В съвременната медицина се използват цветните кошнички и връхните части, отрязани на 15-20 cm под върха. Белият равнец е средство за сваляне на температура.	Видът не е защитен от ЗБР, широко разпространен в страната.
Жълт равнец/ <i>Achillea clypeolata</i> 	Сложноцветни/ Asteraceae	Многогодишно сивовлакнесто тревисто растение. Стъблата са високи 30-50 cm. Листата са последователно разположени, гъсто влакнести. Средните стъблени листа веднъж перести са 3-5 mm широки, яйцевидни до ланцетни дялове. Цветните кошнички са яйцевидни, събрани във връхни, сбити, сложни щитовидни съцветия. Цветовете са златистожълти. Цъфти през месеците май до септември. Среца се по каменливи и скалисти места върху варовит терен. Употребяема част за лечебни цели са стрък от жълт равнец и цветни кошнички. Билката има действие и приложение подобно на белия равнец и помага при много болести. Използва се при кръвоизливи, бъбречни възпаления, болки във венците и др.	Видът не е защитен от ЗБР.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Теснолистен живовляк/ <i>Plantago lanceolata</i> 	Живовлекови/ Plantaginaceae	Многогодишно тревисто растение. Цветоносното стъбло е високо 7-40 cm, без листа. Листата са разположени в приосновна розетка. Различава се от широколистния живовляк по формата на листата, които са с ланцетна форма. Цъфти през месеците май-септември. Установен е в цялата страна от 0 до към 2000 m надморска височина, край пътища, по насипи, тревисти места. Използваемата част са листата, които се събират от май до октомври, по време на цъфтежа като не се късат, а се отрязват. Има широко приложение в народната медицина.	Видът не е защитен от ЗБР.
Широколистен живовляк/ <i>Plantago major</i> 	Живовлекови/ Plantaginaceae	Живовлякът е многогодишно тревисто растение. На височина достига 12-30 cm, с характерна розетка от листа с дълги дръжки при основата. Листата са широки и елипсовидни, до яйцевидни, със силно изпъкнали многобройни дълги окръглени и твърди жилки, откъдето носи и името си. Цъфти от май до октомври. Расте по влажните и тревисти места, в ливадите и градините, обикновено изкореняван като плевел из цялата страна. В съвременната медицина се използват напълно развитите листа, които се берат по време на цъфтеж. Използва се и в народната медицина	Видът не е защитен от ЗБР.
Коприва/ <i>Urtica dioica</i> 	Копривови/ Urticaceae	Наричана още обикновена. Многогодишно тревисто растение с височина 150 cm, покрито с парливи власинки с дълго, пълзящо, разклонено коренище. Цъфти през месеците май - септември. Среща се по изоставени места като бурен край селища, пътища, сметища, торища, край реки и други; върху богати на азот почви. Използваните части за лечебни цели са корен, листо, стрък и плод. Намира широко приложение в съвременната и народна медицина. Копривата е богата на витамини, минерали и дъбилни вещества с важно значение за кръвоносната система.	Видът не е защитен от ЗБР.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Горска ягода/ <i>Fragaria vesca</i> 	Розоцветни/ Rosaceae	Многогодишно тревисто растение с хоризонтално коренище. Среща се по гори, храсталаци, горски поляни. Цъфти през късна пролет или през лятото в зависимост от района и надморската височина, на която се намира. Растението е станало част от народната медицина в България, където се използват за отвари не само плодовете на растението, но и неговите листа. С пресни плодове или чай от листата на горската ягода се лекуват редица чернодробни, храносмилателни и сърдечно-съдови заболявания.	Видът не е защитен от ЗБР.
Червен божур/ <i>Paeonia peregrina</i> Mill. 	Божур/ Paeonia	Червеният божур е многогодишно тревисто растение високо до 50-90 см. Наричан още красив, или див божур. Листата един до три пъти делни, крайните дялове назъбени или нарязани. Среща се из храсталаци, редки гори, каменисти и тревисти места. В община Несебър се среща в землището на с. Раковсково. Цъфти през месеците май-юни. В съвременната медицина се употребява коренът, който се изкопава рано на пролет, когато се развиват листата, изсушените венчелистчета и семената. Употребява се и от народната медицина.	Видът е включен в Приложение 4 на ЗБР за видовете с регулирано ползване. Видът е под специален режим на опазване и ползване съгласно ЗЛР. Ежегодно се определят допустимите за стопанско ползване количества и райони.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Обикновена мента (Джоджен)/ <i>Mentha spicata</i> 	Устноцветни/ Lamiaceae	Наричана още джоджен, представлява тревисто многогодишно растение, достигащо на височина 30-100 cm. Листата му са дълги 5-9 cm и широки 1.5-3 cm, с назъбени краища. Цветовете са събрани в класовидни съцветия, като всеки от тях е розов или бял, на дължина и ширина 2.5-3 mm. Цветовете са събрани в класовидни съцветия розови или бели. Ментата цъфти от юни до август. Съществуват множество разновидности на ментата, която освен с лечебна цел се използва и като подправка. Джодженът съдържа голямо количество ароматни масла, между които и ментол. Има приятна миризма и слабо парлив вкус. Най-същественото в действието на ментата и на съдържащото се в нея етерично масло, е холагогното и холеретичното им действие.	Видът не е защитен от ЗБР.
Ливадина/ Limnanthes alba 	Limnanthiaceae	Представлява цъфтящо, пасищно, диво, едногодишно растение, достигащо 30 cm височина. Вирее до 1200 m н.в. В община Несебър се среща в местността „Хисаря“ и Ловния парк. Обхватът му на растеж и разпространение понякога е под формата на цели поля от ливадина. Използваемата част е плодът, от който се добива масло в количество около 20-30%. То е едно от най-стабилните растителни масла, което може да бъде превърнато във восъци и лубриканти.	Видът не е защитен от ЗБР.
Магарешки бодил/ Carduus acanthoides 	Сложноцветни/ Asteraceae	Двугодишно бодливо растение, с назъбени крила върху междувъзлията. Листата са голи с рядка паяжина, пересто нарязани. Цветовете са с тръбеста форма, червено-виолетови на цвят и двуполови. Среща се по сухите и буренливи места, покрай пътищата. Цъфти от юни до септември. Използва се надземната част с кошничките и листата без долната стъблена част на растението, брани по време на цъфтеж. Листата му съдържат дъбилни вещества, а цветните кошнички полизахарида инулин.	Видът не е защитен от ЗБР.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Обикновен мразовец/ <i>Colchicum autumnale</i> 	Кремови/ Colchicaceae	Известен е още с имената есенен минзухар, кърпи кожух и пъдиовчар. Представлява многогодишно тревисто растение с яйцевидна, 2-5 cm дълга и 3-4 cm широка грудко-луковица обвита с кожести люспи. Цъфти през есента, а листата и плодовете се развиват през следващата пролет. Среща се в тревисти места, храсталаци, ливади. В съвременната медицина се използват семената и грудките. Прилага се и в народната медицина. Растението се счита за отровно. Алкалоидите на обикновения мразовец действат върху асцитните клетки. Едно от активните вещества е колхизинът. Токсичността на колхицина се премахва по време на млечнокиселата ферментация. Тогава вместо отрова се получава лекарство, което спира туморни процеси. Сокът от луковиците на обикновения мразовец отстранява брадавици, папиломи и пигментни петна.	Видът не е защитен от ЗБР.
Троскот/ <i>Cynodon dactylon</i> 	Житни/ Роасеae	Многогодишно тревисто растение. Коренището е пълзящо. Стъблата от основата са разклонени, приповдигащи се, достигащи до 50 cm дължина, гъсто облистени. Среща се в цялата страна от 0 до 800 m н.в., в пасища, тревисти места, край пътища и огради, като плевел в култури. Цъфти от юни до август. Използваемата част е коренището, което съдържа захари, нишесте и се събира през ранна пролет, преди развитието на растението и през есента, когато надземната част е спряла. Тогава започва да жълтее и съхне.	Видът не е защитен от ЗБР.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Блатно кокиче/ <i>Leucojum aestivum</i> 	Кокичеви/ Amaryllidaceae	Многогодишно луковично растение, високо до 65 cm. Цъфти през април-май. Цветовете излъчват силна приятна миризма. Растението е отровно. Среща се по влажни ливади и мочурища и в крайречни гори. Използва се като суровина за фармацевтичната промишленост. На територията на община Несебър се среща в ЗМ „Калината“ в с. Кошарица и с. Тънково, обявена с цел опазване на естествено находище на блатно кокиче и опазване на уникално растително съобщество в лонгозна гора „Калината“.	Видът е включен в Приложение №4 на ЗБР и е под специален режим на опазване и регулирано ползване, съгласно заповед на министъра на околната среда и водите.
Ранилист/ <i>Betonica officinalis</i> 	Устноцветни/ Lamiaceae	Многогодишно тревисто растение с почти хоризонтално коренище. Стъблото е право, четириръбесто. Листата са продълговати. Цветовете са розовочервени, събрани в гъсти класовидни съцветия. Чашката е петделна. Цъфти през юни-септември. Среща се по сенчести, тревисти места и храсталаци в цялата страна почти до 2000 m н.в. В съвременната медицина се използва надземната част (дрога), която се събира по време на цъфтежа, а така също и коренището. Употребява се и в народната медицина при бронхит, задух, световъртеж, атеросклероза и др. Лечебният ранилист не трябва да се използва по време на кърмене и бременност, от деца, хора страдащи от диабет и ниско кръвно налягане. При предозиране може да настъпи отравяне.	Видът е под специален режим на опазване и ползване, съгласно ЗЛР. Ежегодно със заповед на министъра на околната среда и водите се определят допустимите за стопанско ползване количества и райони.
Полски хвощ/ <i>Equisetum arvense</i> 	Хвощови/ Equisetaceae	Многогодишно тревисто растение с два вида стъбла - стерилни и спороносни, като стерилните израстват след уяхването на спороносните. Стерилните стъбла израстват два пъти по-дълги от спороносните, като се състоят от до 20 сегмента с дължина 2-3 cm. Широко разпространен е в цялата страна по влажни места, оризища, ниви (като плевел) и ливади по насипи край реките, по-рядко в гори до 1600 m н.в. В медицината се използват зелените летни стъбла, които се събират от юни до октомври.	Видът не е защитен от ЗБР.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Пача трева обикновена/ <i>Polygonum Aviculare</i> 	Лападови/ Polygonaceae	Едногодишно тревисто растение. Среща се като плевел в посевите, както и по тревисти места край селища, по синори, пътища и отпъкани терени. Семената му са добра храна за птиците. Цъфти от май до октомври. В съвременната медицина се използва надземната част, която се събира през цялото време на цъфтежа. Изсушената пача трева е със зелени стъбла и листа, без миризма и със слабо тръпчив вкус. Съдържа дъбилни вещества, следи от етерично масло, въглехидрати, витамин С, гликозида авикуларин, следи от алкалоиди, провитамин А. Използва се и за затревяване.	Видът не е защитен от ЗБР.
Киселец/ <i>Rumex acetosa</i> 	Лапад/ Rumex	Многогодишно тревисто двудомно растение със сочни стъбла и листа. Стъблото на лечебното растение може да достигне 1 метър. То е право и зелено на цвят. Листата на тази билка са месести и имат капиевидна форма. Среща се из влажни ливади в цялата страна почти до 2000 m н.в. Цъфти май-юли. В съвременната медицина се използват надземната част и листата. Намира приложение и в народната медицина и кулинарията. Киселецът е доста богат на витамини (С, В1, В2, РР, каротин), белтъчни вещества, минерални соли на калий, желязо, магнезий и фосфор, ябълчена, лимонена и янтарна киселини. Растението съдържа оксалова киселина, която допринася за характерния му вкус.	Видът не е защитен от ЗБР.
Бъзак/ <i>Sambucus ebulus</i> 	Мешковицови/ Ad oxaceae	Тревисто многогодишно растение, вид бъз, с дълго, пълзящо, силно разклонено коренище. Разпространен е като бурен край пътищата и населените места. Разпространен е из цялата страна до 1800 m н.в. В билкарството се използва плодът (Fructus Ebuli) и коренът (Radix Ebuli), а по-рядко и цветовете (Flores Ebuli). Цветовете съдържат незначително количество етерично масло и захари; плодовете - антоцианови багрилни вещества, захари, дъбилни вещества, смоли, пектин, витамин С и др. Използва се за стимулиране на имунната система.	Видът не е защитен от ЗБР.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Подбел/ <i>Tussilago farfara</i> 	Сложноцветни/ Asteraceae	Многогодишно тревисто растение с дълго коренище. Цъфти напролет, като образува цветоносни стъбла, покрити с люспести червеникави листа. Цветоносното стъбло е високо 10-25 cm и завършва с единична жълта кошничка. След цъфтежа цветоносните стъбла увяхват и едва тогава от коренището се развиват същинските листа. Цъфти през месеците март-май. Расте в цялата страна по влажни сипеи, изкопи, реки и др. В съвременната медицина се използват по-младите листа. Използва се и в народната медицина.	Видът не е защитен от ЗБР.
Мъхнат, лечебен лопен/ <i>Verbascum phlomoides</i> 	Живеничеви/ Scrophulariaceae	Двугодишно гъстовлакнесто тревисто растение с добре развит централен корен. През първата година образува само листна розетка, а през втората изправено, неразклонено, окосмено стъбло. Расте по сухи тревисти и каменливи места, необработени ниви, горски поляни, сухи ливади, сечища, пожарища, край пътища, огради, боклукчиви места, речни брегове и наноси до 2 000 m н. в. Цветовете са жълти, събрани на върха на стъблото в гроздовидни съцветия, с прицветници. Цъфти юни-септември. Растението е отровно! В съвременната медицина се използват листата, плодовете с чашката или без нея. Лопенът има омекчаващо, противовъзпалително и отхрачващо действие, дължащо се на съдържащите се в него сапонини и слузно вещество. В народната медицина се употребява при заболявания на дихателната система.	Видът не е защитен от ЗБР.
Дребна перуника/ <i>Iris pumila</i> 	Перуникови/ Iridaceae	Многогодишно тревисто растение, високо от 4 до 15 cm. Стъблото ниско, скрито в листата, носи един, рядко два цвята. Листата са сивозелени, широко линейни, до 10 cm дълги. Прицветниците са тревисти, гръбно заоблени. Цветовете лилави или жълти. Цъфти април-май. Растението е отровно! Расте в цялата страна по сухи, тревисти и каменисти места до 1000 m н.в. Има мощно успокояващо действие. Заради добрият отхрачващ ефект се прилага при кашлица и бронхит.	Видът не е защитен от ЗБР.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Подезичест зялист/ <i>Ruscus</i> 	Зайчесянкови/ Asparagaceae	Вечнозелено многогодишно тревисто растение или полухраст, обитаващо сенчести широколистни гори и храсталаци. Цъфти през пролетта (април - май). Към края на юли се показват кълбовидни плодчета. Плодът е тип ягода. Растението се среща в сенчестите широколистни гори и храсталаци на предпланинските и ниските планински райони в страната. В медицината се използва кореновата система на растението и неговите клонки с листата.	Видът е включен в Приложение №4 на ЗБР и е под специален режим на опазване и регулирано ползване.
Глухарче/ <i>Taraxacum officinale</i> 	Сложноцветни/ Asteraceae	Многогодишно тревисто растение с млечен сок. Расте в цялата страна по тревисти места - ливади, поляни, паркове; край пътища; пустеещи места и др. и достига до 2500 m надморска височина. Цъфти през целия вегетационен период от м. март до м. ноември. Лечебно и хранително растение. Често се явява плевел в затревени площи в паркове и градини. В съвременната медицина най-често за билка се използва корен от глухарче. Има голяма употреба и в народната медицина. Установено е, че усилюва действието на подстомашната жлеза - повишава отделянето на инсулин и намалява количеството на холестерола в кръвта.	Видът не е защитен от ЗБР.
Змийското мляко/ <i>Chelidonium majus</i> 	Макови/ Papaveraceae	Змийското мляко е многогодишно тревисто растение. При нараняване на растението от него изтича гъст оранжев сок. Цъфти април-юли. Разпространено е в цялата страна от 0 до 1500 m надморска височина основно по влажни, каменливи и сенчести места. Растението е отровно! Употребяемата част за лечебни цели е стрък. Надземната част на растението се събира в началото на цъфтежа (май-юли). Отрязва се на разстояние 10 cm над земята, като се внимава да не се смачква. Използва се във фитотерапията и народната медицина.	Видът не е защитен от ЗБР.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Вълнест напръстник/ <i>Digitalis lanata</i> 	Живовлекови/ Plantaginaceae	Многогодишно или двугодишно тревисто растение с хоризонтално вдървяващо коренище, с единични, изправени, слабо разклонени стъбла високи 30-100 cm. Установен е в цялата страна от 0 до 1500 m надморска височина по тревисти и каменисти места. Цъфти май-юни. Растението е отровно! Употребяемата част са листа от вълнест напръстник, които се берат по време на цъфтеж. Дрогата се използва като суровина във фармацевтичната промишленост за производство на сърдечно действащи лекарствени средства. Дрогата се използва изключително като суровина за получаване на дигиталисови препарати. В народната медицина вълнестият напръстник се използва при водянка, сърдечен задух и др.	Видът не е защитен от ЗБР.
Градско омайниче/ <i>Geum urbanum</i> 	Розоцветни/ Rosaceae	Многогодишно тревисто растение. Надземната част от стъблото му е изправена, слабо разклонена и гъсто покрита с власинки. Растенията на градското омайниче цъфтят от края на май до края на август, а след опрашването им от насекомите започва образуването на плодчетата. Среща се из храсталаци и по сенчести места, край горски пътеки, по сечища, край огради и др. места. В съвременната медицина се използват изкопаните през пролетта коренища и корени или цъфтящата надземна част.	Видът не е защитен от ЗБР.
Дяволска уста/ <i>Leonurus cardiaca</i> 	Устноцветни/ Lamiaceae	Многогодишно тревисто растение с вдървяло късо коренище. Разпространено по тревисти и буренливи места в цялата страна до 1200 m н. в. Цъфти юли-септември. В съвременната медицина се използва цъфтящата надземна част заедно с листата. Употребява се и в народната медицина. Билката притежава седативно, противогърчово и антиаритмично действие. Билката е известна със седативното си действие и поради тази причина се използва за укрепване на нервната система. Понижава възбудимостта и нормализира функцията на щитовидната жлеза. Използва се също при проблеми със сърдечносъдовата система.	Видът не е защитен от ЗБР.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Лечебна комунига/ <i>Melilotus officinalis</i> 	Бобови/ Fabaceae	Двугодишно тревисто растение с добре развит корен; стъблата избухват повече от метър, но обикновено са до към 50-60 cm високи. Среща се по влажни тревисти места, в посевите като плевел и край пътища като бурен в цялата страна. За лечебни цели се използва цялата надземна част или листата и цветовете, които се берат в началото на цъфтежа. Надземната част на този вид съдържа различни количества етерично масло, гликозиди, танини, каротин и витамин С. Затова лечебната комунига отдавна е позната в народната медицина и се използва за лекуване на рани.	Видът не е защитен от ЗБР.
Обикновен (бодлив) гръмотрън/ <i>Ononis spinosa</i> 	Бобови/ Fabaceae	Многогодишно тревисто растение или полухраст с прости или разклонени стъбла, стелещи се по земята. Расте из влажни ливади, тревисти места, по пясъци край реките, в храсталаци и из горите, рядко плевел в посевите. Цъфти юни-юли. Разпространено из цялата страна до към 1500 m надморска височина. В съвременната медицина се използва коренът, който се изкопава през есента след узряването на плодовете. Използва се и в народната медицина. Гръмотрънът има диуретично действие и при камъни в бъбреците може да предизвика изхвърлянето им.	Видът не е защитен от ЗБР.
Обикновен риган/ <i>Origanum vulgare</i> 	Устноцветни/ Lamiaceae	Многогодишно растение. Расте из храсталаци и сечища, по каменливи места и в редки гори предимно в предпланините и планините из цялата страна до към 1600 m н.в. На височина достига до 80 cm, като върховете на растенията се разклоняват и образуват чадърноподобни съцветия, в които са събрани голям брой малки цветчета с бледорозов, розов или почти бял цвят с кафяви чашки. Най-често у нас се появява по сечищата из горите, край горските пътеки, покрай пътищата и по влажните места. Използват се цветоносните върхни части, които се събират по време на цъфтежа юни-септември. Отглежда се и като културно растение заради ароматичното масло, което се съдържа в цялата надземна част и особено в цветовете.	Видът не е защитен от ЗБР.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Пипериче/ <i>Persicaria hydropiper</i> 	Лападови/ Polygonaceae	Водното пипериче е едногодишно тревисто растение с остър парлив вкус. Стеблото изправено или приповдигащо се, вкореняващо се във възлите, 30-70 (120) cm високо, зелено или под възлите с виолетови пръстенчета (при узряването на плодовете цялото червено). Цъфти май-август. Расте по влажни и мочурливи места, край блата, езера и други водоеми. Разпространено из цялата страна до към 1000 m н. в. За лечебни цели се използва надземната част и коренът. Използва се и в народната медицина.	Видът не е защитен от ЗБР.
Жълтурче/ <i>Ranunculus ficaria</i> 	Лютикови/ Ranunculaceae	Многогодишно тревисто растение с бутилковидни удебелени или продълговато яйцевидни корени. То е едно от най-рано цъфтящите растения през пролетта (месец март). Обитава влажните широколистни гори, храсталаци и тревисти места от морското равнище до 2000 m н.в. в цялата страна. Индикатор е за свежи до влажни, бедни и средно богати сиви, канелени и кафяви горски почви. Зрелите плодове са отровни. Използва се в народната медицина.	Видът не е защитен от ЗБР.
Сапунче/ <i>Saponaria officinalis</i> 	Карамфилови/ Caryophyllaceae	Многогодишно тревисто растение с дебел червеникав корен. Стъблата по няколко, възходящи или изправени, голи, високи 30-90 cm, в горната си част разклонени. Листата са разположени срещуположно. Среца се край тревисти места, в храсталаци, край пътища и огради и др. в цялата страна до 1400 m н.в. В съвременната медицина се използва коренът и надземната част (стрък). Употребява се широко и в народната медицина като корените на билката се използват като отхрачващо, слабително и диуретично действие.	Видът не е защитен от ЗБР.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Вратига/ <i>Tanacetum vulgare</i> 	Сложноцветни/ teraceae	Тревисто многогодишно растение. Цветовете са оранжево-жълти цветни кошнички. Разпространено по тревисти места и храсталаци. Цъфти от юни до септември. Кошничките съдържат около 1.5% етерично масло с камфороподобна, немного приятна миризма и горчивото вещество танацетин. Етеричното масло е жълтеникава течност, която на въздуха потъмнява. В съвременната медицина се използват цветните кошнички или връхните стъблени части заедно с цветовете и листата, които се събират по време на цъфтежа.	Видът не е защитен от ЗБР.
Обикновено подбиче/ <i>Teucrium chamaedrys</i> 	Устноцветни/ Lamiaceae	Многогодишно тревисто растение, наричано още Червено подбиче, високо 10-30 cm. Стъблото, както и при другите устноцветни е 4-ръбесто, в основата слабо вдървявяло. Установен е в цялата страна от 0 до 1400 m н.в. по тревисти места и храсталаци. Цъфти май-септември. Съдържа етерично масло, горчиви вещества и танини. В съвременната медицина се използва надземната част, която се събира по време на цъфтежа, без приосновните вдървенели части на стъблата. Използва се и в народната медицина за подобряване на храносмилането и на апетита, при болки в стомаха и червата, киселини и като диуретично средство при ревматизъм, подагра, пясък в жлъчния мехур.	Видът не е защитен от ЗБР.
Миризлива теменуга/ <i>Viola odorata</i> 	Теменугови/ Violaceae	Многогодишно тревисто растение със силно разклонено коренище, без надземно стъбло, с розетка от листа и 10-25 cm дълги вкореняващи се надземни издънки. Расте из просветлени листопадни гори и храсталаци в цялата страна до към 1000 m н.в. В съвременната медицина се употребява коренището с корените, които се изкопават през март-юни, цялата надземна част и цветовете. Има широко приложение и в народната медицина. Цветовете имат секретолитично, отхрачващо и дезинфекционно действие.	Видът не е защитен от ЗБР.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

Вид/латинско наименование	Семейство	Кратко описание	Природозащитен статут на вида и заплахи
Трицветна теменуга/ <i>Viola tricolor</i> 	Теменугови/ Violaceae	Трицветната теменуга е едногодишно или двугодишно тревисто растение с 10-40 cm високо стъбло. Листата са тъпо назъбени. Цъфти от май до август. Расте по тревисти места из ливади и пасища, в храсталаци и като плевел в обработваеми площи до 1800 m надморска височина. В съвременната медицина се използва надземната част, която се събира по време на цъфтежа - май-август. Притежава противовъзпалително и диуретично действие. У нас се срещат голям брой видове теменуги със синьо-виолетови цветове.	Видът не е защитен от ЗБР.
Пясъчна млечка/ <i>Euphorbia peplis</i> 	Млечкови/ Euphorbiaceae	Едногодишно, тревисто, голо растение. Цъфти през месеците май-юли. Стъблата няколко, стелещи се, 7-30 cm дълги. Листата са несиметрични, целокрайни, разположени срещуположно. Семената са с гладка повърхност. Пясъчната млечка расте единствено по морските плажове и е силно уязвима от туристическата дейност осъществявана върху тях - отгъпване, почистване, строителство и др. В община Nessebar се среща в района на ЗМ „Иракли“ в землището на с. Емона.	Видът е защитен, включен е в Приложение №3 от ЗБР.
Приморски ветрогон/ <i>Eryngium maritimum</i> 	Сенникоцветни / Apiaceae	Дву-или многогодишно тревисто пясъколюбиво растение. Височината на растението над земята е от 20 до 60 cm. Общият цвят на листата и стъблото е синкавозелено. Приморският ветрогон се отличава от другите представители на рода по обвивните листчета на съцветието, които при него са с яйцевидна форма, докато при другите видове формата им е линейна. Цъфти през месеците юни-септември. Расте на морския бряг, по пясъчните дюни и ивици и пясъчливо-каменисти места, най-често в съобщества с <i>Sakile maritime</i> , <i>Medicago maritime</i> и др., най-често поединично или на малки групи от по няколко индивиди. В община Nessebar се среща в района на ЗМ „Иракли“ в землището на с. Емона, „Пясъчни дюни - 5 броя“ в Nessebar, ПЗ „Пясъчни дюни местност Бабата-Слънчев бряг“.	Видът е защитен, включен е в Приложение №3 на ЗБР. Видът е включен в Червената книга на България в категория „застрашен“ вид.

III. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване

Ползването на лечебните растения и техните ресурси включва:

- 1/ събирането на билки от диворастящи и култивирани лечебни растения;
- 2/ придобиването на билки за първична обработка или преработка;
- 3/ събирането на генетичен материал от диворастящи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения на територията на община Несебър се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящата програма.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на разрешително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Разрешително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - общинска собственост. Разрешително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от Общината. Разрешителното задължително придружава събраните билки до и в билкозаготвителния пункт и складовете към него.

Съгласно чл. 22 от Закона за лечебните растения разрешително за ползване на лечебните растения се издава от:

1. директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии - държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор - след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство;

2. кмета на общината, когато ползването е от:

- а) земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;

- б) територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.
Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“**

в) земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; позволятелно се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне;

3. лице с висше лесовъдско образование, оправомощено от кмета на съответната община и регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии - общинска собственост, след заплащане на такса в общината, както и за такива, предоставени на общината за управление въз основа на договор;

4. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горски територии, за което горско сдружение е сключило договор;

5. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии извън посочените в т. 1 и 5, за които собственикът има сключен договор за конкретния имот.

РИОСВ – Бургас осъществява контрол върху издадените позволятелни за ползване на лечебните растения.

Съгласно чл. 24, ал. 1 от Закона за лечебните растения таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - държавна собственост, се определят с тарифа, одобрена от Министерския съвет. Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите по ал. 1.

Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за: плановите документи; дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища; научни изследвания и наблюдение на лечебните растения; изграждане и поддържане на специализираните: карта, регистър и информационна система за лечебните растения; култивиране и преработка на лечебните растения; обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения; други дейности, свързани с управлението и контрола по Закона за лечебните растения.

Съгласно Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, предоставяни от Община Nessebar е определена такса за издаване на позволятелно по чл. 22 от Закона за лечебните растения (ЗЛР) за ползване на лечебни

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.
Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“**

растения от земи, води и водни обекти общинска собственост в размер на 3.00 лв., както и са определени такси за ползване на лечебни растения от земи, гори, води, водни обекти и териториите в строителни граници на населените места.

Съгласно чл. 26 от Закона за лечебните растения позволителното за ползване се издава на билкозаготвител - юридическо лице, или на физическо лице, което събира билки за продажба или генетичен материал от лечебни растения, и определя:

1. вида на ползването;
2. разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части;
3. района или конкретното находище;
4. начина на ползване;
5. срока на ползване;
6. други условия, свързани с опазване на находището;
7. лицата, извършващи ползването, ако те са различни от титуляря на позволителното.

Когато позволителното е издадено на билкозаготвител - юридическо лице, в него поименно се записват физическите лица, с които той организира събирането; броят на тези лица не може да бъде по-голям от 20 души.

Позволителното се издава преди осъществяване на ползването.

Билкозаготвителят е длъжен:

1. да уведоми съответната регионална инспекция по околната среда и водите за организираните от него билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях;
2. да изкупува само билки, за които е издадено позволително от компетентните за това органи или удостоверение за култивиране;
3. да съхранява позволителните и/или удостоверенията по т. 2 в срок до 31 март на следващата календарна година;
4. да води книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в регионалната инспекция по околната среда и водите;
5. да осигурява достъп на контролните органи по Закона за лечебните растения за проверка на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“

6. до 20 януари да представя в съответната регионална инспекция по околната среда и водите обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки и техния произход по позволятелно, както и за складовите наличности.

По данни на Общинска администрация - Несебър за периода 2014-2017 г. са издадени 7 бр. позволятелни за ползване на лечебни растения на територията на общината, като през 2014 г. са издадени 3 позволятелни, 2015 г. – 2 бр., 2016 г. – 1 бр. и 2017 г. – 1 бр.

При издаване на позволятелните са спазени следните условия:

- ✓ Период за ползване: Листа – преди цъфтеж. Цветове – в началото на цъфтежа или при пълен цъфтеж;
- ✓ Начин на ползване: Листа – чрез отрязване на целите облистени стъбла и последващо отделяне на листата. Цветове – чрез откъсване или отрязване на целите съцветия;
- ✓ Препоръчителни инструменти: режещи инструменти (ножици, сърп, нож) - да бъдат без ръжда по режещите повърхности;
- ✓ Изисквания за опазване на находището: да не се допуска увреждане на други части на растенията и други растения. Да не се чупят и кършат безразборно клоните на дърветата.

Ползвателят на позволятелното за ползване на лечебни растения е длъжен:

- ✓ Да не допуска ползване на лечебните растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- ✓ Да не допуска ползване на защитени от закона лечебни растения;
- ✓ Да почиства прилежащите територии след приключване на ползването;
- ✓ След изтичането на посочените в позволятелното срокове да не се разпорежда с останалите недобити лечебни растения, които заедно със заплатените такси остават за общината;
- ✓ При извършване на ползването да носи винаги в себе си разрешителното.

Когато билките са добити от култивирани насаждения, според нормативните изисквания те се придружават от удостоверения, за които все още няма утвърдена законова форма. Тези удостоверения се издават от Кмета на общината след проверки, които установяват дали количеството на добитите билки отговаря на площта на

култивираните насаждения - така може да се прецени, дали не са използвани билки от естествени находища, което е важно за тези лечебните растения, които са защитени или са под специален режим на опазване и ползване.

На територията на цялата страна е забранено събирането на билки от следните видове лечебни растения от естествените им находища: Бенедиктински трън, пресечка (*Chicus benedictus* L.), Волски език (*Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm.), Горичцвет пролетен (*Adonis vernalis* L.), Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.), Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.), Изтравниче, страшниче (*Asplenium trichomanes* L.), Исландски лишей (*Cetraria islandica* (L.) Ach.), Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis* L. ssp. *aristatus*), Какула едрочветна (*Salvia tomentosa* Mill.), Копитник (*Asarum europaeum* L.), Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng), Момина сълза (*Convallaria majalis* L.), Оман бял (*Inula helenium* L.), Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucinum Flavum* Crantz), Пелин сантонитов (*Artemisia santonicum* L.), Пирински/Мурсалски/Алиботушки чай (*Sideritis scaedica* Grisb.), Пищялка панчичева (*Angelica pancici* Vand), Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.), Риган бял (*Origanum vulgare* L. Ssp. *Hirtum* (Link) *letsvaart*), Ружа лечебна (*Althaea officinalis* L.), Салеп (*Orchis* sp. *diversa*), Смил жълт (*Helichrysum arenarium* (L.) Moech.), Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inunda* (L.) Bernh = *L. selago*), Цистозира (*Cystoseira barbata* (Good et Vood) Ag.).

Посочените в заповедта на Министъра на околната среда и водите ограничения и забрани не се отнасят за количествата билки, събирани за лични нужди.¹

Под режим на опазване и регулирано ползване от природата са лечебни растения, посочени в Приложение № 4 на Закона за опазване на биологичното разнообразие:

1. Бодлив залист, рускус (*Ruscus aculeatus*)
2. Подезичен залист, миши трън (*Ruscus hipoglossum*)
3. Момкова сълза (*Polygonatum officinale*)
4. Блатно кокиче (*Leucojum aestivum*)

¹Съгласно Закона за лечебните растения **билки за лични нужди** са количества билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва: корени, коренища, луковици или грудки - до 1 кг; стръкове - до 2 кг; листа - до 1 кг; кори - до 0,5 кг; цветове - до 0,5 кг; семена - до 0,1 кг; плодове - до 10 кг; пъпки - до 0,5 кг; талус - до 1 кг.

5. Иглика (*Primula vulgaris*)
6. Червен божур (*Peonia peregrina*)
7. Есенен минзухар (*Crocus pallasii*)
8. Лечебна зайча сянка (*Asparagus officinalis*)
9. Залист бодлив (*Ruscus aculeatus*)
10. Синчец обикновен (*Scilla bifolia*)

Традиционни видове лечебни растения, подложени на ползване:

1. Горска ягода (*Fragaria vesca*)
2. Червен кантарион (*Centaureum erythrea*)
3. Мащерка (*Thymus*)
4. Подъбиче (*Thorncroftia Thuspeinanta*)

**IV. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на
лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове**

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване.

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

Като основна причина за намаляване на лечебните растения е тяхната свръх експлоатация, неправилно събиране, липсата на период на възстановяване на популациите, прекомерната паша на едър и дребен добитък и др.

Опазването на лечебните растения е отговорност както на местните власти, издаващи разрешителни и осъществяващи контрол, така и на ползвателите.

Поради тази причина за изпълнение целите на ПООС 2021-2027 г. ще бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.
Приложение 2.Раздел „Лечебни растения“**

опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;

- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи на наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;
- Даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на територията на община Несебър, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;
- Приемане на образци от Общински съвет за удостоверения съгласно Закона за лечебните растения;
- Извършване на постоянни проверки на място (пунктове, пазари) за спазване на условията, посочени в разрешителните за ползване на лечебни растения;
- Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
- Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;
- Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27 от Закона за лечебните растения;
- Участие на обществеността по вземането на решения, във връзка с опазването на лечебните растения на територията на общината;
- Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари.

V. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях

На територията на община Несебър се намират защитени зони и защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии.

VI. Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен

В Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, предоставяни от Община Несебър, както и приложенията към нея, са определени начините за земеползване и издаване на разрешително за ползване на лечебни растения, лицата, на които се издават, както и таксите, които се заплащат за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти – общинска собственост.

Към настоящия момент няма предложения за тяхната актуализация и е целесъобразно тази информация да остане в настоящата Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, предоставяни от Общината.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Nessebar за периода 2021-
2027 г.*

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-2027 г.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ	2
СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИ ТАБЛИЦИ.....	3
СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИ КАРТИ.....	3
СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИ ФИГУРИ	3
СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ	3
I. ВЪВЕДЕНИЕ	4
II. ЦЕЛИ И ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА.....	5
III. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ПОЧВИТЕ И НА ИЗТОЧНИЦИТЕ, КОИТО ГИ УВРЕЖДАТ ПО СЕКТОРИ НА ИКОНОМИКАТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР	6
1. Характеристика на почвите	6
2. Фактори за образуването на почвите	7
2.1. Абиотични фактори	7
2.2. Биотични фактори	8
3. Характеристика на основните почвени типове на територията на община Несебър.....	8
4. Основни процеси, които увреждат почвите и насоки за тяхното ограничаване	13
5. Състояние на почвите на територията на община Несебър.....	19
6. Основни изводи от анализа.....	21
IV. ОБВЪРЗАНОСТ НА ПОУПВП СЪС СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ ОТ ПО-ВИСОКО ЙЕРАРХИЧНО НИВО	21
V. SWOT АНАЛИЗ	23
VI. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ПО ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПОЧВИТЕ	25
1. Предизвикателства	25
2. Стратегически цели и приоритети	26
3. Очаквани резултати	26
VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	27
VIII. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА	33
IX. ОЦЕНКА НА РЕЗУЛТАТИТЕ И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ	35

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИ ТАБЛИЦИ

Таблица №1.	SWOT-анализ на почвите на община Несебър	24
Таблица №2.	План за действие на ПОУПВП Несебър 2021-2027 г.....	28

СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИ КАРТИ

Карта №1.	Почвени типове в община Несебър	11
Карта №2.	Текстурни класове на почвите в България	12
Карта №3.	Общините в България, с риск към атмосферно засушаване.....	17
Карта №4.	Общините в България, с риск към почвено засушаване	17
Карта №5.	Общините в България, с риск към почвено-атмосферно засушаване.....	18

СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИ ФИГУРИ

Фигура №1.	Разпределение на финансовия ресурс по приоритети на програмата	32
------------	--	----

СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

АИК	Адаптация към изменението на климата
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
МЗХГ	Министерство на земеделието, храните и горите
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
НСИ	Национален статистически институт
ПОУПВП	Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РДГ	Регионална дирекция по горите

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите (ПОУПВП) на община Несебър за периода 2021-2027 г. е разработена в изпълнение на чл. 26 от Закона за почвите. Тя е неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда за периода 2021-2027 г.

ПОУПВП на община Несебър обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общините в съответствие с нормативните документи - опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.

ПОУПВП е разработена за период, който да съвпада с периода на действие на Общинската програма за опазване на околната среда за периода 2021-2027 г. и е в съответствие с периода на действие на Планът за интегрирано развитие на община Несебър 2021-2027 г.

Програмата подлежи на евентуална актуализация при всяка значима промяна на екологичното законодателство или в приоритетите на региона/общината във връзка с политиката по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.

Разработената програма е в съответствие със следните стратегически документи:

- Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на функциите на почвите 2020-2030 г.;
- Национална програма за развитие: България 2030;
- Национална стратегия за околна среда 2009-2018 г.;
- Национална Стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г.;
- План за интегрирано развитие на община Несебър 2021-2027 г.;
- Програмата за опазване на околната среда на община Несебър за периода 2021-2027 г.;
- Стратегически план за развитие на горския сектор 2014-2023 г.;
- Национална програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването в Република България 2007-2013 г. – актуализация за програмен период 2014-2020 г.;

Програмата е разработена при следните ограничения:

- Липса на Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на област Бургас за периода до 2027 г.;
 - Липса на регистър на площите с увредени почви.
- При разработката на програмата са използвани и следните закони и наредби,:
- Закон за почвите;
 - Закон за опазване на околната среда;
 - Наредба за управление на отпадъците на територията на Община Несебър.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

II. ЦЕЛИ И ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА

Основните цели на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите (ПОУПВП) на община Несебър за периода 2021-2027 г. са:

1. трайно запазване на функциите на почвите;
2. предотвратяване на увреждането на почвите и нарушаването на техните функции;
3. смекчаване на въздействието на заплахите за увреждането на почвите и възстановяване на нарушените им функции.

Това ще стане чрез идентифициране и анализиране на проблемите в областта на ползването на земеделските земи, намиране на решения за тях, устойчиво използване на почвените ресурси, обединяване на усилията на местната администрация, НПО, бизнеса и гражданите на територията на община Несебър. След това ще бъдат набелязани мерките и проектите, които Общината ще изпълнява.

Опазването, ползването и възстановяването на почвите се основават на следните **принципи**:

1. екосистемен и интегриран подход;
2. устойчиво ползване на почвите;
3. приоритет на превантивния контрол за предотвратяване или ограничаване увреждането на почвите и на техните функции;
4. прилагане на добри практики при ползването на почвите;
5. замърсителят плаща за причинените вреди;
6. информираност на обществеността за екологичните и икономическите ползи от опазването на почвите от увреждане и за мерките за опазването им.

Основните **критерии** при определяне на приоритетите в Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Несебър са:

1. устойчиво ползване на почвите като природен ресурс;
2. опазване и подобряване на почвеното плодородие;
3. намаляване на вредните последствия върху почвите, предизвикани от природни процеси и явления и антропогенни фактори;
4. предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве и опазване на другите компоненти на околната среда;
5. спазване принципите на устойчивото развитие, включително принципите на биологичното земеделие;
6. възстановяване на нарушените функции на почвите;
7. задължения, поети от държавата по международни актове, отнасящи се до почвите.

Структурата и съдържанието на документа е в съответствие с *Методическите указания за разработване на областни и общински програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.*

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

**III. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА ПОЧВИТЕ И НА ИЗТОЧНИЦИТЕ,
КОИТО ГИ УВРЕЖДАТ ПО СЕКТОРИ НА ИКОНОМИКАТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР**

Почвите са национално богатство, ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс, изпълняващи редица функции, важни за равновесието на природата и човешкото общество. По тази причина опазването им е приоритет и задължение на държавните и общинските органи и на физическите и юридическите лица.

Почвата е един от важните природни ресурси, основа за съществуването на хората, животните и растенията. В природните или управляеми от човека екосистеми тя изпълнява определени функции:

- осигурява среда за развитието на растенията и реализирането на тяхната биопродуктивност, регулира и разпределя водния отток;
- съхранява водата и служи като буфер на околната среда, като инактивира или разрушава екологично опасните субстанции;
- съхранява и трансформира минерали, органични вещества, енергия и различни химически вещества;
- източник е на суровини като глина, пясък, торф.

Почвата поддържа генетичните ресурси и е среда на обитание за многобройни живи организми. Тя е физическа основа на социално-икономическата структура на човешкото общество, източник е на сурови материали и съхранява геогенното и културно наследство на човечеството.

1. Характеристика на почвите

Почвата представлява сложна природна система изградена от минерални частици, органични вещества, вода, газове, макро- и микроорганизми.

Минералните частици образуват основната маса на почвата, а органичните вещества съставляват 10-20% от химичния състав на почвата. Те са резултат от жизнената дейност на растителните и животински видове. В почвата са разпространени във вид на торф (растителни остатъци) и хумус (разложено органично вещество). Хумусът заедно със съдържанието на вода и газове определя нейното плодородие. Съдържанието на хумус в някои почви може да достигне до 90% от общото съдържание на органичните вещества. Характерно е неговото бавно разлагане от микроорганизмите, което позволява натрупването му в значителни количества в почвата. Той е източник на хранителни вещества за растенията, тъй като при разлагането му се освобождава въглероден двуокис, нитрати, фосфати. Тези съединения са лесно усвоими от растенията. Хумусът, образуван в горния почвен слой се отнася от инфилтриращата в почвата вода в по-долните хоризонти. Чрез обработка на почвата, той заедно с разтворените химични вещества се изнася отново на повърхността.

Почвената покривка е особено важен компонент на природната среда. Образувана в продължение на милиони години, тя се явява огледало за състоянието на ландшафтите и в нея

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

се отразяват и пречупват взаимовръзките между останалите компоненти на природната среда (скали, води, климат, растителност, дейност на човека).

Без почвена покривка е невъзможно съществуването и вегетацията на естествената и културна растителност и природата ни би представлявала една голяма пустош. Почвената покривка е междинно спояващо звено между геолого-геоморфоложката основа, климатичните условия, динамиката на водата и вегетацията на растенията.

Благодарение на своето плодородие почвената покривка се явява и много важен природен ресурс. Тя е средство и предмет на труда в селското стопанство. В резултат на дейността на човека плодородието на почвата може да променя (увеличава или намалява) или да се запазва. Различават се три вида плодородие - естествено, потенциално и икономическо. Първото е свързано с наличието на хумус и други хранителни вещества, образували се през дългия период на естествено развитие на почвите. Потенциалното плодородие се свързва с възможностите за изкуствено увеличаване на хранителните вещества в почвата чрез добавяне на торове с естествен или изкуствен произход. Икономическото плодородие се изразява чрез стойността на произведените земеделски продукти от единица площ върху даден вид почва.

2. Фактори за образуването на почвите

2.1. Абиотични фактори

Абиотичните почвообразуващи фактори са скалната основа, релефа, климата, водите, растителността.

Почвообразуващата скала е материалът от който се образува почвата. Механичният, минералният и химичният състав на основната скала определят водните, физичните и химични свойства, както и хода на химичните процеси в почвата.

Климатът определя хоризонталното и вертикално разпространение на почвите. Той оказва влияние чрез климатичните елементи - температура на въздуха и валежите. Те от своя страна определят количеството на влага в почвата. Температурата на въздуха определя посоката и скоростта на физичните, химичните и физикохимични процеси в почвата. При по-висока температура процесите протичат с по-висока скорост и се увеличава дейността на почвените микроорганизми. Разлагането на органичните вещества и изветрянето на минералните частици протича при наличие на влага в почвата. Преовлажняването ѝ води до забавяне на тези процеси.

Релефът, като климатообразуващ фактор определя вертикалното разпределение на почвите, а чрез надморската си височина, наклона на склоновете, експозицията, определя разпространението на плитките и дълбоки почви. При по-големите наклони, валежните води отнасят изветрителната кора. Поради това по склоновете почвената покривка е тънка или почти липсва. Обратно - дълбоките почви се образуват в равнините, низините и котловините.

Водите са важен фактор за протичане на всички почвообразуващи процеси - изветряне и ерозия. Наличието им обуславя образуването на някои от почвените типове.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

2.2. Биотични фактори

Биотичните фактори са растенията, микро- и макроорганизмите в почвата.

Растителността се явява главен източник на органични остатъци в почвата. В зависимост от характера ѝ в почвата се натрупват различни по количество и химичен състав растителни остатъци. Те определят нейното плодородие. Горската растителност в България е повлияла за образуването на сивите горски почви, канелените горски почви и др. Тревистата растителност в сравнение с горската внася в почвата по-голямо количество органични вещества. Под нейно влияние са образувани едни от най-плодородните почви - черноземните, канелените, алувиално-ливадните и др., а блатната растителност определя образуването на смолниците.

Растителността определя водния и топлинния режим на почвата, определя нейната структура и я предпазва от ерозия.

Микро- и макро организмите участват в минерализацията на органичното вещество в почвата и я обогатяват с хранителни вещества, необходими за развитие на растенията.

3. Характеристика на основните почвени типове на територията на община Несебър

Площта на община Несебър е много разнообразна както в литостратиграфско, така и в морфоложко и структурно отношение. Това предполага и голямо почвено разнообразие (Карта №1). Северно от долината на р. Хаджийска са разпространени канелени горски почви в района на Еминска планина, черноземни, алувиални, алувиално-делувиални и алувиално-ливадни в долината на р. Хаджийска и долините на р. Двойница, р. Вая, Кошаревска и притоците им.

Територията на Община Несебър включва следните почвени типове:

Канелените почви заемат нископланинските форми и имат следните основни характеристики: малка дълбочина на профила – 60-70 cm и слаба диференциация, високо съдържание на глина (над 30%), ясно изразен метаморфен хоризонт с червеникаво кафяв цвят, буцеста или слабобуцеста призматична структура. Специфичните им особености се дължат на изветрянето на скалите и вътрешнопочвеното глиняване. Канелените горски почви са представени от два почвени типа - типични канелени горски почви и излужени канелени горски почви. Образувани са върху хълмист и полупланински релеф.

Канелени горски почви – излужени са разположени са в землищата на селата: Козница, Тънково, Раковсково, Приселци, Обзор, Баня, Кошарица, Равда, Емона. Съдържанието на хумус е ниско (от 2.0-3.5%). В съответствие с ниското съдържание на хумус е и ниското съдържание на общ азот - от 0.080 до 0.110%. Пригодни са за отглеждане на зърнено-хлебни, зърнено-фуражни, технически култури и лозя. Подложени са на ерозия.

Типични канелени горски почви имат по-ограничено разпространение от излужените. Срещат се в землищата на селата Паницово, Равда, Гюльовца. Образувани са върху богати на карбонати почвообразуващи скали. Хумусно-акумулативния им хоризонт е с мощност 30-40 cm, а метаморфния - 60-70 cm. Имат глинест механичен състав. Съдържанието на хумус

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

достига 2.5-3.0%. Около 40-50% от хумуса е концентриран в повърхностния от 20 до 30 cm слой. Подходящи са за отглеждане на пшеница, ечемик, царевица, лозя и др.

Алувиално-ливадните почви са широко разпространени в заливните речни тераси. Намират се в землищата на: с. Козница, с. Приселци, гр. Обзор, с. Кошарица, с. Баня, гр. Несебър и с. Гюльовца. Образувани са върху порьозни алувиални наслаги и при постоянно и достатъчно овлажнение и ливадна растителност. Характеризират се с дебел хумусен хоризонт, като ежегодно се натрупват минерални вещества в почвените хоризонти. Съдържанието на основните хранителни елементи също варира, но най-общо тези почви са добре запасени с азот, фосфор и калий. Тези почви имат рохкав строеж, добре изразена структура, слаба лепливост. Не се сбиват и напукват и лесно се обработват. Алувиално-ливадните почви се отличават със сравнително високо плодородие, благоприятни общи физични, физико-механични и водни свойства. Хумусното съдържание е между 1.5-6.0%. Почвите са чувствителни към натоварване при строителство на хидротехнически, промишлени и граждански обекти. Поради това основата им трябва да се уплътни или фундамента им да се разшири.

Делувиални почви са развити в подножията на хълмовете в полупланинската част на общината (Еминската планина) в землищата на селата: Козница, Приселци, Баня, Кошарица, Гюльовца и на гр. Свети Влас. Подходящи са за отглеждане на овощни насаждения - череши, кайсии, бадеми, лозя, праскови, ябълки, круши, пшеница, ечемик и др.

Черноземите (типични и излужени) са тъмно оцветени до черни, дълбоко хумусни почви с мощен над 40 cm хумусно акумулативен хоризонт с не по-малко от 2% хумус и над 80% наситеност с бази. Черноземните почви проявяват слаба лепливост и при изсъхване не се напукват. Типичните черноземи в морфологично отношение не се различават съществено от карбонатните черноземи, мощността на хумусния хоризонт е 50-70 cm. Излужените черноземи са формирани върху льосовиден и песъчливо-глинест субстрат, умерено-континентален климат. В сравнение с карбонатните и типичните черноземи, те са с по-добри агро-производствени свойства. Това се дължи на тежкия механичен състав и по-висока водозадържаща способност. Тези почви са едни от най-плодородните почви. Черноземите притежават добра водопропускливост и имат добра водозадържаща способност. Срещат се само в землищата на селата Тънково, Равда, Гюльовца и Оризаре - в долината на р. Хаджийска. Подходящи са за култури, като есенници; зимна пшеница и ечемик, а от пролетниците - с по-къс вегетационен период - фасул, грах, фуражна царевица и др. Блатни почви са разположени в землището на гр. Несебър.

Блатни почви са разпространени в землището на гр. Несебър. Образувани са при високо ниво на подпочвени води, които водят до силно преовлажняване на почвата и формиране на буйна ливадно-блатна или блатна растителност. От блатните почви в общината са разпространени ливадно блатните - в землището на гр. Несебър, с. Оризаре и гр. Свети Влас.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

Солончаците се отнасят се към засолените почви. Срещат се малки площи в землището на гр. Несебър и гр. Свети Влас. Съдържат в най-горния слой (0-30 cm) токсични за селскостопанските растения водоразтворими соли - хлориди, сулфати, бикарбонати и нитрати. Образуването им е свързано с високо минерализирани подпочвени води. Основна задача при мелиорирането на солончаците е да се премахнат причините за засоляването, да се отстранят токсичните за селскостопанските растения соли и да се подобри плодородието им.

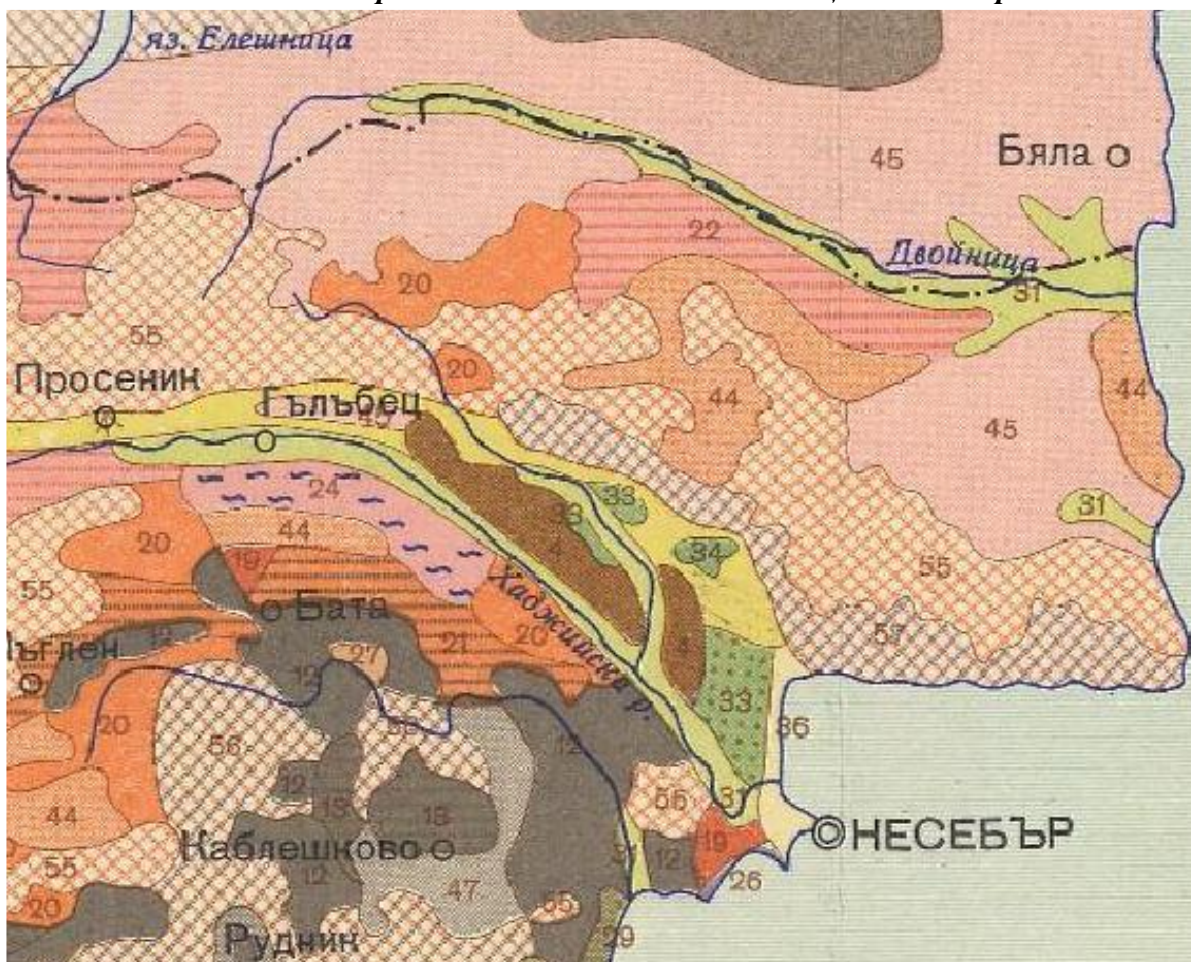
Хумусно-карбонатните почви съпътстват всички зонални почвени типове. Образувани са върху карбонатна скална основа. Характеризират се с добре оформен хумусен хоризонт и съдържание на хумус от 3 до 7%.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Nessebar за периода 2021-
2027 г.*

Карта №1. Почвени типове в община Nessebar

Легенда:

3	Типични черноземи, пясъчливо-глинести	31	Алувиални и алувиално-ливадни, пясъчливи и пясъчливо-глинести
4	Слабо излужени черноземи, пясъчливо-глинести	33	Ливадно-черноземовидни, тежко пясъчливо-глинести до леко глинести
12	Излужени чернозем-сморници, глинести	36	Пясъци
19	Типични канелени горски, тежко пясъчливо-глинести до леко глинести	44	Ерозиранни излужени канелени
20	Излужени канелени горски, тежко пясъчливо-глинести	45	Ерозиранни канелено-подзолисти
22	Силно излужени до слабо оподзолени канелени-горски, средно пясъчливо глинести	55	Излужени тъмни канелени горски
26	Рендзини (хумусно-карбонатни), пясъчливо-глинести	57	Канелени горски с рендзини

Източник: Фрагмент от почвена карта на България с посочено приблизително местоположение на Община Nessebar, М 1:400 000, Автор: р-л колектив проф. Д-р В. Койнов, 1965 г.

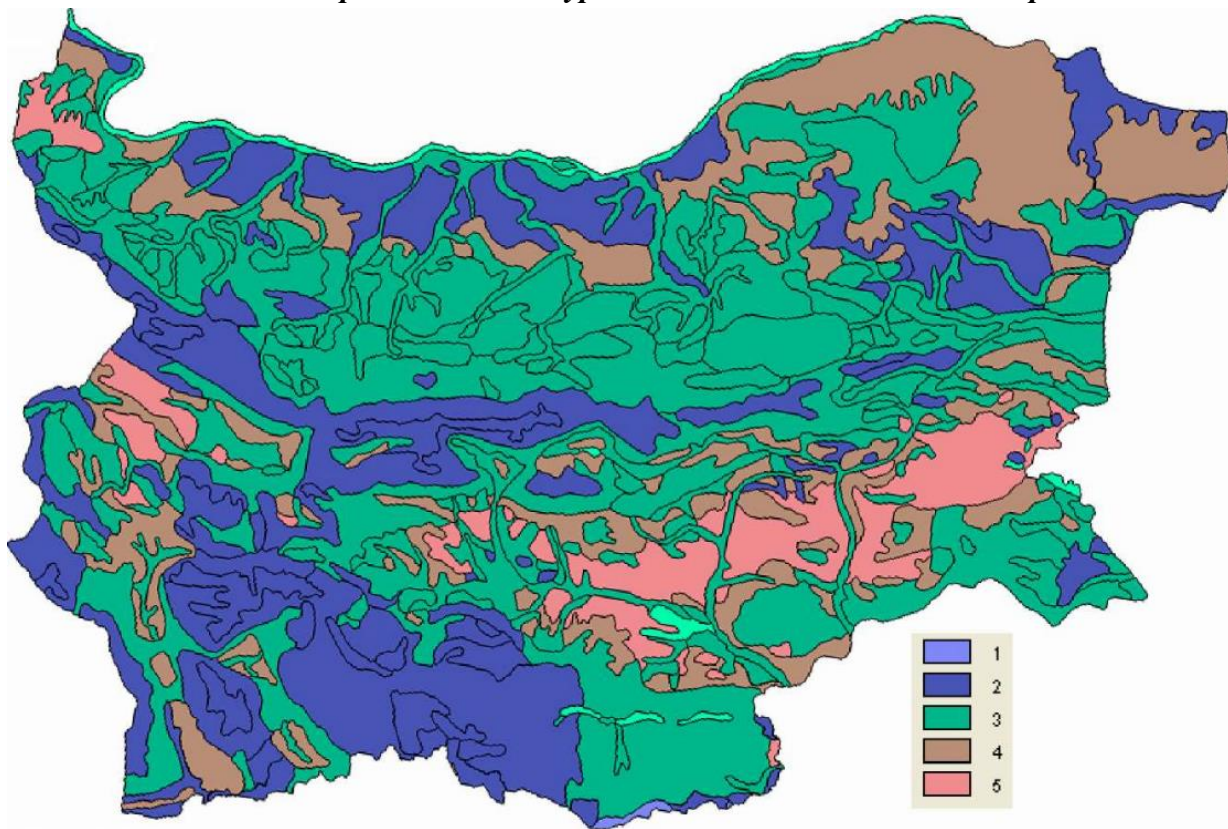

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

На Карта 2 са представени текстурните класове на почвите съгласно географската база почвени данни за България, разработена в JRC в Испра, Италия. Тези класове се формират въз основа съотношението на пясък и глина в даден почвен профил. В горната база фигурират 5 текстурни класа: **1** - <18% глина и >65% пясък; **2** - 18% < глина < 35% и пясък > 15%, или глина < 18% и 15% < пясък < 65%; **3** - < 35% глина и < 15 % пясък; **4** - 35% < глина < 60%; **5** - > 60% глина. Общеизвестно е, че при пясъка изпарението протича по-бързо, пясъчливите почви изсъхват по-бързо и следователно са по-уязвими към засушаване, в сравнение с почвите, които съдържат по-големи количества глина. Текстурен клас 1 почти отсъства в България, но текстурен клас 2, освен в планинските райони, е представен в крайдунавските територии на северна България, както и някои части от североизточна България. На територията на община Несебър се наблюдават почви от текстурен клас 2 и 5.

Карта №2. Текстури класове на почвите в България

Източник: „Доклад за пространственото разпределение на почвеното засушаване в България и неговото териториално разпределение“, проф. д-р Веселин Александров, Националният институт по хидрология и метеорология на БАН

Разработената в НИПА „Н. Пушкиров“ – „Карта на агроекологичните райони в България“ помага да се визуализират почвените райони и на тази база да се определят най-подходящите култури за производство.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

4. Основни процеси, които увреждат почвите и насоки за тяхното ограничаване

Почвите са приемник на всички вредни въздействия в околната среда и като такива създават потенциален риск за здравето на населението. Степента на замърсяване и разрушаване на почвите се обуславя от промишлеността, транспорта, прекомерното използване на изкуствени торове и пестициди в земеделието, естествените процеси (ветрова ерозия, други екзогенни фактори), експлоатацията на подземни богатства и депонирането на отпадъци.

Увреждането на почвите е процес на настъпване на неблагоприятни промени в строежа и/или физико-химичните им свойства, водещ до нарушаване на основните им функции. Причините могат да бъдат природни и/или антропогенни.

В чл. 12 от Закона за почвите (Обн. ДВ. бр. 89 от 6 Ноември 2007 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.98 от 27 Ноември 2018г.) са посочени следните видове процеси, които увреждат почвите:

1. ерозия;
2. вкисляване;
3. засоляване;
4. уплътняване;
5. намаляване на почвеното органично вещество;
6. замърсяване;
7. запечатване;
8. свлачища;
9. заблацияване

Ерозия на почвите е физично явление, свързано с отделяне и пренасяне на почвени частици чрез вятър, дъждовни и поливни води при протичане на естествени процеси и/или въздействие на антропогенни фактори. Загубата на почвен материал оказва съществено влияние **върху функциите на почвата**, както в мястото на проявлението на ерозията, така и върху прилежащите територии. Ерозираните земи са със скъсен почвен профил, изсветлена повърхност, често набраздена от линейни ерозионни форми и води до силно намаляване на плодородието на почвата. Поради това тя е един от най-сериозните глобални фактори за деградация и опустиняване на почвите. Природните и стопанските условия на територията на България създават предпоставки за разпространението на водна, ветрова и иригационна ерозия. Наред с природно обусловените фактори, степента на проявление на почвената ерозия зависи и от човешката дейност. Неправилната обработка на почвата, обезлесяването и горските пожари също са съществени фактори, оказващи влияние върху този процес. Провежданите мероприятия за борба с това вредно явление са агротехнически, лесотехнически и хидротехнически.

Вкисляване е естествено протичащ процес, чиято интензивност зависи и от антропогенни фактори и води до увеличаване киселинността на почвите.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

Засоляване на почвите е процес, при който се увеличава съдържанието на водоразтворимите соли, с което се увеличава обемът на натрий и магнезий в почвите и се оказва негативно влияние на техните свойства, респективно на продуктивния им потенциал. Подобряването на засолените почви е свързано със значителни капиталовложения, тъй като е възможно да се постигне след дрениране на почвите, а също и с прилагането на други сложни агротехнически практики.

Уплътняване на почвата е физически процес на частично разрушаване на почвената структура и увеличаване на плътността, при което намалява водопропускливостта, увеличава се твърдостта, нарушава се почвената структура и се променя строежът на почвения профил. Основно се наблюдава при неправилно използване на селскостопански машини при неподходящи условия. Обработваемите земи са засегнати от уплътняване както на горния слой, така и на плодородния слой. Необходимо е прилагането на добри земеделски практики за поддържане и възстановяване на структурата на почвата като например използване на машини и приспособления за почвообработка с намален натиск, а също и прилагане на интензивни мерки за опазване на почвата от ерозия и деградация на почвеното органично вещество.

Почвеното органично вещество е сложна система от хумусни вещества, белтъци, въглеводороди, восъци, смоли и други компоненти. **Намаляването на почвеното органично вещество** при обработваемите земи, е между 10 и 40% за по-голямата част от почвите, но в отделните случаи може да намалее и повече. Въпреки липсата на системни наблюдения има данни за трайна тенденция към намаляване на запасите на почвено органично вещество в обработваемите земи.

Замърсяване на почвите е процес на натрупване на вредни вещества в почвите от естествен и/или антропогенен източник, чиито свойства и концентрации причиняват нарушаване на техните функции независимо дали се превишават действащите в страната норми.

Основен източник на замърсяване на земите в урбанизираните територии е транспортът.

Известно е още замърсяването на почвите от неправилната употреба на минерални торове. Липсата на естествен механизъм за превръщането на нитрати в безвредни съединения прави проблема особено опасен. Постъпващите в организмите свободни нитрати се превръщат в нитрити. Нитритите могат да се свържат с хемоглобина в кръвта, което лишава животните и човека от достатъчно кислород.

Други големи замърсители на почвата са пестицидите. Те са химически средства за защита от вредители: насекоми, гризачи, паразитни гъби и плевелни растения. Употребата им води до рязко увеличаване на добивите от обработените с тях култури поради бързото унищожаване на вредители. Пестицидите трудно се разграждат по биологичен път и концентрацията им се увеличава многократно по дължината на хранителните вериги. Ако

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

количеството на пестицида е било безвредно при първоначалното му прилагане, то след време при навлизане в последното звено на хранителната верига то може да се окаже смъртоносно. Пестицидите се натрупват в човешкото тяло, причинявайки тежки увреждания в различни органи.

В почвата могат да попаднат тежки метали (мед, олово, хром, манган и др.) в резултат от напояване със замърсени промишлени води или от промишлено замърсен въздух. Тежките метали са особено опасни, защото са устойчиви. Те причиняват болести, които засягат почти всички човешки органи.

Запечатване на почвите е трайно покриване на почвените повърхности с непропусклив материал поради застрояване и/или изграждане на инфраструктура.

Свлачището е природно явление, при което се нарушава устойчивостта на големи земни маси и се създават предпоставки за придвижването им. Причините за възникването на свлачища са свързани със силно пресечения релеф и други специфични геоложки дадености в определени райони. Свлачищните процеси нямат внезапен характер и е възможно да бъдат регулирани с технически средства. Във времето те имат периоди на затихване и усилване. След активизирането на свлачището може да се стигне до възникване на бедствена ситуация.

Заблатяването - процесите на заблатяване и засоляване на почвата са тясно свързани помежду си. Те настъпват по една и съща причина - от високото ниво на подпочвените води.

Друг процес, който се свързва също с увреждането на почвите и с промените в ландшафта, е **загубата на биоразнообразие**, която води до загуба на естествената среда на обитаване на редица биологични видове. Изгарянето на стърнищата унищожава флората и нарушава почвеното равновесие, с което причинява значително намаляване на почвеното плодородие. Загубата на биоразнообразие може да бъде ограничена чрез намаляване на интензитета на процесите на деградация на почвите и земите, промените в ландшафта, които водят до загуба на естествената среда на обитаване на биологичните видове, и изгарянето на стърнищата.

Засушаването е също основен процес и проблем, който влияе върху състава и функциите на почвите. В доклада на Национален институт по метеорология и хидрология към Българска академия на науките „Сушата в България“, София 2011 г. под редакцията на проф. дфн. В. Александров е направено пространствено разпределение на районите в България, уязвими към засушаване. Там е посочено, че въпреки големия брой на изследванията върху засушаванията в чужбина и България все още не е разработена единна методика за тяхното изучаване поради сложността на явлениято и многостранността на неговото проявление и въздействие. „Основен методичен проблем при изучаване на засушаванията е тяхната типизация. Обикновено се различават четири-пет типа засушаване: **почвено, атмосферно, почвено-атмосферно, хидрологично и социално-икономическо**. **Почвеното засушаване** настъпва при продължителен безвалежен период, който може да настъпи през всеки месец или сезон. При почвеното засушаване коренообитаемият слой просъхва и растенията страдат от

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

недостиг на вода. Всъщност, почвеното засушаване представлява продължителен период, при който се нарушава водния баланс в почвата и на растителните екосистеми, влошава се физиологичното състояние на растенията и добивите рязко спадат. При атмосферната суша, освен ниските валежи се наблюдават високи температури и ниска влажност на въздуха. Чести явления са сухите и горещи ветрове и вследствие на голямата евапотранспирация се нарушава водния баланс на растенията. Растенията се намират в най-неблагоприятни условия при настъпване на почвено-атмосферно засушаване. Комплексът от почвени и метеорологични условия се характеризира с много малки запаси от почвена влага, ниски количества валеж, високи температури, ниска влажност на въздуха и силни горещи ветрове.

През отделните сезони засушаването се отличава с някои характерни особености. *Пролетната суша* се характеризира с невисоки температури, ниска влажност и силни ветрове, което влошава условията за сеитба, поникване и нормално начално развитие. Забавянето на поникването влошава условията на развитието на агроекосистемите през целия вегетационен период. При такива условия рязко нараства популацията на редица вредители, които нанасят и допълнителни щети. Пролетните засушавания са особено характерни за Северозападна България (40% от случаите) и Черноморското крайбрежие (50%). *Летните суши* се характеризират с високи температури, ниска влажност на въздуха и интензивно сумарно изпарение (физическо и транспирация). Това са типични почвено-атмосферни засушавания, особено когато продуктивната почвена влага започва рязко да пада под 70% от пределната полска влагоемност. Растенията увяхват, спират растежа си, пожълтяват и изсъхват, когато почвената влага падне под влажността на завяхване. Особено опасно е, когато засушаването е съчетано със суховеи. Интензивните летни засушавания са най-продължителни по Черноморското крайбрежие и в Горнотракийската низина. *Есента сушата* се отразява неблагоприятно върху провеждането на есенната дълбока оран, сеитбата и поникването на есенниците, които навлизат в зимата недостатъчно развити и често страдат от измръзване. Тези засушавания са характерни за Черноморското крайбрежие, Североизточна България и Горнотракийската низина¹.

Според пространственото разпределение община Несебър попада в район със значим риск към атмосферно засушаване (виж карта 3 – община Несебър в оранжев цвят), с умерен риск от почвено засушаване (виж карта 4 – община Несебър в жълт цвят) и умерен риск относно почвено-атмосферното засушаване (виж карта 5 – община Несебър в оранжев цвят).

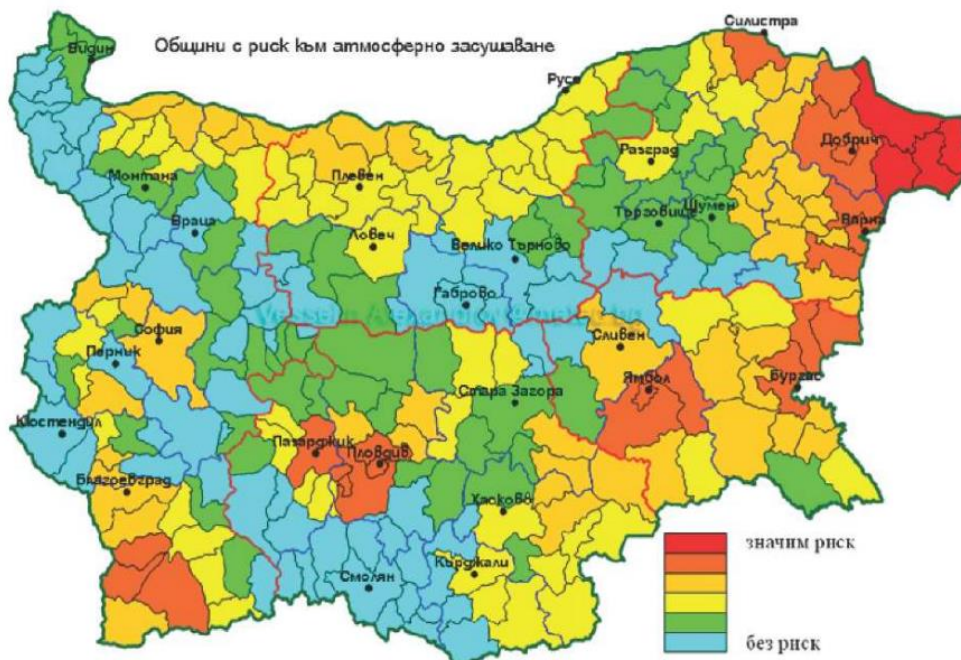
¹Източник: Доклад „Сушата в България“, София 2011 г. под редакцията на проф., дфн В. Александров, Национален институт по метеорология и хидрология към Българска академия на науките

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

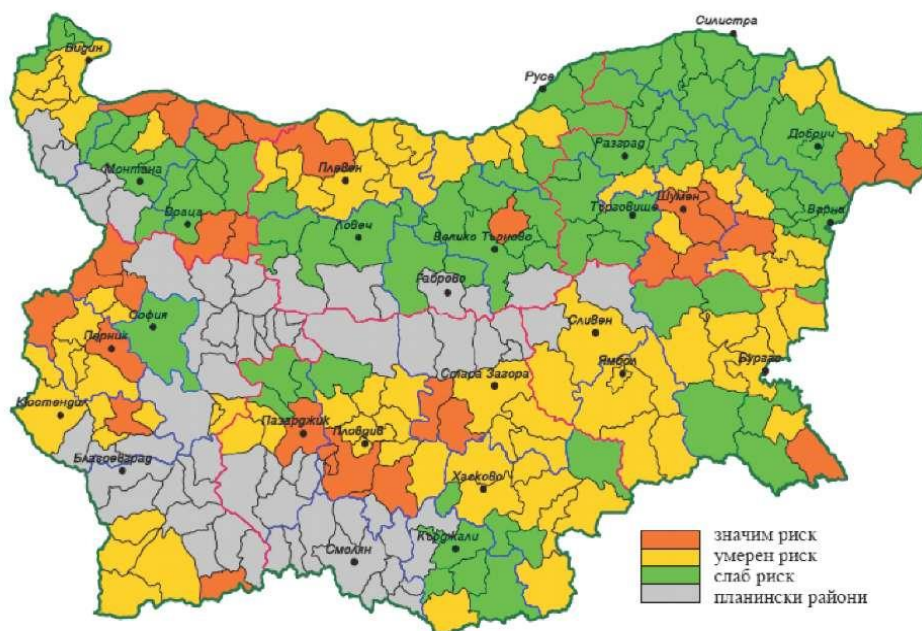

Карта №3. Общините в България, с риск към атмосферно засушаване

Източник: Доклад „Сушата в България“, София 2011 г. под редакцията на проф., д-р В. Александров,
Национален институт по метеорология и хидрология към Българска академия на науките

Карта №4. Общините в България, с риск към почвено засушаване

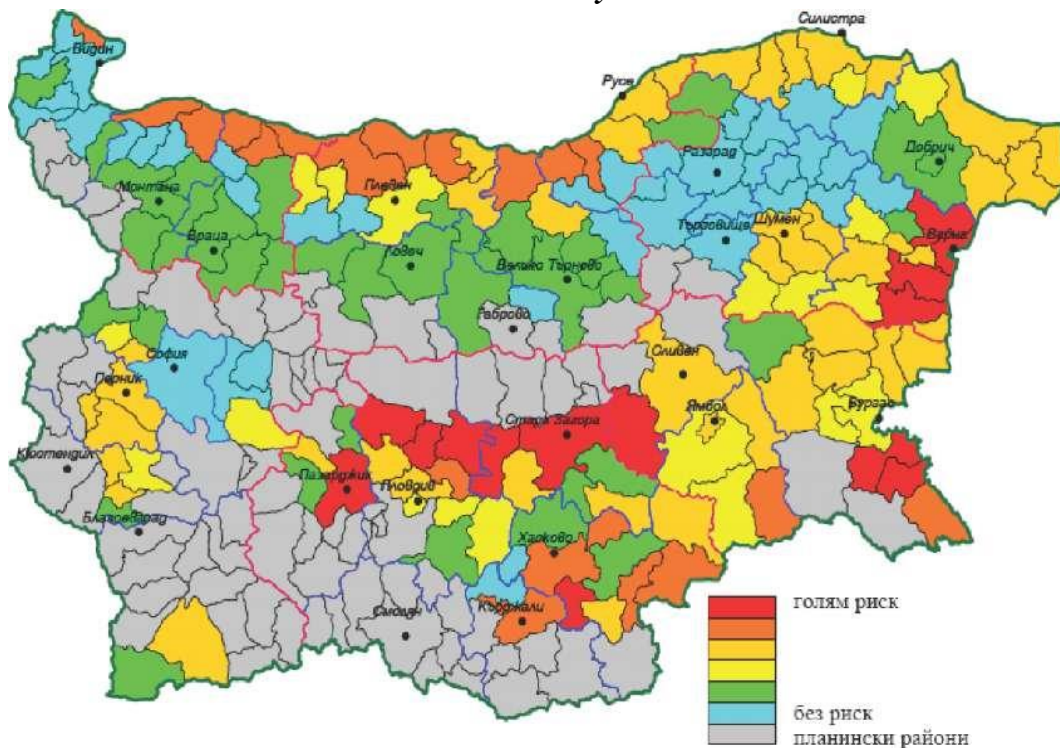
Източник: Доклад „Сушата в България“, София 2011 г. под редакцията на проф., д-р В. Александров,
Национален институт по метеорология и хидрология към Българска академия на науките

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

**Карта №5. Общините в България, с риск към почвено-атмосферно
засушаване**

Източник: Доклад „Сушата в България“, София 2011 г. под редакцията на проф., дфн В. Александров,
Национален институт по метеорология и хидрология към Българска академия на науките

Ограничаването и преодоляването на деградационните процеси в земеделските земи може да се осъществи чрез прилагане на добри земеделски практики, включващи комплекс от мерки с почвозащитно и оттокорегулиращо действие за интегрирано опазване на почвите и водите, специфично за дадени почвено-климатични и топографски условия, с цел:

- осигуряване на защитна покривка на почвената повърхност от растителност или растителни остатъци в периодите с висока ерозионност в резултат от валежите и вятъра;
- повишаване на инфилтрационната способност на почвата;
- поддържане и възстановяване на почвата;
- повишаване на запасите от почвено органично вещество;
- използване на машини и технологии за почвообработки с минимален натиск върху почвената повърхност.

За **увреждането на почвите в горските земи** и влошаването на свойствата им, а оттам и на продуктивния потенциал, най-значително влияние оказват ерозионните процеси и измененията на свойствата на почвата, настъпващи в резултат на горски пожари.

Антропогенното въздействие може да предизвика или усили процесите на увреждане на почвата. Това въздействие се получава в резултат на:

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

- Неподходящи обработки на горските почви, ерозионни процеси и липса на мероприятия за борба с ерозията, загуба на хранителни вещества, замърсяване на почвите;
- Отстраняване на естествената растителност – превръщане на горските земи в обработваеми земеделски земи;
- Прекомерно ползване на дървесина за огрев и като строителен материал.

Пожарите, в резултат на които горската растителност е унищожена напълно или се поврежда в различна степен, водят до загуби на органично вещество, разрушаване на структурата и последваща ерозия.

Увреждането на почвата настъпва в резултат на частичното или пълно унищожаване на дървесната растителност, мъртвата горска постилка и тревната растителност. Това води до изменение на процентното съдържание на фракции на макроагрегатния и механичния състав на почвата.

5. Състояние на почвите на територията на община Несебър

Почвата е един от най-важните компоненти на околната среда. Тя осигурява екологичното равновесие в природата. Това налага опазването и от вредни въздействия и унищожаване.

Поземленият фонд на Община Несебър е разпределен, както следва: държавен фонд – 187 007 дка, частна собственост са 126 580 дка и общинска е собствеността върху 64832 дка.

Най-голяма площ заемат горските територии 213 597 дка, или 50,8% от площта на общината. Земеделските територии покриват площ от 177 129 дка. Територията на населените места и други урбанизирани територии са с площ 20 440 дка. Останалата част от територията на общината се заема от водни площи – 6 919 дка, територии за добив на полезни изкопаеми и депа за отпадъци – 416 дка и територии за транспорт и инфраструктура – 1 942 дка.

Приоритет в направление почви се поставя в дейността за осъществяване контрол на обекти по извършване на стопански дейности, водещи до увреждане и замърсяване на почвите и въвеждане на мерки за устойчивото им управление.

В основата на добрите земеделски практики стои управлението на азотосъдържащите торове, най-вече оборския тор. Внасянето на по-големи количества азотосъдържащи торове, необходими за развитието на културите, както и неправилното им съхранение и употреба причинява замърсяване на почвата.

Нерегламентираните сметища на територията на община Несебър са изцяло закрити и рекултивирани или предстои тяхната рекултивация.

Внимание се обръща на наличието на локални замърсявания на мери, пасища и крайпътни ивици с битови, земеделски и строителни отпадъци. За почистването им се правят писмени предписания, изпълнението, на които се контролира. Налага се тенденцията за намаляване на замърсяването на земите и почвите. Това се дължи на провеждането от земеделските кооперации и арендатори на добри земеделски практики, правилната употреба

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

на препаратите за растителна защита и опазване на почвата от химическо замърсяване и пестициди. Ограниченото използване на пестициди и торове в земеделието, екологичното земеделие и животновъдство, ограничаване на емисионното замърсяване по отношение на въздуха, водите и управлението на отпадъците, са дейности, които водят до намаляване на деградацията на земите и почвите. Осъществява се превантивна дейност по опазване на почвите от замърсяване, както на действащи обекти, така и на инвестиционни проекти.

Получените резултати се дължат на спазване на предписанията и изискванията на екологичното законодателство от лица занимаващи се с производствена дейност, провеждането от земеделските кооперации и арендатори на добри земеделски практики, правилната употреба на препаратите за растителна защита и опазване на почвата от химическо замърсяване и пестициди.

По данни на Доклад за състоянието на околната среда на РИОСВ - Бургас, през 2019 г. е проведен мониторинг на почвите от мрежата на ниво I за съдържание на тежки метали и металоиди от Регионална лаборатория – Бургас. Съгласно разпределението по общини на пунктовете, през посочения период на територията на община Несебър не е проведен мониторинг на почви.

По данни от „Доклада за състоянието на околната среда през 2019 г.“ на РИОСВ - Бургас през 2019 г. е проведен мониторинг на почвите за съдържание на тежки метали и металоиди от мрежата на I ниво на единадесет пункта, попадащи на територията на осем общини. Нито един от тези пунктове не се намира на територията на община Несебър. Най-близкият пункт е в с. Медово (община Поморие), което е на 10 км от общината. Проследявайки динамиката на наблюдаваните индикаторите, се установява, че те са в граници на нормите, много под максимално допустимата концентрация, съгласно Наредба № 3 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата (обн. в ДВ бр.71/2008 г.).

На територията на РИОСВ - Бургас е решен проблемът със залежалите пестициди в по-голямата си част, с което е ликвидирана потенциалната опасност от евентуално замърсяване и увреждане на околната среда и човешкото здраве. Контейнерите тип „Б-Б кубове“, в които се съхраняват пестицидите са разположени на единадесет площадки.

До 2018 г. на територията на община Несебър – с. Баня се е намирала една площадка, на която са съхранявани 7 Б-Б кубове, които са без забележки от страна на РИОСВ - Бургас. На 08.11.2018 г. същите съгласно сключен договор с „Денис бал“ ЕООД и „Балбок инженеринг“ АД за пренос, прием и последващо съхранение на своя площадка, са изнесени от територията на община Несебър.

През отчетния период на територията на РИОСВ - Бургас не е имало замърсяване на почвите със строителни, битови отпадъци, нефтопродукти или други химични вещества. Проблеми със замърсяване на почвите се наблюдават главно в селскостопанските обекти и по-конкретно със съхраняването на торовия отпадък. За намаляване и предотвратяване на тези

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

замърсявания, РИОСВ - Бургас осъществява необходимия контрол върху земеделските производители - животновъдите и земеделските кооперации.

6. Основни изводи от анализа

По отношение на почвите на територията на община Несебър може да се обобщи следното:

- Компонент почви на околната среда е незаменим, ограничен и невъзстановим природен ресурс, което налага опазването му от вредни въздействия и унищожаване, както и неговото устойчиво ползване и управление;
- Установеното почвено разнообразие в община Несебър благоприятства интензивното земеделие и представлява ценен природен ресурс;
- Подобряващо се екологично състояние на почвите, като през 2021 г. се изпълнява проект за рекултивация на спряното от експлоатация общинско депо на община Несебър;
- Почвите на територията на община Несебър са в добро екологично състояние, което е видно от резултатите от мониторинга, както и от осъществената контролна дейност по спазване на изискванията на екологичното законодателство.

IV. ОБВЪРЗАНОСТ НА ПОУПВП СЪС СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ ОТ ПО-ВИСОКО ЙЕРАРХИЧНО НИВО

Най-голямо съответствие настоящият документ има с *Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.)*. Целта на Националната програма е опазване на почвените ресурси и тяхното устойчиво ползване, както и прилагане на добри практики за предотвратяване увреждането на почвите. Програмата е в пълно съответствие с дефинираните цели, приоритети и мерки за практическо приложение на държавната политика за опазване на почвените ресурси на национално, регионално и местно ниво:

- **Приоритет 1:** Подобряване на административния капацитет, правните инструменти по прилагане на екологичното законодателство и информационната обезпеченост с цел устойчиво управление на почвите.
- **Приоритет 2:** Предотвратяване възникване на деградационни процеси, възстановяване и съхраняване функциите на почвите.
- **Приоритет 3:** Устойчиво управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване.
- **Приоритет 4:** Ангажиране на обществеността в процесите по управление, устойчиво ползване и опазване на почвите.

Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие на Република България задава рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления до 2030 г., идентифицира и потвърждава необходимостта

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

от действия за АИК както за цялата икономиката, така и на секторно ниво. Включените сектори са: „Селско стопанство“, „Биологично разнообразие и екосистеми“, „Енергетика“, „Гори“, „Човешко здраве“, „Транспорт“, „Туризм“, „Градска среда“ и „Води“. Управлението на риска от бедствия се разглежда като междусекторна тема. Всички приоритети и мерки в програмата имат пряко или косвено значение за състоянието на почвите, тъй като негативните климатични промени водят до увеличен риск от засушаване, ерозия, опустиняване и засоляване на почвите: По-честите и интензивни суши вероятно ще увеличат сухотата на почвата, което в комбинация с горещите ветрове ще увеличи риска от вятърна ерозия и деградация на почвата. Тези фактори повишават риска от задействане на опустиняването, маргинализацията и изоставянето на земеделските земи в районите, където почвите са по-леки и уязвими от ерозия.

Националната програма за действие (НПД) за устойчиво управление на земите и борбата с опустиняването 2007 - 2013 г. е разработена изцяло в контекста на философията и принципите за устойчиво управление на земите (УУЗ) и в рамките на Конвенцията на ООН за борба с опустиняването (КБОООН), ратифицирана от България през 2001 г. Основава се на анализа на състоянието на земните ресурси и причините за деградацията им и социално-икономическите особености в развитието на страната. През 2014 г. Националната програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването в Република България е актуализирана за програмен период 2014-2020 г. *Все още няма актуализация за период 2021-2027, затова се разглежда предходната стратегическа рамка.* Поставената стратегическа цел е ограничаване деградацията на земите и борба с опустиняването за запазване и развитие на капацитета на екосистемите, за постигане на чиста, безопасна и привлекателна околна среда, икономическа стабилност и подобро качество на живот. За постигане на поставената цел са изградени пет стратегически направления, всяко от които подкрепено от програми за изпълнение.

Останалите стратегически документи засягат в по-голяма степен цялостното опазване на околната среда и устойчиво развитие.

Документът за размисъл „Към устойчива Европа до 2030 г. замества действащата до сега Стратегия „Европа 2020“, като интерпретира отношението на страните от ЕС към глобалния Дневен ред 2030 за устойчиво развитие. В Европа е направено много - приоритетите за устойчиво развитие са включени в основни хоризонтални програми, както и в секторните политики и инициативи. ЕС е сред водещите сили за приемането на Програмата на ООН относно устойчивото развитие до 2030 г. и нейните цели за устойчиво развитие (ЦУР). Показателите на Съюза и неговите държави членки по отношение на ЦУР са сред най-добрите в света. За да постигнем целите до 2030 г. е необходимо всички страни да съблюдават тези цели в цялостната система на стратегическото и програмно планиране от националното ниво, през регионалните планове до плановите за интегрирано общинско развитие.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

Националната програма за развитие „България 2030“ е програмен документ, поставящ рамката и насоките за подготовка на останалите стратегически документи в страната. С тази програма се адаптират приоритетите на документа „Към устойчива Европа до 2030 г.“ към нашата национална специфика в границите на България. Документът определя три стратегически цели: ускорено икономическо развитие, демографски подем и намаляване на неравенствата, за реализирането на които са предвидени целенасочени политики и интервенции, групирани в пет взаимосвързани и интегрирани оси на развитие – Иновативна и интелигентна България; Зелена и устойчива България; Свързана и интегрирана България; Отзивчива и справедлива България; Духовна и жизнена България. За постигането на стратегическите цели са дефинирани 13 национални приоритета, като с решението на правителството са определени водещите ведомства по отделните приоритети.

Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югоизточен регион е стратегически планов документ, определящ общата политическа, пространствена, икономическа и тематична рамка за развитието на региона в годините на новия програмен период 2021-2027. Тя е разработена в съответствие с Националната концепция за регионално и пространствено развитие за периода 2013-2025 г. (Актуализация 2019 г.) и отчита предвижданията на секторните стратегии на регионално ниво в областта на икономическото развитие, здравеопазването, образованието, науката, социалните услуги, транспорта, водния сектор, енергетиката, широколентовите комуникации, туризма и околната среда. Предложените целенасочени действия са фокусирани върху увеличаване на конкурентните предимства на региона и догонване на средните показатели на региона с тези на водещите в национален мащаб ЮЗР и ЮЦР, преодоляване на вътрешнорегионалните различия в социалната, икономическата и техническата инфраструктура, съхранение и развитие на човешкия фактор, основен капитал в територията на региона.

V. SWOT АНАЛИЗ

Главната цел на SWOT-анализа е да се извърши взаимообвързана оценка на вътрешните за дадена организация или регион силни (Strengths) и слаби (Weaknesses) страни, както и на външните за организацията или региона възможности (Opportunities) и заплахи (Threats). Приема се, че вътрешните страни (силните и слабите страни) могат да се контролират от организацията, докато външните фактори (възможности и заплахи) определят състоянието на средата, в която се развива организацията или региона.

В световната практика SWOT-анализът се е утвърдил като задължителен елемент на стратегическото планиране. Значението на SWOT-анализа се подсилва и от факта, че той е регламентиран като задължителна процедура при всички планове и програми, свързани с усвояването на структурните фондове и инструменти на Европейския съюз.

Резултатите от SWOT-анализа позволяват точно формулиране на приоритетите и целите на програмата. Резултатите от SWOT-анализа позволяват да се планират и реализират конкретни мерки за коригиране на състоянието.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

Таблица №1. SWOT-анализ на почвите на община Несебър

Силни страни	Слаби страни
• Високо естествено плодородие на почвите; • На територията на община Несебър няма замърсени почви; • Установеното почвено разнообразие в община Несебър благоприятства интензивното земеделие и представлява ценен природен ресурс.	• Основен източник на замърсяване на почвите е наторяването; • Опожаряване на стърнища и суха тревна растителност, водещо до увреждане на повърхностния слой на почвата и до нарушение на нейната микробиологична структура и водния ѝ баланс.
Възможности	Заплахи
• Проучване състоянието на почвите и получаване на данни за наднормено замърсяване, картиране на резултатите от проучванията и предприемане на действия по подобряване на състоянието на почвите; • Ниско потребление на торове и препарати за растителна защита, което предотвратява замърсяване и киселяване на почвите; • Добре развити процедури за предотвратяване замърсяване и деградация на почвите.	• Засилване на деградационните процеси на почвите; • Загуба на биоразнообразие при естествено и антропогенно въздействие; • Риск към почвено засушаване и почвено-атмосферно засушаване; • Липса на регистър на площите с увредени почви; • Липса на Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите за Област Бургас; • Силен натиск, създаван или засилван от човешките дейности като: неподходящи селскостопански и горски практики, депониране на отпадъци; • Влошаването на почвите оказва силно въздействие върху други компоненти от околната среда, опазването на човешкото здраве и безопасността на храните.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

**VI. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ПО ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И
ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПОЧВИТЕ**

1. Предизвикателства

През последните години Европейският съюз обръща особено внимание на необходимостта от формиране и провеждане на политика за опазване и устойчиво ползване и възстановяване на почвите. В стратегията за устойчиво развитие на ЕС се подчертава необходимостта, държавите-членки да подобрят управлението и да избягват прекомерната експлоатация на ограничените природни ресурси, каквито са и почвите.

Значителните увреждания на почвите се считат за необратими или могат да бъдат ограничени само с големи усилия и средства. В същото време, почвите осигуряват прехрана, доходи, икономически стабилитет не само на отделните физически лица, но и на държавата като цяло. Освен продуктивната функция, осигуряваща производство на храни и биомаса, почвите притежават и редица други изключително важни функции като буферна, носеща, филтрираща, източник на суровини, местообитание за биологични видове, съхраняваща генетичните ресурси и опазваща историческото и културното наследство на човека. Ето защо е толкова важно да се провежда целенасочена ефективна национална и общинска политика, която да отчита не само необходимостта от опазването на почвата като ресурс, но и нейното устойчиво ползване и възстановяване.

Основно предизвикателство се явява **опазване функциите на почвите, тяхното устойчиво ползване и възстановяване**. Акцентът следва да се постави върху **превантивната защита на почвите и въвеждането на мерки за тяхното устойчиво управление**.

Почвената деградация оказва влияние върху качеството на въздуха, водата, биоразнообразието, затова **подобряването качествата на почвата, с цел опазване на другите компоненти на околната среда и човешкото здраве** е другото основно предизвикателство.

Процесите, увреждащи почвите (ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване, свлачища, заблатяване) и неправилното им ползване често имат по-големи последици от очакваното. Предприемането на мерки за намаляване на тези процеси е необходимо, за да се избегне тяхното бъдещо задълбочаване и за да се ограничи заплахата, която представляват за околната среда и човешкото здраве. Необходими са действия при източника на увреждане на почвите и предприемане на строги мерки за контрол, за да се осигури безопасност на храните и здравето на населението като резултат от замърсяване на почвите.

Протоколът от Киото подчертава, че почвата е основен резервоар на въглерод, който трябва да бъде защитен и да се увеличава, когато е възможно, тъй като запазването на органичен въглерод в почвите при добрите земеделски практики може да допринесе за

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

смекчаване на негативните въздействия от изменението на климата и поддържане на почвеното плодородие.

Тематичната стратегия за почви на ЕС, както и Конвенция на ООН за борба с опустиняването определят, че са необходими мерки за **подобряване на знанието и повишаване на информираността**, споделянето на добри практики между страните-членки, тъй като малка част от обществото отчита важността на опазването на почвите и пренебрегва риска, който носи увредената почва за околната среда и човешкото здраве. Включването на въпросите за устойчиво управление на почвените ресурси в програмите за обучение ще помогне за разбирането още в най-ранна възраст на специфичните проблеми, пред които е изправен този компонент на околната среда, включително за риска, който носи замърсената почва за здравето на всеки един от нас и колко важно е почвите да бъдат опазвани.

2. Стратегически цели и приоритети

Във връзка с посочените предизвикателства и извършените по-горе анализи на състоянието на почвите, настоящата Програма си поставя следните цели и приоритети:

ОБЩА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:

Съхраняване и подобряване на продуктивния потенциал на почвените ресурси на територията на община Несебър, с цел тяхното устойчиво управление и икономическа реализация.

- ***Приоритет 1. Опазване, съхраняване, устойчиво ползване и подобряване на продуктивните функции на почвите;***
- ***Приоритет 2. Възстановяване на увредени почви;***
- ***Приоритет 3. Предотвратяване на деградацията на почвите;***
- ***Приоритет 4. Повишаване на информираността на заинтересованите страни и подобряване на местна политика в областта на почвите и земите.***

3. Очаквани резултати

Изпълнението на приоритетите ще съдейства за намаляване на вредното антропогенно въздействие, ограничаване и предотвратяване на по-нататъшно увреждане на почвените функции и устойчиво ползване на почвите. Също така ще се минимизира риска за околната среда и човешкото здраве, в резултат на намаляване на броя на замърсените места и възстановяване на увредени почви, ще се подобрят знанието и повиши информираността на заинтересованите страни за почвите, ще се споделят добри практики между тях и представители на други страни-членки на ЕС; ще се подобри контрола на местно ниво за опазването на почвите.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

VII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

За постигане на целите на програмата е разработен План за действие с конкретни институционални, организационни и инвестиционни мерки, срокове, отговорни институции, необходими ресурси и източници на финансиране (*виж Табл. 2*)

Планът обобщава необходимите ресурси за реализацията на програмата и представлява финансовата рамка на поетите ангажименти по изпълнението му от страна на всички партньори в местното развитие при водещата роля на органите на местното самоуправление, подпомагани от общинската администрация.

Ресурсите за реализацията на Плана включват само планираните средства за реализацията на ключовите за опазването, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на общината мерки и проекти, които разширяват възможностите за инвестиции и мобилизират допълнителни ресурси в публичния и частния сектор. В този смисъл в Плана за действие не са включени в пълен обем финансовите ресурси (собствени и привлечени) за инвестиции, текущи разходи, средства, получени като безвъзмездни помощи, субсидии (трансфери) или друг вид публични и частни средства и разходи, които ще бъдат реализирани на територията на общината и ще допринасят за развитието ѝ през периода до 2027 г.

Компонентите на Плана за действие обхващат:

- определените мерки и дейности за устойчиво управление на почвените ресурси, общия и годишния обем на планираните средства за тяхната реализация;
- източниците на финансиране за реализация на приоритетите, като се имат предвид мерките и проектите;
- индикаторите за постигане на приоритетите и мерките;
- отговорната и партньорските структури за реализация на мерките;
- времето за изпълнение.

Общата сума на поетите финансови ангажименти, включително по отделните приоритети, е индикативна и може да претърпи корекции в зависимост от възприетите подходи и степента на изпълнение на целите, промените в пазарните условия, необходимостта от гъвкаво управление и оптимизиране на предвидените средства.

Планът за действие към Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите (ПОУПВП) на община Несебър за периода 2021-2027 г. предвижда изпълнението на конкретни и целенасочени мерки по отделните набелязани приоритети, с цел постигане на съответствие с действащите норми и стандарти в екологичното законодателство.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА
НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**

**Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-2027 г.**

Таблица №2. План за действие на ПОУПВП Несебър 2021-2027 г.

№	Приоритети и мерки/дейности	Бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Индикатори	Отговорна структура	Партньори	Време за реализация							
							21	22	23	24	25	26	27	
План за действие на ПОУПВП Несебър 2021-2027 г.		5 451												
Приоритет 1. Опазване, съхраняване, устойчиво ползване и подобряване на продуктивните функции на почвите		3 755												
1	Залесяване на негодни и изоставени земеделски земи	100	Общински бюджет	100 дка залесени земеделски земи	Община Несебър	Земеделски производители	X	X	X	X	X	X	X	
2	Повишаване продуктивността на земите чрез подходящи технологии и техники	500	Частни фондове; Фондове на ЕС	брой реализирани проекти за внедряване на нови технологии	Земеделски производители		X	X	X	X	X	X	X	
3	Извършване на рекултивация на нарушени терени	300	Общински бюджет; Фондове на ЕС; Частни фондове	дка рекултивирани терени	Земеделски производители; Община Несебър		X	X	X	X	X	X	X	
4	Прилагане на биологично земеделие, съчетано с мерки за устойчиво управление на земите	800	Фондове на ЕС	40 бр. бенефициенти получили подкрепа	Земеделски производители		X	X	X	X	X	X	X	
5	Прилагане на агроекологично земеделие, прилагане на зелено торене, въвеждане на междинни култури, използване на животински и други органични торове за увеличаване на органичното вещество в почвата	1 000	Фондове на ЕС	20 бр. бенефициенти получили подкрепа	Земеделски производители		X	X	X	X	X	X	X	

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

№	Приоритети и мерки/дейности	Бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Индикатори	Отговорна структура	Партньори	Време за реализация						
							21	22	23	24	25	26	27
6	Насърчаване инвестициите в устойчиви практики, вкл. култивирането на лечебни растения и алтернативни култури, на слабопродуктивни общински земи	50	Общински бюджет	дка залесени земи; закупен посадъчен материал	Община Несебър	Земеделски производители	X	X	X	X	X	X	X
7	Периодичен текущ контрол за изгарянето или друга форма на неконтролирано обезвреждане, изоставяне и нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвена повърхност, включително на селскостопански отпадъци, извън обхвата на Закона за управление на отпадъците	5	Общински бюджет	Осъществен периодичен текущ контрол	Община Несебър		X	X	X	X	X	X	X
8	Възстановяване и реконструкция на хидромелиоративната инфраструктура	1 000	Фондове на Европейския съюз	2 бр. изпълнени проекти	Сдружения за напояване/Община Несебър		X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 2. Възстановяване на увредени почви		750											
1	Адаптиране и внедряване на нови технологии за възстановяване на увредени от пожари почви	500	Фондове на Европейския съюз	брой изпълнени проекти/ дейности към проект	РДГ Бургас, Земеделски производители		X	X	X	X	X	X	X
2	Възстановяване и поддържане на ползащитните горски пояси и извършване на нови противоерозионни залесявания	50	Други източници	извършени залесявания	РДГ Бургас		X	X	X	X	X	X	X
3	Прилагане на подходящи технологии, схеми и видове за залесяване на засегнати от ерозия земи	200	Фондове на Европейския съюз	извършени залесявания	Земеделски производители, бизнес организации, РДГ Бургас, Община Несебър		X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 3. Предотвратяване на деградацията на почвите		900											

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

№	Приоритети и мерки/дейности	Бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Индикатори	Отговорна структура	Партньори	Време за реализация						
							21	22	23	24	25	26	27
1	Определяне на застрашените части от землищата, нуждаещи се от спешно прилагане на мерки за борба с ерозията	200	Фондове на Европейския съюз	заснемане на застрашените зони и внедряването им в база данни	Община Несебър			X	X	X	X	X	X
2	Прилагане на агротехнически, хидротехнически и лесомелиоративни мерки за ограничаване на ерозията	500	Фондове на Европейския съюз	3 бр. изпълнени проекти	Земеделски производители, РДГ Бургас, Община Несебър		X	X	X	X	X	X	X
3	Осигуряване производството на необходимото количество дървесни и храстови видове за противоерозионно залесяване в държавните горски разсадници	100	Други източници	извършени залесявания	РДГ Бургас		X	X	X	X	X	X	X
4	Прилагане на щадящи почвите видове сечи, техники и технологии в горите	100	Други източници	извършени залесявания	РДГ Бургас		X	X	X	X	X	X	X
Приоритет 4. Повишаване на информираността на заинтересованите страни и подобряване на местна политика в областта на почвите и земите		46											
1	Отбелязване на Световния ден на почвите - 5 декември и организиране на информационна кампания за подобряване на знанието и повишаване на информираността за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите	2	Общински бюджет	6 бр. годишни кампании	Община Несебър	Образователни институции, земеделски производители, НПО		X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Nessebar за периода 2021-
2027 г.*

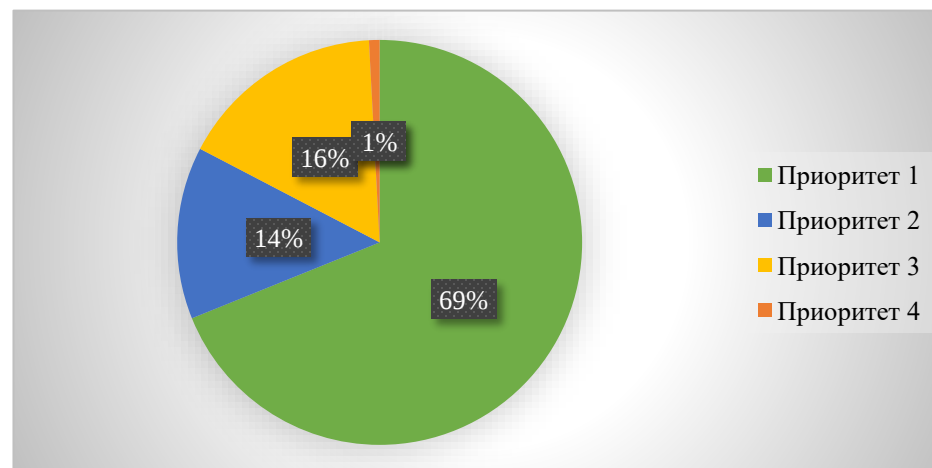
№	Приоритети и мерки/дейности	Бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Индикатори	Отговорна структура	Партньори	Време за реализация						
							21	22	23	24	25	26	27
2	Подобряване на административния капацитет чрез усъвършенстване на специализираните знания и умения на експертите от общинска администрация Nessebar и споделяне на добри практики в областта на опазването, устойчивото ползване и възстановяване на почвите и устойчивото управление на земите и борбата с опустиняването	20	Фондове на Европейския съюз	1 бр. изпълнен проект/ дейност към проект	Община Nessebar	Община от ЕС	X	X	X	X	X	X	X
3	Организиране на дейности за информиране на собственици и ползватели на замърсени земи за наложените ограничения в ползването им	2	Други източници	6 бр. проведени годишни срещи	Областна дирекция земеделие Бургас	Общинска служба земеделие Nessebar		X	X	X	X	X	X
4	Създаване на онлайн платформа за предложения и сигнали в областта на устойчивото ползване на земеделските земи	10	Общински бюджет	една създадена онлайн платформа	Община Nessebar	Земеделски производители	X	X	X	X	X	X	X
5	Провеждане на информационна кампания за запознаване на земеделските производители с устойчивото управление на земите и почвите	2	Общински бюджет	2 проведени информационни кампании	Община Nessebar	Земеделски производители		X	X	X	X	X	X
6	Наблюдение, оценка и актуализация на Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите	10	Общински бюджет	7 бр. изготвени отчети на програмата към годишния отчет по ПООС; 1 бр. изготвена актуализация на програмата и оценка, като част от оценката по ПООС	Община Nessebar	Външни експерти извън ОБА Nessebar	X	X	X	X	X	X	X

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

69% от финансовия ресурс за изпълнение на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Несебър са предвидени за опазване, съхраняване, устойчиво ползване и подобряване на продуктивните функции на почвите. На второ и трето място са предвидените средства за възстановяване и предотвратяване на деградацията на почвите. На последно място, но не по важност, са предвидени средства за информиране на заинтересованите страни и подобряване на местната политика в областта на почвите и земите.

Фигура №1. Разпределение на финансовия ресурс по приоритети на програмата

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

VIII. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Съгласно чл. 21, ал. 1, т. 12 от ЗМСМА Общинският съвет е органът, който приема стратегии, прогнози, програми и планове за развитие на общината, които отразяват националните и европейските политики за развитие на местните общности. В изпълнение на това правомощие се разработва и приема и настоящата програма, като освен приемането ѝ следва да се обезпечи и процеса на нейното изпълнение и отчитане. Наблюдението и изпълнението на ПОУПВП е отговорност на кмета на общината.

С оглед на действащата административна структура на Община Несебър, изпълнението на ПОУПВП ще се осъществява от експерти от общинската администрация на Община Несебър, на които са възложени функции, свързани с екологията и опазването на околната среда.

Наблюдението и контролът са неразделна част от процеса на изпълнение/реализиране на ПОУПВП и чрез тях се цели да се предостави на компетентните местни органи: Общинския съвет, кмета на общината, служителите от общинска администрация, както и на всички заинтересовани страни (социално-икономическите партньори и структури на гражданското общество) ранна информация за напредъка или липсата на напредък по постигане на заложените в програмата цели и резултати, на ефективността на нейната реализация. Получената информация се използва за целите на управлението - осъществяване на контрол и вземането на управленски решения относно продължаването, изменението, допълването или прекратяването на реализацията на съответната политика или програма.

За осъществяването на мониторинга на програмата е необходимо да се приемат и въведат в практиката на администрацията на Община Несебър **правила за мониторинг, контрол и оценка при изпълнението на програмата**, които могат да бъдат конкретно разписани за политиката по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите или общо за политиката по околна среда, но могат да бъдат и правила, които се прилагат от общинската администрация и по отношение на другите конкретни политики.

Правилата трябва подробно да описват отговорностите на съответните структурни звена и служители в общината за набиране на необходимата информация със съответните срокове, както и за обобщаването ѝ и подготовката на годишен отчет пред Общинския съвет за изпълнението на програмата, който ще е част от Годишния отчет за изпълнение на Програмата за опазване на околната среда. В правилата трябва да се определят обхвата на информацията, която ще се събира, източниците на данни и графика за предоставяне на информацията. Обхватът и източниците на необходимите данни ще се обуславя от включените в програмата цели и мерки и избраните индикатори за изпълнение на мерките и за постигане на програмните цели. Осигуряването на достатъчно и надеждни данни в единен формат е от съществено значение за проследяване на напредъка при постигане на целите и осъществяване на контрол по изпълнение на мерките. За целта е целесъобразно да се изготвят въпросници

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

(формуляри), които ще се попълват от звената, които имат отношение към изпълнение на включените в програмата мерки.

По отношение на графика за предоставяне на информацията, свързана с текущото наблюдение на изпълнението на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите, подходящо е събирането и систематизирането на информацията да се извършва на годишна база.

Източниците на информация за стойностите на индикаторите за наблюдението на изпълнението на ПОУПВП ще се базират на данни на Националния статистически институт, на официалната статистика на други централни, териториални държавни органи, агенции и институции, имащи правомощия и осъществяващи мониторинг и контрол на околната среда (МОСВ, ИАОС, РИОСВ) и земеделието (МЗХГ, ДФЗ), на общинската информационна система и информация от различните дирекции и отдели в общината, както и на данни от други надеждни национални, регионални и местни източници на информация. В процеса на наблюдение общинската администрация осигурява участието на организации, физически и юридически лица, като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност.

Орган за контрол по изпълнение на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите е Общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно Общинския съвет и обществеността за изпълнението на Програмата през предходната календарна година.

За периодичното отчитане изпълнението на програмата е предвидено да се изготвя **Годишен отчет**. Годишният отчет ще се изготвя от експертите от общинската администрация до края на месец март на следващата година на база на събраната и анализирана през годината информация и на база проследяване на индикаторите за нейното изпълнение. Изготвените отчети също така се внасят за информация в РИОСВ. Отчетът е неразделна част от Програмата за опазване на околната среда, който дава ясна информация за постигнатия напредък по изпълнението ѝ. Поради тази причина при изготвянето му е необходимо да се представят графики, таблици и фигури, които да онагледяват по-ясно напредъка по изпълнението на заложените мерки.

Годишният отчет за изпълнение на програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите съдържа информация относно: общите условия за изпълнение и промени в социално-икономическите условия в общината; действия, предприети от общината за осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на програмата; създадени механизми за събиране, обработка и анализ на данни; преглед на проблемите, възникнали в процеса на изпълнение на програмата през съответната година, и предприетите мерки за преодоляването им; резултати от извършени оценки и тематични допитвания към края на отчетната година; напредък по изпълнение на целите и мерките в програмата; заключение и приложения.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

Годишният отчет може да се публикува на официалната страница на общината за информиране на обществеността и заинтересованите страни.

Партньорският модел на управление е необходим за бъдещото развитие на Община Несебър. В процеса на изпълнение на политиката, свързана с опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на територията на общината, са привлечени разнородни по своите интереси и функции заинтересовани страни - институции, организации, административни звена, общности (групи) от различни юридически и физически лица, които имат конкретен интерес във връзка с реализацията на тази публична политика и са нейни поддръжници или противници. С помощта на партньорството може да се осъществи целенасочено взаимодействие между тях, което ще гарантира успешното ѝ изпълнение и постигане на заложените резултати. Главната цел на действията за прилагане на принципа за партньорство е да се осигури прозрачност и да се информират заинтересованите страни и участниците в процеса на формирането и прилагането на тази политика, относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло, както и да се мотивират заинтересованите страни за активно участие в процеса на нейната реализация.

Сайтът на общината трябва да се актуализира непрекъснато, тъй като той е основен източник за информация, относно развитието на общината и дейността на общинската администрация, свързана с изпълнение и отчитане на стратегическите политики и документите за изпълнението им и в частност политиката по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.

Ефективен канал за информация са и презентационните материали и брошури, като се препоръчва такива да бъдат залагани като средство за информация и публичност във всички проекти, които ще се изпълняват и са включени в Плана за действие към програмата и в Плана за интегрирано развитие на община Несебър 2021-2027 г. В допълнение, за прилагане принципа на партньорство е препоръчително засилване на сътрудничеството с местни сдружения с цел увеличаване на гражданското участие в процеса по реализация на програмата и включване на всички заинтересовани страни чрез организиране на обществени обсъждания, кръгли маси, форуми и други подходящи форми на участие.

IX. ОЦЕНКА НА РЕЗУЛТАТИТЕ И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ

Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия:

- в резултат от въздействието на „външни“ фактори - например промени в изискванията на европейското и българското законодателство, които налагат промяна в поставените в Програмата стратегически цели и приоритети и в съответните програмни мерки;
- в резултат на фактори, свързани с изпълнението - значително изоставане в изпълнението на програмните мерки и/или липса на напредък за постигане на целевите индикатори, въпреки изпълнението на програмните мерки, което налага прилагането на

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА
ОБЩИНА НЕСЕБЪР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.**
*Приложение №3 Програма за опазване, устойчиво ползване и
възстановяване на почвите на община Несебър за периода 2021-
2027 г.*

допълнителни мерки към вече приетите или замяна на някои от приетите мерки, които не дават очаквания предварително резултат.

Целесъобразно е с оглед значението на изпълнението на целите в общинските програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите за изпълнение на националните цели, които страната докладва пред ЕК, да се изготви **междинна оценка** на програмата след изтичане на тригодишен срок от нейното изпълнение, която ще посочи тенденциите и степента на изпълнение на програмните цели след края на 2023 г. и **последваща оценка** след нейното изтичане за оценка на степента на изпълнение на програмата. В съответствие с изводите от междинната оценка може да се извърши **актуализация** на Програмата, ако се налага. Ако, обаче, в резултат на промени в обстоятелствата се налага да се направи актуализация в друг времеви период, то тя може да се извърши по всяко време от изпълнението на общинската програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите. Процедурата за актуализация на общинската програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите следва процедурата за разработване и одобрение на програмата. Актуализацията на Програмата също трябва да премине през обществени консултации и да се приложи законодателството за екологична оценка на планове и програми, след което да се одобри от Общинския съвет и да се публикува за информация на обществеността.